

825

1992

ISSN : 0763 - 7247

ს.ვ

გუგაბი

ქართული ეროვნული პოლიტიკისა და ლიტერატურის ორგანო

პარიზი	N° 27	PARIS
გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ი	1992	PRINTEMPS

139

26 მაისი 1918

9 აპრილი 1991

დიდმნიშვნელოვანი ეროვნული თარიღებია. 70 წლის განმავლობაში, საქართველო გულში, ხოლო მისი ემიგრაცია აშკარად ყოველწლიურად ზეიმობდა 26 მაისობას, როგორც თანამედროვე საქართველოს ეროვნულ დღესასწაულს.

ემიგრაცია ახლაც აგრძელებს მას, თითქოს არფერი არ მომხდარიყოს; მაგრამ მოხდა და მოხდა ძალიან მნიშვნელოვანი ამბავი: 1991 წლის 9 აპრილს საქართველოს მთავრობამ, მოსახლეობის ფართო მხარდაჭერით, 1921 წლის დაპყრობის გამო შეწყვეტილი საქართველოს დამოუკიდებელი დემოკრატიული რესპუბლიკა, აღადგინა და მსოფლიოს ამცნო იგი.

მართალია, რომ ის მაშინვე არ უცვნიათ არც მსოფლიო სახელმწიფოებსა და არც თვით რუსეთს, მაგრამ არც აშკარა წინააღმდეგობები არ გამოცხადებულა და მთავარი კია, რომ მასზე მტკიცედ იდგენ ქართველობა და მისი მთავრობა.

ისმება კითხვა: მომავალში საქართველომ როდის უნდა იზეიმოს მისი ეროვნული დღესასწაული? ეს საქართველოს პარლამენტის საქმეა, მე კი მგონია, რომ ეს უნდა დარჩეს ისევ 26 მაისს, რადგანაც ეს დღეა „საქართველოს დამოუკიდებელი დემოკრატიული რესპუბლიკის შობის“ დღე და ესაა თავიდათავი.

გაუმარჯოს 26 მაისს!

გაუმარჯოს საქართველოს დამოუკიდებლობას!

ბ რ ა ლ ს ვ დ ე ბ თ რ უ ს უ ლ ი მ პ ე რ ი ა ლ ი ზ მ ს

პლანეტარული მასშტაბით წარმოებულმა უადრესად მზაკვრულმა დეზინფორმაციამ შეცდომაში შეიყვანა მთელი მსოფლიო, მათ შორის ქართველებიც. ყველა დარწმუნებულია, რომ საქართველოში ადგილი ჰქონდა სამოგალაქო ომს, ვითომ ქართველები მსხვერპლი არიან თავისუფლების: საბჭოთა წესწყობილების დამხობის შემდეგ თავისთავად დარჩენილმა ქართველმა ხალხმა, რომელსაც დემოკრატიული გამოცდილება არ გააჩნია, ძალაუფლება ჩააბარა საშიშ დიქტატორსა და რასისტ ზვიად გამსახურდიას, რომელიც არა მარტო შინაურ მშვიდობიან ოპოზიციას ანადგურებს ფიზიკურად, არამედ ის აგრეთვე ვითომც უწყალოდ ჟღერს მშვიდობიან ოსის ხალხს, არ ინდობს არც ბავშვებს, არც ქალებს, არც მოხუცებულებს, საერთოდ კი იგი აღვივებს შუღლსა და მტრობას საქართველოში მცხოვრებ ეროვნულ უმცირესობებსა და ქართველებს შორის და სხვა.

ერთი სიტყვით, საქართველოში ადგილი ჰქონდა შინაურ რევოლუციას: ვითომც დემოკრატიული ძალები ებრძოდნენ ტრანულ რეჟიმს, პირველებმა გაიმარჯვეს, ამით დემოკრაციამ ვითომც გაიმარჯვა ფაშიზმსა და რასიზმზე, რომელიც ემუქრებოდა მეზობელი ხალხების და საერთოდ მსოფლიოს მშვიდობას. ამას რომ გულუბრყვილო ხალხი ფიქრობდეს, ეს იმდენად ვერაფერს დააკლებდა ქართველ ხალხს, მაგრამ, ჩვენდა სავალალოდ, ამ აზრს იზიარებს მსოფლიოს წამყვან სახელმწიფოთა ხელისუფალნი, ეს ფაქტი კი გვკარნახობს: გავიორკეცოთ ძალისხმევა, რათა შევიძლოთ, უწმინდური მაცდური ძალების მიერ დაბრყვიებული სიმართლის აღდგენა.

მხოლოდ სიმართლის საყოველთაო აღიარება იხსნის ჩვენს ქვეყანას! ეს ჭეშმარიტება უნდა უდავოდ შეისისხლხორცოს ყველა შეგნებულმა და ერთგულმა საქართველოს შვილმა.

თუ ქართველი ხალხი დღევანდელ კრიტიკულ მომენტში საკურო სიფხიზლესა და გადაწყვეტილებას არ გამოიჩინებს, თუ ის, მოტყუებით იქნება ეს თუ ძალდატანებით, ისევ გაპყოფს თავს რუსეთის სახელმწიფოს უღელში, მაშინ მას დიდხნობამდის მოუწევს ლოდიში იმისათვის, რომ ხელახლად შეიქმნას ხელსაყრელი საერთაშორისო პირობები ჩვენი ეროვნული განთავისუფლებისათვის და არსებობს სერიოზული საფრთხე იმისა, რომ მან საბოლოოდ დაჰკარგოს თავისთავადობა, რომ მისი ნამოსახლარი იქცეს მკვდარ ცივილიზაციის სივრცედ. ვახტანგ მეექვსისა და პატარა კახის პოლიტიკური არჩევანი რუსეთის სახელმწიფოს სასარგებლოდ მხოლოდ ამ კუთხით შეიძლება გამართლდეს. მე-17, მე-18-ე საუკუნეებში საქართველოს გაყიზილბაშება და გათათრება. ემუქრებოდა: ქართველი ერის საუკეთესო ნაწილი სამშობლოს სტოვებდა, დამპყრობელთა სამსახურში შედიოდა, უმრავლესობა თაობიდან თაობამდე სამშობლოს ეკარგებოდა; მეორე ნაწილი, რომელიც მამა-პაპის კერაზე რჩებოდა, ისიც, პრაქტიკული მოსაზრებით, დამპყრობი ერის ენას და იდეოლოგიას რჩებოდა, ნელნელა, ბრყვეთათვის შეუმჩნეველად კნინდებოდა, კვდებოდა დიდებული განუმეორებელი ქართული ცივილიზაცია. მის გადასარჩენად აუცილებლად საჭირო იყო, რომ საქართველო გამოთიშოდა, მოსწყვეტოდა ამ მის დამღუპველ გარემოს.

განგებისა თუ ჩვენი მეფეების ახირებულობის წყალობით, ჩვენ მართლაც დიდად გამოვიცვალეთ გარემო, მაგრამ მისი რუსეთის სახელმწიფოს მიერ ანექსიის ორას წლისთავისათვის, საქართველო ისევ იმავე საშიშროების წინაშე დგას, რადგანაც, განა იმას აქვს მნიშვნელობა თუ რა ჯიშის ნადირი გაგბღღენის?!

ნახევარი საუკუნის არ ყოფნის შემდეგ, როცა შარშან სამშობლო მოვინახულე, გამაკვირვა იმ ამბავმა, რომ ნაღები ქართული ინტელიგენცია არ განიცდიდა ამ საშიშროების არსებობას, მათი გონება მხოლოდ პირად ვნებათა ღელვას მოეცვა.

ასეთივე უპასუზბისმგებლობით მაკვირვებს ჩვენი მართლმადიდებლური ქრისტიანული ეკლესიის საკეთმპყრობლის, ილია

მეორის მოქცევა და თავისმართლება მის უკანასკნელ საშობაო ეპისტოლეში. „ჩვენს წინ რომ უცხო მტერი ყოფილიყო, პირველნი შევეგებებოდით მას, ბრძანებს მწყემსთმთავარი და აგრძელებს, მაგრამ ჩვენს საწმყსოში, ჩვენს შვილებს შორის არჩევანის გაკეთების უფლება არ გვქონდა“-ო.

ეკლესიის მოვალეობაა, სიმართლეს ემსახუროს, მაგრამ ასე ვერც სიმართლეს ვერ მოვემსახურებით და ვერც ბოროტებას ვერ აღმოვფხვრით! ამ აზრის სიმცდარეს თვით ბიბლია მიგვითითებს. მართლაც, როცა კაენმა მისი ძმა აბელი მოჰკლა, მამაზეტიერმა მას კი არ დაუყვავა, თავზე ხელი კი არ გადაუსვა იმიტომ, რომ კაენიც მისი გაჩენილი და, მაშ, მისი შვილი იყო, არამედ მრისხანედ ჩამოსძახა:

„სად არის შენი ძმა აბელი? ეს რა ჩაიდინე?! შენი ძმის სისხლი მიწიდან შემომლალადებს. ამიერიდან დაწყევლილი ხარ მიწისაგან, რომელმაც გახსნა პირი, რათა მიეღო შენი ძმის სისხლი შენი ხელიდან. დაამუშავებ მიწას, მაგრამ აღარ მოგცემს იგი თავის ძალას, დევნილი და მიუსაფარი შეიქნები ამ ქვეყანაზე!“ (ბიბლია, დაბადება თავი IV, მუხლები: 9-10 -11 -12;)

ვინაა ძმის მკვლელი და ვინ კიდევ მისი მსხვერპლი? აი კითხვა უბრალო, მაგრამ რაოდენ მტკივნეული და მნიშვნელოვანია აგრეთვე. ამ კითხვაზე უნდა გაეცა პასუხი კათალიკოსს და ბოროტმოქმედი დაეწყევლა და შვეჩვენებია; მით უფრო, რომ ბოროტება მთელი ერის მიმართაა ჩადენილი. ამის მაგივრად ის ერთნაირ ბრალდებას უყენებს მკვლელსაც და მსხვერპლსაც, ხოლო მესამეს, მთავარ ბოროტმოქმედს სრულებითაც ვერ ხედავს და მით ანთავისუფლებს მას ჩადენილი საშინელი ცოდვისაგან.

სხვა საყვედურებიც შეიძლება იქქვას კათალიკოსის მისამართით:

I. შარშან სექტემბრის ბოლო რიცხვებში კათალიკოსი როგორც არბიტრი ესწრებოდა მოლაპარაკებას მთავრობისა და ოპოზიციის წარმომადგენლებისას. იგი ჩაიშალა. როგო-

25833

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

რც წესი ასეთ შემთხვევაში, ჩაშლის მიზეზს მხარეებში თმანეთს აბრალებდნენ, კათალიკოსი კი სდუმდა. პრეზიდენტის მიხედვით, მოლაპარაკება ჩაიშალა იმის გამო, რომ ოპოზიციის წარმომადგენლები შეთანხმების წინაპირობად მოითხოვდნენ პრეზიდენტის გადადგომას. ილია მეორის მოვალეობა იყო, ამ მოთხოვნის აბსურდულობა ემხილებია.

II. კანონიერად არჩეული პრეზიდენტის ძალმომრეობით, შეიარაღებული აჯანყებით დამხობა რომ ღვთის საგმობი საქმე იყო, ამის დაგმობაც კათალიკოსის მოვალეობა იყო.

დაპყრობა- ანექსია

ის, რაც გასულ დეკემბერს თბილისში მოხდა, იყო არა სამოქალაქო ომი, როგორც ამას ყველა ლაპარაკობს, არამედ შენიღბული იმპერიალისტური ომი დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის დაპყრობა-ანექსიის მიზნით.

რუსები უადრესად დახელოვნებულნი არიან ამ საქმეში. ამას ისინი ისე აჩვენებენ გულუბრყვილოთ, რომ განთავისუფლება, გაბედნიერება ეგონოთ. ამ მზაკვრული გზით (და არა რუსის განსაკუთრებული ჭკუითა და მამაცობით) პატარა მოსკოვია უშველებელ იმპერიად გაიზარდა ჯერ კიდევ მანამ, სანამ კავკასიონს გადმოლახავდა და საქართველოს ანექსიას მოახდენდა. რუსეთის სახელმწიფომ უკვე ორჯერ მოუხდინა ოკუპაცია-ანექსია ჩვენს ქვეყანას: **1801** და **1921** წლებში. ორივეჯერ რუსები აიძულებდნენ ქართველებს ეღიარებიათ, რომ ეს ხდებოდა ქართველი ხალხის საკეთილდღეოდ, მის დაღუპვისგან გადასარჩენად და არა რუსეთის სახელმწიფოს ინტერესებისათვის. კერძოდ **1921** წლის ოკუპაციის შესახებ „ქართულ საბჭოთა ენციკლოპედიაში“ ვკითხულობთ:

„**1920** წ. დამლევსა და **1921** წ. დამდევს საქართ. საგსებით მომწიფდა პირობები შეიარაღებული აჯანყების წარმატებით მოწყობისათვის. საქართ. მენშევიკური მთავრობის ანტისახელმწიფო საშინაო და საგარეო პოლიტიკის შედეგად რესპუბლიკა კატასტროფის წინაშე აღმოჩნდა. გაითვალისწინა რა შექმნილი მდგომარეობა, საქართ. კპ(ბ) ცკ-მა მიიღო

გადაწყვეტილება მენშევიკური ხელისუფლების წინააღმდეგ
შეიარაღებული აჯანყების მოწყობის შესახებ. აჯანყება ბო-
ლშევიკთა ხელმძღვანელობით დაიწყო 1921 წ. 11 თებერ.
ლამით. აჯანყების ხელმძღვანელობისათვის შეიქმნა საქართ.
რევკომი, რომელშიც შევიდნენ ფ. მახარაძე, მ. ორახელაშ-
ვილი, შ. ელიავა, ა. გეგეჭკორი, ბ. კვიციანი, ა. ნაზარ-
ეტიანი და სხვ. 25 თებერვალს აჯანყებულ შეიარაღებულთა
რაზმებმა და საქართ. რევკომის მოთხოვნით მათ დასახმარე-
ბლად მოსულმა წითელი არმიის ნაწილებმა გაათავისუფლეს
თბილისი... სოციალისტური რევოლუცია სწრაფად გავრცელდა
მთელს საქართველოში... სოც. რევოლუციის გამარჯვებით და-
მთავრდა საქართ მშრომელების მრავალი წლის გმირული ბრ-
ძოლა სოციალური და ეროვნული განთავისუფლებისათვის.
ქართ. ხალხმა დაამხო მენშევიკური მთავრობა და შექმნა
ქეშმარიტად თავისუფალი, სუვერენული ეროვნული სახელმ-
წიფო“. (ტომი 0 საქ სსრ. გვ. 95)

გადაშალეთ საბჭოთა პერიოდის ნებისმიერი საქართ. ისტო-
რიის სახელმძღვანელო, რომელიც ეხება „გასაბჭოებას“, თქვენ
ყველგან ნახავთ დაახლოებით ასეთ ტყუილებს. 70 წლის გან-
მავლობაში თაობა თაობას ცვლიდა, სიმართლე დაგიწყებას
ეძლეოდა, ქართველ მოსწავლე ახალგაზრდობას კი ასეთ მო-
ნაჩმახს ასწავლიდნენ. ასეთი სახელმძღვანელოების ავტორები
ბევრი სახელგანთქმული ისტორიკოსი და ენციკლოპედისტი.
მე არ მაქვს უფლება და არც მსურს ვიყო მათი მსაჯული.
დაე, ღმერთმა შეუწოდოთ მათ სისუსტე...

ეს არის აუტანელი, ამაზრზენი, აღმაშფოთებელი რუსული
სახელმწიფო მპყრობელობისა. ის არა მხოლოდ მორჩილებას
გაიძულებს, არამედ იმასაც, რომ იძახო: რუსეთმა ჩემი ქვე-
ყანა გაანთავისუფლა, ჩემი ხალხი გააბედნიერაო.

იქნება მითხრან: რუსები აქ არაფერ შუაში არიან, რადგან
თქვენ ეხებით საბჭოთა პერიოდს, რომელიც არ იყო წმინდა
რუსული ბუნებისო. მათ საყურადღებოდ უნდა ითქვას, რომ
ამ მხრივ არც თვითმპყრობელური რუსეთი ყოფილა მამა აბ-
რამის ბატკანი. პირიქით, რომანოვების რუსეთი ისეთივე
ცბიერი იყო, თუ მეტია არა, ვიდრე ლენინ-ბოლშევიკებისა.

საყოველთაოდ ცნობილია ის დიდი მნიშვნელობა, რუსეთის იმპერიის პოლიტიკა ანიჭებდა საუკუნეების განმავლობაში კონსტანტინეპოლისა და აზიის დიდი ნაწილის პყრობას, რომლის გასაღები სწორედ საქართველოსა და ამიერკავკასიაში მდებარეობდა. ალექსანდრე პირველის 1801 წ.

12 სექტემბრის მანიფესტი, რომლითაც 15 საუკუნოვანი ბატონობის დინასტია უქმდებოდა და უძველესი საქართველოს სახელმწიფო რუსეთის იმპერიის უბრალო გუბერნიად ხდებოდა, ამ ბოროტების გასამართლებლად რუსეთის სახელმწიფო ინტერესებს როდი ასახელებდა, არამედ უანგარო კაცთმოყვარეობას. ვითომც იმპერატორი „ქართველი ხალხის მშვიდობიანობისა და უშიშროებისათვის“ ზრუნავდა; ხოლო იმპერიის მატყუარა მოხელენი და ისტორიკოსები მუხანათურად ისევ ქართველ ელჩებსა და თვით უკვე განსვენებულ მეფე გიორგი მეთორმეტეს ადანაშაულებდნენ: თითქოს ეს მომხდარიყოს მათი სურვილისა და თხოვნის თანახმად.

მკითხველო, მიაქციე ყურადღება დღევანდელ ანალოგიას: ამჟამათაც რუსეთი და მისი ინტერესები არაფერ შუაშია, ქართველები ქლეტენ ერთმანეთს და ანადგურებენ მათ სამშობლოს! ანალოგია კიდევ უფრო თვალსაჩინოა 1921 წ. ანექსიასთან. ზემომოხმობილი ენციკლოპედიური ისტორიის მიხედვითაც ხომ არაფერ შუაში ყოფილა რუსეთი, „ქართველმა ხალხმა დაამხო მენშევიკური მთავრობა და შექმნა ჭეშმარიტად თავისუფალი, სუვერენული ეროვნული სახელმწიფო“; განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ დღევანდელ ამბებში, ჯერჯერობით მაინც, სიმართლეს დამცველი ალარავინ დაურჩა. რჩება შთაბეჭდილება, რომ მსოფლიოში გაბატონებული ძალები რუსი იმპერიალისტების თანამზრახველები გახდნენ ქართველი ერის წინააღმდეგ.

1921 წლის თებერვლიდან მოყოლებული, მთელს საბჭოთა პერიოდის განმავლობაში, ჩვენი ხალხის გმირულ ბრძოლებზე ჩვენს ჟურნალში არაერთხელ ყოფილა საუბარი. ამის გარეშეც ჯერ კიდევ ბევრი დოკუმენტური მასალა არსებობს და ვისაც ამის დაწვრილებით შესწავლა აინტერესებს, შეუძლია სხვა წყაროს მიმართოს. აქ კი ჩვენ პირდაპირ გადავალთ ჩვენს მიმართვაზე:

დ ი ა წ ე რ ი ლ ი
ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს ა მ ბ ე ბ ზ ე *)

1990 წ. 28 ოქტომბერს და 12 ნოემბერს საქართველოში ჩატარდა პირველი მრავალპარტიული, ჭეშმარიტად დემოკრატიული საპარლამენტო არჩევნები, 1921 წელში საბჭოთა რუსეთის მიერ დაპყრობიდან. არჩევნებმა, 70 წლის განმავლობაში მმართველ კომუნისტურ პარტიას უნდობლობა გამოუცხადა (საქართ. კომპარტიამ მიიღო ხმების 29,58% და 64 მანდატი 246 შესაძლებელიდან) და ხელისუფლება გადასცა ანტიკომუნისტურ ეროვნული დამოუკიდებლობის პატრიოტულ პოლიტიკურ ძალებს. („მრგვალი მაგიდა - თავისუფალი საქართველოს“ პოლიტიკურმა ბლოკმა მიიღო 54% -ზე მეტი ხმა და 155 დეპუტატის ადგილი. დანარჩენი მანდატები წილად ხვდათ სახალხო ფრონტის პარტიასა და სამ სხვა პოლიტიკურ ფორმაციას ეროვნული დამოუკიდებლობის ბანაკიდან.)

ამრიგად არჩეული ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, 14 ნოემბერს შეიკრიბა პირველ სესიაზე და მის თავმჯდომარედ ერთხმად აირჩია „მრგვალი მაგიდა - თავისუფალი საქართველოს“ ლიდერი, ბატონი ზვიად გამსახურდია.

ბ. ზ. გამსახურდიას თავმჯდომარეობით რესპუბლიკის უზენაესმა საკრებულომ მოახდინა მნიშვნელოვანი გარდაქმნები. პირველ რიგში მან გააუქმა ქვეყნის საბჭოური სახელწოდება: „საქ. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა“ და მას უწოდა უბრალოდ: „საქართველოს რესპუბლიკა“. დააწესა ე. წ. გარდამავალი პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც საქართველო უნდა გამხდარიყო დამოუკიდებელი სახელმწიფო და შეეუდგა თანდათანობით ამ პერიოდის საქართ. რესპუბლიკის კონსტიტუციის გამომუშავებას. სხვა ღონისძიებათა შორის აღსანიშნავია კანონი საქართ. რესპუბლიკის პრეზიდენტის

თანამდებობის შემოღების თაობაზე. უზენაესმა საბჭომ პრეზიდენტად აირჩია მისი თავმჯდომარე ბ. ზვიად გამსახურდია, ხოლო საკრებულოს თავმჯდომარედ ყოფილი თანაშემწე, ბ. აკაკი ასათიანი და თანაშემწედ ბ. ნემო ბურჭულაძე.

გასული წლის 26 მაისს ადგილი ჰქონდა საპრეზიდენტო არჩევნებს, საქართვეპროს რესპუბლიკის უმაღლეს პოსტს ერთმანეთს ეცილებოდა ექვსი კანდიდატი: ბბ-ბი ნოდარ ნათაძე, თამაზ კვაჭანტირაძე, ვალერიან ადვაძე, ჯემალ მიქელაძე, ირაკლი შენგელაია და ზვიად გამსახურდია. ზვიად გამსახურდიამ მიიღო ხმების 87%, ვალერიან ადვაძემ 7%, დანარჩენმა უმნიშვნელო რაოდენობა. ამ არჩევნებმა ერთხელ კიდევ დაადასტურა, რომ ზვიად გამსახურდია სარგებლობდა დიდი პოპულარობით. (აქვე გვინდა აღვნიშნოთ, რომ პრეზიდენტის ინსტიტუტი საქართველოში შემოღებული იქნა საფრანგეთის მეხუთე რესპუბლიკის კონსტიტუციის მიხედვით).

უფრო ადრე პრეზიდენტის არჩევნებამდე საქართვეპროს მთავრობამ, გასულ წლის 31 მარტს მოაწყო ეროვნული რეფერენდუმი. კენჭისყრაზე იდგა მარტივი და ნათელი კითხვა: „თანახმა ხართ თუ არა, აღდგეს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა 1918 წლის 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქტის საფუძველზე?“ რომელსაც დადებითად უპასუხა ამომრჩეველთა 99,08%-მა, წინააღმდეგს კი -0,51%-მა. ამ მასიური მხარდაჭერით გამხნეებულმა, საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ, 9 აპრილს, საზეიმო ვითარებაში საჯაროდ გამოაცხადა საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობა და ცნობის თხოვნით მიმართა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციას და მსოფლიოს ყველა სახელმწიფოებს, მათ შორის, რა თქმა უნდა, საბჭოთა კავშირის მთავრობას.

ამ დღიდან იწყება ტრაგედია პრეზიდენტ ზ. გამსახურდიას და ქართველი ხალხისა. საბჭოთა მთავრობამ მიხეილ გორბაჩოვის პრეზიდენტობით არამც თუ არ სცნო საქართველოს დამოუკიდებლობა, არამედ მიმართა მუქარებსა და დაშინებებს, რომ მაგალითად, თუ საქართვეპროს მთავრობა უარს არ

იტყოდა დამოუკიდებლობაზე და ხელს არ მოაწერდა განახლებულ ხელშეკრულებაზე, საქართველოს ჩამოაცილებდენ სამხრეთ ოსეთს, აფხაზეთს, აუჯანყებდენ სხვა ეროვნულ უმცირესობებს. ვერც ერთი ღირსეული სახელმწიფო მოღვაწე ვერ დაემორჩილებოდა ასე უღირს შანტაჟს და არც პრეზიდენტი გამსახურდია დაემორჩილა, პირიქით მან მტკიცედ განუცხადა პრეზიდენტ გორბაჩოვს, რომ საქართველო რუსეთთან ხელს არ მოაწერდა არავითარ ხელშეკრულებას მანამ, სანამ ეს უკანასკნელი არ იცნობდა მის დამოუკიდებლობას. პრეზ. გამსახურდიას ამ პოზიციამ გადაწყვიტა მისი ბედი. ჯერ კიდევ მოსკოვის აგვისტოს პუტჩამდე მის პიროვნებას უნდობლობა გამოუცხადეს კრემლში და ყოველგვარი საშუალებით მისი საქართველოს ხელისუფლებიდან ჩამოშორება გადაწყვიტეს. პუტჩის დამარცხების შემდეგ ბევრი რამე შეიცვალა რუსეთში და თვით ხელისუფლებაც, მაგრამ უცვლელი დარჩა იმპერიალისტური საქმიანობა მთელი საბჭოთა კავშირის მასშტაბით, რასაკვირველია, და კერძოდ საქართველოსა და ზვიად გამსახურდიას მიმართ.

ყველასთვის ცნობილია, რომ ორი სექტემბრიდან დაწყებული ყოველდღიურად იმართებოდა საპროტესტო მიტინგები, ზვიად გამსახურდიას პრეზიდენტობიდან გადადგომის ღოზუნგით, თბილისის ცენტრალურ ქუჩაზე, მთავრობის სასახლის მახლობლად. თუ ის კრემლის მითითებით არ ტარდებოდა, მისით მხოლოდ იგი სარგებლობდა და უნდა ითქვას, რომ შესანიშნავადაც სარგებლობდა. ამ მანიფესტაციების ფონზე, მისი დეზინფორმაცია მოხერხებულად განაწყობდა მსოფლიო საზოგადოებრივ აზრს ზვიად გამსახურდიას პიროვნების წინააღმდეგ. მოსკოვიდან გადმოცემული ამბები მსოფლიოს ვერაგულად შთააგონებდენ, რომ ზ. გამსახურდია იყო საშიში დიქტატორი, რომელიც მსოფლიოს მშვიდობას ემუქრებოდა, ის იყო ფაშისტი და სისხლიანი რასისტი, რომელიც უმოწყალოდ ხოცავდა ოს ქალებს, ბავშვებს, მოხუცებულებს, ავღივებდა შუღლსა და მტრობას საქართველოში მცხოვრებ სხვადასხვა ხალხებს შორის და ა. შ.

შუა სექტემბრიდან, როცა, ალბათ, საპროტესტო გეგმა საკმარისად არ იქნენ მიჩნეული, კრემლმა მიმართა მის ნაცად, შეიარაღებული აჯანყების გზას. 1921 წელშიაც ვითომ აჯანყება არ მოხდა საქართველოში? იმ განსხვავებით, რომ ამჟამად აჯანყებას ნიადაგი მომზადებული დაუხვდა: პუტჩისტ გენერლების რისხვის დასამშვიდებლად პრეზიდენტ გამსახურდიამ ეროვნული დაცვის სამინისტრო გააუქმა, გვარდიელები შინაგან საქმეთა სამინისტროში გადაიყვანა, რამაც ისინი გაანაწყენა. კრემლის საიდუმლო სამსახურიდან გამომდინარე ცბიერმა ხმებმა გვარდიელები, რომელთაც საქ. ხელისუფლება უნდა დაეცვათ, მის წინააღმდეგ ააჯანყეს. ამრიგად, შეიარაღებულ აჯანყებასაც სათავე კრემლში ჰქონდა. დანარჩენი კი ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის რუსულმა ჯარებმა გააკეთეს, ეს მათ შეიარაღეს ყოველგვარი საომარი საშუალებებით, მოამარაგეს სპეციალისტებით აჯანყებული გვარდიელები და პატიმრობიდან განთავისუფლებული კრიმინალები და 22 დეკემბრიდან შეტევაზე გაუშვეს ზვიად გამსახურდიას მთავრობის დასამხობად. (ამ თარიღსაც ყურადღება უნდა მიექცეს. გასულ წლის ბოლოს კრემლში მომხდარ საიდუმლო გარიგების თანახმად სსრკ უქმდებოდა; ახალი წლიდან ბორის ელცინის მმართველობას მიხეილ გორბაჩოვის მმართველობა უნდა შეეცვალა და ამ უკანასკნელს მანამდე მისი დაწყებული საქმიანობა უნდა დაემთავრებია. სავარაუდებელია: ზვიად გამსახურდიას მთავრობის დამხობის ოპერაციას თავიდან ბოლომდე მფარველობდა და ზედამხედველობდა მიხეილ გორბაჩოვი.)

ა. წ. ექვს იანვარს საქართველოს პრეზიდენტმა, მცირერიცხოვან ერთგულ თანამებრძოლების და ოჯახის წევრების თანხლებით, გაარღვია ალყა და თავი შეაფარა ჯერ მეზობელ სომხეთს, 16 იანვრიდან დაბრუნდა დასავლეთ საქართველოში, კერძოთ მამამისის, სახელოვანი მწერლის კონსტანტინე გამსახურდიას მშობლიურ კუთხე სამეგრელოში, სადაც იგი, ალბათ სიფრთხილის მიზეზით, ბუნებაში გაუჩინარდა; ხოლო მისმა მომხრეებმა კიდევ უფრო გააძლიერეს უიარაღო მანიფესტაციები და პარტიზანული შეიარაღებული ბრძოლები.

დევნილი პრეზიდენტი რამდენჯერმე ფარულად რნალისტებს, ერთხელ ოფიციალური ვიზიტითაც ეწვია ჩეჩნეთის მთავრობას და გროზნოში მან და ჩეჩნეთის პრეზიდენტ-მა ჯოხარ დუდაევემა ერთობლივი პრესკონფერენციაც გამართეს. არაპირდაპირ მიღებული ცნობებით, ზვიად გამსახურდია არ ფიქრობს გადადგეს ხელისუფლებიდან, რომელიც მას ქართველმა ხალხმა მიანდო. ის აგრძელებს ბრძოლას, რასაკვირველია, უფლებრივ ბრძოლას, მისი კანონიერი ხელისუფლების აღსადგენად. მას ექვი არ ეპარება, რომ აჯანყება მას რუსეთის იმპერიალიზმმა მოუწყო, რადგანაც მას დამოუკიდებლობა სურდა. ის აგრეთვე დარწმუნებულია, რომ ამ შეთქმულებაში ქართველებიდან მთავარი როლი შეასრულა ელუარდ შევარდნაძემ.

კანონიერი პრეზიდენტის გაძევების შემდეგ, აჯანყებულე-ბმაც შექმნეს ქვეყნის სამართავი ორგანოები: პირველი, „სამხედრო საბჭო“, რომელიც მონოპოლიას აცხადებს ძალაუფლებაზე, მასში წევრებად შევიდენ აჯანყების მეთაურე-ბი: თენგიზ კიტოვანი, თენგიზ სიგუა, ჯაბა იოსელიანი; და მეორე „დროებითი მთავრობა“ თენგიზ სიგუას თავმჯდომარე-ობით. ვინაიდან აჯანყების თავკაცებს პარლამენტი არ გაა-ჩნიათ, მის შავივრად დროებით შექმნეს პარტიების წარმო-მადგენლების ე. წ. „საკონსულტაციო საბჭო“.

ექვს მარტს, დიდი ამბით, თბილისში ჩავიდა შევარდნაძე. მან როგორც მოსკოვში ისე თბილისში ჟურნალისტებს განუ-ცხადა, რომ არავითარი როლი არ მიუძღვის საქართველოს ამბებში, ის დაინტერესებული არ არის პრეზიდენტის თანა-მდებობით და აბრუნდება დიქრობს, რომ მისი კანდიდატურა წამო-აყენოს, არამედ იგი დაბრუნდა სამშობლოში, რომ მას ემ-სახუროს რაშიდაც კი მას. გამოადგება. სამი დღის შემდეგ გამოცხადდა, რომ შევარდნაძე აირჩიეს ახლად შექმნილ ორ-განოს, ე. წ. „სახელმწიფო საბჭოს“ თავმჯდომარედო. მოს-კოვიდან მომდინარე ცნობები ისეთ შთაბეჭდილებას სტოვებენ, რომ თითქოს ამით შევარდნაძეს უზენაესი ძალაუფლება ეპ-ყრას, რაც ძნელი წარმოსადგენია, რადგანაც „სახელმწიფო

საბჭო“ შევარდნაძის სათავეში ჩადგომამდეც არსებობდა. ზვიად გამსახურდიას მოწინააღმდეგე პარტიების წარმომადგენლებისგან შედგებოდა და ხელისუფლების ორგანოს კი არ წარმოადგენდა, არამედ – საკონსულტაციოს, სამრჩევლებლოს. შევარდნაძის პროვინებამ მას შეიძლება მეტი საერთაშორისო გამოძახილი შეძინოს, მაგრამ ეს, უზურპაციის გარეშე, მის ბუნებას და ხასიათს ვერ შეცვლის, აღმასრულებელ ხელისუფლების როლს ვერ გასწევს. რაც მთავარია, ქართველი ხალხის სახელით ლაპარაკისა და მოქმედების უფლება არა აქვს.

ძალით გაძევებული პრეზიდენტის სასარგებლო მანქანაფარები, პარტიზანული გამოსვლები, სამოქალაქო დაუმორჩილებლობა, გაფიცვები სულ უფრო ძლიერდება, ანტაგონისტურ ძალთა ხელიდან ხელში გადადიან მთელი პროვინციები, ქალაქები, რაიონები, ისედაც ჩამკვდარი მეურნეობა ახლა სრულიად მოშლილი და დეზორგანიზებულია. საქართველოდგას გაუჟაცრიელების, კრიმინელობის, მესისხლეობის, სრული საშინელი. შიმშილიანობის კატასტროფის წინაშე.

დასკვნა

მართალია, რომ ამ ომში ქართველები ხოცავდნენ ერთმანეთს, მაგრამ, რაც არ უნდა პარადოქსულად არ გვეჩვენოს, ის არ ყოფილა მათი შინაური, სამოქალაქო ომი; ისინი როგორც მთელი მსოფლიო, შეცდომაში შეიყვანა რუსულმა ცრუმ, მაკიაველურმა პროპაგანდამ. ომის ნამდვილი გამომწვევი, გამჩაღებელი და სარგებლობის მომლოდინე იყო რუსული იმპერიალიზმი, რომელსაც თავი კრემლში ჰქონდა. მოვლენების ხასიათი და მასშტაბი, მათი ობიექტიური ანალიზი უეჭველად მეტყველებს ამ განცხადების სასარგებლოდ:

1. მხოლოდ საბჭოთა მთავრობას შეეძლო, მსოფლიო მასშტაბით განეხორციელებია ფარული შეთქმულება საქართ. რესპუბლიკის კანონიერი მთავრობის წინააღმდეგ. მხოლოდ მის საპროპაგანდო საშუალებებს შესწევდა ძალა, რომ მსოფლიო საზოგადოება განეწყო მის წინააღმდეგ ისე, რომ მის დასაცავად კაცი არ აღმოჩნდა ჩვენს პლანეტაზე.

2. მხოლოდ კრემლს შეეძლო, რომ სატელეფონო და საფო-

სტო ურთიერთობა შეეწყვიტა საქართველოსა და შორის.

3. მხოლოდ საბჭოთა მთავრობას შეეძლო, რომ საქართველოსთვის, არა მარტო საარსებო საკვები პროდუქტები, არამედ საწვავი ენერჯიაც აღეკვეთა ხანგრძლივად და მით ქვეყნის სრული ეკონომიკური ასფიქსია გამოეწვია.

და ბოლოს 4. მხოლოდ ცენტრალური საბჭოთა ხელისუფლების ნებართვით შეეძლო წითელი არმიის ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის მთავარ შტაბს, რომ საომარი იარაღი დაერიგებია აჯანყებულთათვის და მომსახურე სპეციალისტებით მოემარაგებია აჯანყება. ამ ფაქტების დამალვა აღარ შეიძლებოდა და იძულებული იყვნენ, ცალკეად ელიარებიათ.

ყველა ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ან მთლად ბრმა, ან სიმართლისა და სინამდვილის აღქმის აღერგია უნდა გვირდეს, რომ რუსული იმპერიალიზმის ხელი ვერ დაინახო საქართველოს ტრადედიში.

საქართველოს პირუთენელი ისტორია, „ქართლის ცხოვრების“ გაგრძელება კი იყტვის, რომ ეს ომი იყო ისეთივე შენიღბული იმპერიალისტური ომი, როგორი შენიღბული იმპერიალისტური სახელმწიფოც იყო საბჭოთა კავშირი.

გიორგი წერეთელი, ჟურნალ „გუშაგის“
რედ-რი, საფ. ქ. მ. უ. საზგ-ების თავმჯდომარე.
ბ. ე. შენგელია-წერეთლისა, მდივანი.

პარიზი 17 მარტი 1992 წელი.

- *) ეს დოკუმენტი დაეგზავნათ:
- საფრანგეთის პრეზიდენტს, ბ-ნ ფრანსუა მიტერანს,
 - საფ. საგარეო საქმეთა მინისტრს, ბ-ნ როლან დიუმას,
 - საფ. პარლამენტის თ-რეს, ბ-ნ ანრი ემანუელის,
 - საფ. სენატის თ-რეს, ბ-ნ ალენ პოერს,
 - ევროპის 12 სახელმწიფოს ერთობის კომისიის თ-რეს,
 - ბ-ნ ჟაკ დელორს,
 - ბ. ე. ო. გენ. მდივანს, ბ-ნ ბუტროს ბუტროს გალის,

- დე გოლის პარტ. თ-რე და პარიზის მერს ბ. ჟ. მერსონი,
- საფრანგეთის ყოფილ პრეზიდენტს, ბ. ვ. ჟ. დესტენს,
- საფ. სენატის საფ. საქმეთა კომისიის თ-რეს ბ. ჟ. ლეკანუეს,
- საფ. ერ. საკრებულოს ს. ს. კ-ის თავ-რეს ბ. მ. ვოზელს,
- ევროპის საბჭოს გენ. სამდივნოს ქ. სტრასბურგში,
- ევროპის პარლამენტის თ-რეს, ბ. ანრიკ ბარონ კრესპოს,
- ევროპის ერთობის კომისიის თ-რის თანაშემწეს, ბ-ნ ფილიპ მარია პანდოლფის,
- იგივე კომისიის მეორე თანაშემწეს, ბ. ფრანც ანდრიენსენს,
- იმავე ორგანიზმის გენ. მდივანს, ბ. დავიდ ვილიამსონს,
- „ოტან“ -ს გენერალურ მდივანს, ბრიუსელში,
- ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს, სტრასბურგში,
- გერმანიის რესპუბლიკის კანცლერს, ბ. ჰელმუტ კოჰლს,
- ამერიკის შ. შტატების პრეზიდენტს, სახ. მდივანს, სენატს და სხვებს ინგლისურად, უფრო ზუსტად, ამერიკულად თარგმნილი ტექსტი.

- რეიტერის სააგენტოს პარიზში,
- ფრანს პრესის სააგენტოს, პარიზში,
- „გაეროს“ საინფორმაციო ცენტრს პარიზში.

* * *

ადამიანის პირუტყვობიდან დვთაებრივობამდე ამმადლებელი,

მ ი ს ი ხ ს ნ ი ს თ ვ ი ს ჯ ვ ა რ ს ც მ უ ლ ი

ქ რ ი ს ტ ე ა ლ ს დ გ ა მ კ ვ ღ რ ე თ ი თ !

სარწმუნოებითა და სასოებით აღიმართენით !

ბოიკოტი და დაუმორჩილებლობა

მიმართვა ქართველი ერისადმი

ძვირფასო თანამემამულენო! იმპერიული ძალების მიერ ინსპირირებულმა პუტჩმა უდიდესი უბედურება დაატეხა საქართველოს. პუტჩისტები ცდილობენ ხელისუფლების უზურპირებას, მთავრობის ჩამოყალიბებას, თუმცა მათი ყოველგვარი ქმედება უკანონოა და ანტიკონსტიტუციური. ა. წ. ექვსიანვარს მე, საქართ. კანონიერმა პრეზიდენტმა და ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლებმა დავტოვეთ უზენაესი საბჭოს შენობა, რათა აღარ გაგრძელებულიყო ნგრევა და სისხლისღვრა. თუმცა ადგილის დათმობა ჩვენს მიერ, არ ნიშნავს პოზიციის დათმობას. ჩვენ კვლავ წარმოვადგენთ საქართ. კანონიერ ხელისუფლებას. მე არ გამიკეთებია განცხადება გადადგომის შესახებ.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართ. შექმნილმა ხუნტამ პირველსავე დღეს „შეაჩერა“ კონსტიტუცია და „დაითხოვა“ პარლამენტი, ამჟამად იგი ცდილობს დეპუტატების დაშინებას და სესიის მოწვევას, რადა მიაღებინოს მას უკანონო გადაწყვეტილებები: პარლამენტის მუშაობას შექმნილ სიტუაციაში არ ექნება არავითარი აზრი. მოვეუწოდებ დეპუტატებს: არ დაექვემდებარონ ხუნტის შანტაჟს; არ გამოცხადდნ სესიაზე თუ შეკრებაზე, არ შეირცხვინონ თავი ერის წინაშე, და ეს ხუნტამ მაინც მოახერხა მათი ნაწილის შეკრება, ეს იქნება ცრუ სესია, რომლის არც ერთ გადაწყვეტილებას არ ექნება ძალა. ქართ. ერი არ უნდა დაემორჩილოს სისხლიან კრიმინალურ ხუნტას, უნდა გაზვიადდეს მისი ყოველგვარი დანაშაული კრებებზე, მიტინგებზე, თავყრილობებზე. შევქმნათ წინააღმდეგობების შტაბები, საგაფიცო კომიტეტები, სახალხო რაზმები.

პუტჩისტების რეჟიმს — ბოიკოტი და დაუმორჩილებლობა! საქართველო გაიმარჯვებს!

ს რ პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია.

ზიმართვა თბილისის მოსახლეობას
ძვირფასო თბილისელებო!

მიუჩედავად იმისა, რომ ანტიქართული ძალები ყოველნაირად ცდილობდნენ დედათბილისს მოსწყვიტონ საქართ. ძირძველი კუთხე - კოლხეთი, მოგვაქციონ საინფორმაციო ბლოკადაში, ავრცელებენ ათასგვარ უსაზიზღრეს ცილისწამებას; სიცრუეს, დეზინფორმაციას, დარწმუნებული იყავით, რომ კოლხეთი დღესაც ურყევად დგას ერთიანი და განუყოფელი საქართველოს შეუვალ ბასტიონად. კოლხეთი გადაიქცა მთელი საქართ. ეროვნულ-გამანათავისუფლებელი მოძრაობის ეპიცენტრად. უდიდეს პატრიოტულ აღტკინებას და რწმენას გვმატებს ის, რომ დედაქალაქი ფეხზე დგას. კანონიერი ხელისუფლების მხარდამჭერი ძალების აზვირთება კულმინაციას აღწევს. ჩვენ ვიცით და მოწმენი ვართ იმისა, რომ თქვენ არ უშინდებით ათასნაირ ტერორიზმებს, პროვოკაციას, სიძნელეს და მშვიდობიანი საპროტესტო მანიფესტაციებით, მასიური გამოსვლებით, გაფიცვებით და სხვა პოლიტიკური საშუალებებით დაუმორჩილებლობას უცხადებთ პოლიტიკურ ავანტიურისტთა შეიარაღებულ ხროვას.

დარწმუნებული ვართ, რომ აქვენ სწორად გაიგებთ ზუგდიდში ეროვნული დაუმორჩილებლობის რესპუბლიკური კომიტეტის მიერ განხორციელებულ საპროტესტო აქციებს. სრულ ბლოკადაშია საქართველოს პორტები, რკინიგზა, შეწყვეტილია ელექტროენერჯიის მიწოდება, შეჩერებულია ყველა ტვირთი, რომელიც ფაქტიურად სიგუას ბანდას ჩაუფარდება ხელში. ბუნებრივია, რომ ასეთი ღონისძიებებით თქვენ ზარალდებით, მაგრამ დამოუკიდებლობისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლა მსგებრპლს რომ მოითხოვს, ეს თქვენც კარგად იცით. ეს მსგებრპლი ჩვენ ახლაც უნდა გავიღოთ, რათა ავანტიურისტებს არ მივცეთ საშუალება ამ ტვირთით სპეკულირებისა და პოლიტიკური დივიდენდების მოპოვებისა. დარწმუნებული იყავით, რომ ყველა ეს ტვირთი ხელუხლებელი იქნება და საქართველოში

კანონიერი ხელისუფლების აღდგენისთანავე ქართველი ხალხის კუთვნილება გახდება. ნურავინ ნუ დაიჯერებთ, რომ რესპუბლიკის პრეზიდენტი იზოლირებული იყოს საქართველოში არსებული დაუმორჩილებლობის პროცესებისაგან, პირიქით, იგი ხელმძღვანელობს ამ პროცესებს. მყარდება კონტაქტები საზღვარგარეთის ქვეყნების საინფორმაციო სააგენტოებთან ...

ს. ეროვნ. დაუმორჩილებლობის კომიტეტი
(გაზ. „ქართული აზრი“ № 26 იანვარი 1992 წ.)

იანვრის კოლხური ამბები

2583

იოსელიანის სამხედრო დაჯგუფებამ ოც იანვარს შეუტია აბაშის მისადგომებს, სადაც იყო კანონიერი ხელისუფლების დამცველთა პიკეტი. გამოიყენეს არტილერია, კანონიერების დამცველთა მხრიდან დაიღუპა ორი ადამიანი, დაჭრილია 7-ამის შემდეგ აღებულ იქმნა აბაშა, იმავე ღამეს - სენაკი; მეტი შეტაკება არ მომხდარა. ზუგდიდისაკენ წასვლა პუტჩისტებმა ვერ გაბედეს. აბაშაში და სენაკში გამოცხადებულია დაუმორჩილებლობა. ხალხი უშიშრად გამოდის მიტინგებზე და მანიფესტაციებზე. პუტჩისტები ძარცვავენ ხალხს, არის გაუპატიურების შემთხვევები.

ფოთისა და ზუგდიდის მისადგომებთან აფეთქებულია ხიდები.

იოსელიანის რაზმები, შეიარაღებულია უახლესი საბჭოთა სამხედრო ტექნიკით, ჰყავს ჯავშანტრანსპორტიორები, ჰაუბიცები, ტანკსაწინააღმდეგო ქვემეხი, ნაღმსატყორცნები, რაკეტები. ისინი მარაგდებიან საბჭოთა სამხედრო ბაზებიდან. მიუხედავად ამისა ფოთში და ზუგდიდში მათი შესვლა შეუძლებელია. ამიტომ პუტჩისტები ცდილობენ მოელაპარაკონ ეროვნული მოძრაობის ლიდერებს და ამასთანავე დაუსწრებლად ნიშნავენ თავიანთ რწმუნებულებს: ფოთში დანიშნულია კუხალაიშვილი - ყოფილი რაიკომის მდივანი და აღმასკომის თავმჯდომარე, ხობში - გერგაია, ოფიციალურად რეგისტრირებული ნარკომანი, სენაკში - კარტოზია, ყოფილი რაიკომის მდივანი. ხობში პუ-

საქართველოს
პარლამენტის
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ტრისტემა წაბილწეს ხობის პრეფექტის (ქაჯაიის) საფლავი, რომელიც დაიღუპა თბილისში სნაიპერის ტყვიით. ამერიკელს ეს მიცვალებული, გაძარცვეს (სხვა ნივთებთან ერთად მონს-ნეს ოქროს ჯვარი). (გაზ. „ქართული აზრის“ ინფორმაცია).

*** **

მღელვარე ღღეების ქრონიკა

კანონიერი ხელისუფლების მხარდამჭერ ქართველთა ერთმა ჯგუფმა 1992 წლის ხუთ იანვარს თბილისის რკინიგზის სადგურის შენობაში დაიწყო მშვიდობიანი აქცია და 15 იანვარს გამოაცხადა შიმშილობა. საერთაშორისო სამართლის ნორმების თანახმად მოშიმშილეები საჭიროებენ სამედიცინო ზედამხედველობას, რისთვისაც მათ მიმართეს რკინიგზის სამედიცინო პუნქტს, ქალაქის სასწრაფო დახმარებას, ჯანმრთელობის მინისტრის ამჟამინდელ მოადგილეს-ჯორბენაკეს. თუმცა უშედეგოდ, შიმშილობის დროს არც ერთი სასწრაფო დახმარების მანქანა აქციის მონაწილეებთან არ მისულა. მშვიდობიან აქციაში აქ მონაწილეობდნენ წმინდა ილია მართლის საზოგადოება, ჰელსინკის კავშირი და მრავალი მაგიდის სხვა წევრები, რომლებიც განლაგებული იყვნენ სადგურის პირველ სართულზე, მეორეზე კი მოთავსდნენ სტუდენტები. 18 იანვარს, ღამით, რომელიც ჯაკვანტრანსპორტიორთა და შეიარაღებული რაზმით განხორციელდა თავდასხმა შიმშილობის აქციის მონაწილეებზე. ტყვიების ჯერით ჩაამსხვრიეს შენობის მინები, შემოცვივდნენ სადგურის პირველ სართულზე და ავტომატების კონდახების ცემით გამოგვყარეს ზარეთ, გაცვჩხრიკეს, ნაწილი დააპატიმრეს. ბლავი სხგნის დარტყმით დაშავდა რამდენიმე ჩვენი მეგობარი. გოგონებს წიხლებს მუცელში ურტყამდნენ და ისე ყრიდნენ მანქანებში...

19 იანვარს აქცია გაგრძელდა, ხელახლა დაჯდნენ მოშიმშილენი. 12 საათზე გაიმართა მიტინგი. დაახლოებით ოცი წუთის შემდეგ, თამარ მეფის გამზირიდან სადგურის მოედანზე შეშლილად ერთი სახანძრო მანქანა, ჯაკვანტრანსპორტი-

ორი და რამდენიმე მსუბუქი ავტომანქანა შეიარაღებული ხალხით. მომიტინგეები ჯანშანტრანსპორტიორს გადასადგინებ და ცოცხალი კედელი აღმაჩნტეს. ხალხი მსუბუქი ავტომანქანებისკენ უშიშრად დაიძრა, რათა ალყაში მოექციათ ისინი. იგრძნეს რა ალყის საშიშროება, უიარაღო ხალხის რისხვით დაფეთებული შეიარაღებული მეომრები ჰაერში სროლით გასცხლდნენ სადგურის ტერიტორიას.

აქციის მონაწილე მოშიშვლილენი მოვითხოვთ: 1. კანონიერი ხელისუფლების თბილისში დაბრუნებას, 2. ადამიანის უფლებათა დაცვას, 3. საქართველოს ტერიტორიის ხელშეუხებლობას, 4. პოლიტპატიმრების განთავისუფლებას. (ეს მოთხოვნა დაპატიმრებულ დეპუტატებს ეხება) - „ქ. აზრი“ № 1.

*** **

8 წლის დ უ მ ი ლ ის შ ე მ დ ე გ

ბატონ ვიქტორ დომუხოვსკის დაკითხვაზე თქვენმა პასუხებმა, ბ-ნო ედუარდ, ღრმა კრილობები განმიახლეს და გელარ შევცელი რვა წლის გმინვის კვლავ მდუმარედ შეკავება. ერთ-ერთ თქვენს ინტერვიუში განაცხადეთ: თქვენც გაქვთ წარსულში ზოგიერთი ისეთი შეცდრმა დაშვებული, რომელსაც ახლა ნანიბთ. რაც არ უნდა უკეთური საქმე, თუ ცოდვა ჰქონდეს კაცს ჩადენილი, მონანიება, მით უმეტეს გულწრფელი, ყოველთვის აკეთილშობილებს ცოდვის ჩამდენს. მეგონა, რომ წარსულის შეცდომებში პირველ რიგში, ალბათ, გულისხმობდით თვითმფრინავის გატაცების მცდელი ქართველი ახალგაზრდებისადმი თქვენს უსასტიკეს ანგარიშსწორებას. - მათ სრულ ფიზიკურ განადგურებას. აღმოჩნდა, რომ მიუხედავად თქვენი უდიდესი ფერისცვალებისა, პარტიული დიქტატისა და კოლტალიტარული რეჟიმის მემტგარი დამცველ-გამტარებლიდან საბუკოეთის გარდაქმნების, დემოკრატიაზაციისა და ჰუმანიზაციის მდეროშემდე. ამ საკითხში თქვენ ისეც ის ამხ. შევარდნაძე დარჩია, რაც იყავით საქართველოში მოღვაწეობისას. სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია.

მე, რასაკვირველია, შორს ვარ იმ ზრისაგან, რომ ის ახალგაზრდები, მათ შორის ჩემი შვილებიც, დამნაშავეები ად არ ვაღიარო. სრულიად უდანაშაულო იყო მხოლოდ შტედელი თ. ჩიხლაძე, რომლის დახვრეტის კა არა, საერთოდ დროებით პატიმრობაში აყვანისათვისაც კი არ გქონდათ იურიდიული საფუძველი: იგი არამც თუ თვითმფრინავში არ ყოფილა, იმ დროს თბილისშიც კი არ იმყოფებოდა და არც იცოდა, თუ ეს აქცია უნდა მომხდარიყო. ჩვენ გვაქვს პრეტენზია მხოლოდ სასჯელის უკიდურესი სიმკაცრისა და ძიების, სასამართლო პროცესის, მშობლებისადმი რეპრესიების წარმოების ისეთი ფორმით ჩატარების გამო, რაც სცილდება იურიდიული, მორალური, თუ უბრალოდ ელემენტარული ადამიანობის ყოველგვარი კანონიერების ფარგლებს. ამას ემატება უამრავი დარღვევა და დანაშაული, ჩადენილი თვით სახელმწიფო ორგანოების მიერ – მფრინავების, სუკისა და საჯარისო შენაერთების მხრივ. და ეს ყველაფერი კეთდებოდა მხოლოდ თქვენი უშუალო, ერთპიროვნული ინიციატივითა და ხელმძღვანელობით. იმ დროს, როდესაც საქართველოში თქვენი ნებართვის გარეშე ჩიტიც ვერ აფრინდებოდა, თვითმფრინავი გაფრინდებოდა?! ცეკას პირველ მდივანს, რომელიც სტალიონის ბანალური კონფლიქტის მოგვარებას უშუალოდ თავის თავზე იღებს; რა გასაკვირია, ასეთ ტრაგიკულ აქციასთან ბრძოლის საქმისათვისაც პირადად ეხელმძღვანელა. თავისთავად ამაში შეიძლება არაფერი იყოს არაჩვეულებრივი, რომ ხელმძღვანელობა არ წარმართულიყო ასე უკულმართად.

თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, რომ სასჯელის უკიდურესი ზომა – სიკვდილის დასჯა გამოიყენება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც არ არსებობს სასჯელის რაიმე შემამსუბუქებელი ვარიანტი, ანდა დანაშაული ჩადენილია წინასწარ განზრახული განსაკუთრებული სისასტიკით. მათ არ ჰქონდა არავითარი სხვა მოთხოვნა, გარდა მათი გადაყვანისა ბათუმ-იდან იქვე 15 კილომეტრში. მათ ერთადერთი მფრინავი შარბათიანი (კახამ) დაჭრეს და ისიც მკლავში. დანარჩენები, რომ

გორკ თვითმფრინავის ეკიპაჟის წევრება, ასევე მკვლევარი მრკულულები ან ლაქრილები იყვნენ თვით მფრინავებისა და ჯარისკაცების მიერ. თვითმფრინავი გარედან იყო დაცხრილული და არა შიგნიდან, სალონისკენ მფრინავები ისროდნენ და არა ბიჭები! რაც შეეხება გვესა და პაატას, მათ, საერთოდ, ერთი გასტოლაც კი არ მოუხდენიათ! არცერთი (კახა, პაატა, გეგა) არასოდეს წინათ ნასამართლები არ ყოფილან, სამივენი დაპატიმრებამდე ეწეოდნენ საზოგადოებრივად სასარგებლო საქმიანობას და მათ ყველა ბრწყინვალედ ახასიათებდა. ამრიგად, ყველა შემამსუბუქებელი გარემოება არსებობდა იმისათვის, რომ მათ მიმართ სასჯელის უმადლესი ზომაც არ ყოფილიყო გამოცენებული. მით უმეტეს, ერთი იყო დენდისერთა (გეგა კობახიძე), ხოლო ძმების — კახა და პაატა ივერიელების გარდა, მათ მშობლებს სხვა შვილები არ ჰყავდათ. აი რატომ არის, ბნო ედუარდ, სამწუხარო, რომ თქვენ ახლაც კი არ გამოთქვამთ. სინანულს თქვენი ეგზოზმ არაპუნუნიური და უკანონო ქმედებათა გამო, და რაც კიდევ უფრო საოცარია, პირიქით, მიგაჩნიათ, რომ თქვენ ყოველთვის კანონიერად იქცეოდით, სასამართლო საქმეებში თითქმის არასოდეს არ ერეოდით. ასეთი აშკარა, მტკნარი სიცრუე უბრალოდ არ იგეგადრებათ, ბნო ედუარდ. იმ დროს, როდესაც საერთოდ ყველაფერი პარტიული დიქტატით წყდებოდა, თქვენ იმ პერიოდის ტოტალიტარული რეჟიმის კლასიკური პირმშო და მმართველი, ნუთუ მართლა ხუმრობდეს გარეშე აცხადებთ, რომ ყოველთვის კანონით ხელმძღვანელობდით და სასამართლო პროცესებში მართლაც არ ერეოდით?!

საქართველოში თქვენი მოღვაწეობის კარგად მცოდნეთათვის ის კი არ არის საეჭვო ან იმასაკვირი, რომ თქვენი მმართველობის პერიოდში საქართველოში არცერთი კაცი არ დახვრეტილა თქვენი ნება-სურვილს გარეშე, ჩვენს გაოცებას უფრო ის იწვევდა, რომ თქვენი სურვილის საწინააღმდეგოდ ზოგიერთი პიროვნება როგორ სასწაულებრივად გადაურჩა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სიკვდილით დასჯას.

თვითმფრინავის გატაცების მცდელობასთან დაკავშირებით მეში არცერთი რგოლი, არც ერთი პუნქტი არ მოიძებნება, რომ კანონების ამკარა დამახინჯება-დარღვევების გარეშე არ წარმართულიყოს, რამაც მრავლის მომსწრე გამოცდილ იურისტს, იუსტიციის ყოფილ მინისტრს, ამ საქმის შემსწავლელი პარლამენტის სპეციალური კომისიის წევრს, ბნ ა. შუშანაშვილს ათქმევინა, რომ მსგავსი რამ მას არ უნახავს, არასოდეს სმენია და არც წაუკითხავს. ასეთი მასშტაბის დარღვევები აღემატება ერთი ორდინარული პიროვნების შესაძლებლობას. იქნება იგი სუკის თანამშრომელი, გამომძიებელი, თუ სხვა. რა თქმა უნდა, იგი ნაყოფია ისეთი დიდი ენერჯის მქონე პიროვნების ძალისხმევისა, როგორც ბრძანდებით თქვენ, ბნო ელუარდ. სწორედ თქვენი დიდი მცდელობის შედეგია ის სასჯელი, რომელიც უსრნალისტ მანანა კარტოზიას სიტყვებით რომ ვთქვათ, არანაკლებ შემადრწუნებელია, ვიდრე დანაშაული.

უამრავი ანალოგიური ფაქტიდან შეგახსენებთ მხოლოდ ზოგიერთს. ისინი კომენტარს არ საჭიროებს, ბავშვიც კი მიხვდება, თუ ვისი დიქტატით ზორციელდებოდა ყოველივე.

თვითმფრინავის გატაცების მცდელობა მოხდა 1983 წლის 18 ნოემბერს. 1983 წ. 25 ნოემბერს (ერთი კვირის შემდეგ) შედგა პარტიის თბილისის ბიუროს სპეც. გაფართოებული სხდომა, სადაც ჩემთან ყოველგვარი წინასწარი გასაუბრების, ან ჩვენი ინსტიტუტის (ექიმთა დახელოვნების თბილისის ინსტიტუტი) კრებაზე განხილვის გარეშე წინადადება მისცეს ინსტიტუტის რექტორატს ჩემი სამსახურიდან განთავისუფლების შესახებ, ერთადერთი ბრალდებით, რომ ჩემი შვილები იყვნენ თვითმფრინავის გამტაცებელთა შორის. რაიმე კონკრეტული ბრალდება, თუნდაც ის, რომ მე შვილების აღზრდაში დავუშვი შეცდომა, არ ყოფილა და ვერც იქნებოდა, რადგან თვითმფრინავის გატაცების მცდელობამდე მათი ბიოგრაფია და პიროვნული მახასიათებლები იყო სრულიად უზადო, ისევე როგორც მშობლების აღმზრდელობითი საქმიანობა. 1983 წ. 2 დეკემბერს (ე. ი. ორი კვირის შემდეგ) ინსტიტუტში დაიწერა ბრძანება ჩემი კათედრის გამგის მოვალეობიდან განთავისუფლების შესახებ, ყოველგვარი მოტივის გარეშე. მოგეხსენებათ, რომ კათედრის გამგე არ-

23
 ე რ კ რ ა ნ ე ს უ ლ ი
 ჯ ი ზ რ ა ჯ ი ა ნ ი ე ლ ი

ჩვეით თანამდებობაა და სწორედ იმ წელს ხელახლა ული ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს მიერ ხუთი წლის ვალით. ეს საბჭოთა სინამდვილისთვისაც კი უაღრესად უკანონო და სკანდალური აქცია იყო, რადგან პირადად ჩემდამი, როგორც უკვე აღვნიშნე, არავითარი პრეტენზია არ ყოფილა და არც სამეცნიერო საბჭოზე არ განხილულა ჩემი განთავისუფლების საკითხი. ერთი, რომ სრულწლოვანი შვილების სააქციელზე მშობლები პასუხს არ აგებენ, თანაც ჩემი შვილების დამნაშავეობაც კი არ იყო ჯერ დადგენილი (მათი სასამართლო პროცესი ცხრა თვის შემდეგ შედგა!) თუ გავითვალისწინებთ, რომ ჩვენი ინსტიტუტი იყო საკავშირო დაქვემდებარების, რომელსაც არ მიაჩნდა მართებულად ჩემი განთავისუფლება, ბუნებრივია, მხოლოდ პარტიის ცენტრალური კომიტეტის დიქტატით იყო შესაძლებელი ამ თვითნებური აქციის განხორციელება.

თქვენ ყველაფერი გააკეთეთ ბ-ნო ელუარდ, იმისთვის, რომ თვითმფრინავის გამტაცებლები ბანდიტებად ჩაგეთვალათ. რატომ არ გსურდათ ჩვენს შვილებს შევხვედროდით, ადვილი გასაგებია, რადგან თქვენ არ გინდოდათ, ჩვენ სრული სიმართლე გგცოდნოდა მომხდარი ამბების შესახებ, მაგრამ რა უფლების ძალით ერთხელაც არ გვაჩვენეთ ჩვენი შვილები?! კიდევ მეტი, წერილის წერის უფლებაც კი არ მიეცით მათ, არც სასამართლომდე, არც მის შემდეგ ამის შემდეგ თქვენ გყოფნით სინიდისი განაცხადით, რომ ეს თვითსამართალდამცავი ორგანოების მიერ კეთდებოდა თქვენს ჩაურევლად?! ეს მხოლოდ პარტიული დიქტატის, თქვენს მიერ განუკითხავი თვითნებობის გამოყენების შედეგად ხდებოდა.

გარდა ოჯახის წევრებისა, არც ერთ ახლობელს - ბიძებს, დეიდებს, ბიძაშვილებს, კოლეგებს, მეზობლებს, არავის არ მიეცით სასამართლოზე დასწრების უფლება. სამღვდელოების ვერცერთი წარმომადგენელი ვერ დაესწრო პროცესს, მიუხედავად იმისა, რომ მღვდელს ასამართლებდნენ. სასამართლო პროცესი ისე მიმდინარეობდა, რომ არამც თუ დარბაზში, იმ ქუჩაშიც კი შეუძლებელი იყო შესვლა სპეციალური საშვის გარეშე. რაიონებს, სხვადასხვა დაწესებულებებს ურიგებდნენ მხოლოდ ერთჯერადად დასწრების საშვებს, რათა შექმნილიყო დამსწრეთა დიდი რაოდენობის სურათი, ფაქტიურად კი მთავრობისაგან სპეციალურად შერიგულ ერთეულებს ჰქო-

ნდათ მთელ პროცესზე დასწრების შესაძლებლობა. ადვოკატები მხოლოდ პროცესის წინ დაუნიშნეს ბრალდებულებს ყოველგვარი არჩევის უფლების გარეშე. ისინი სასტიკად გააფრთხილეს, რომ მშობლებისათვის არავითარი ინფორმაცია არ მიეწოდებიათ: და რომ ამ პირობის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, მათ საერთოდ, აეკრძალებოდათ მუშაობა.

1984 წელს აღსრულებული განაჩენი მშობლებს შეგვატყობინეს მხოლოდ 1989 წელს. თქვენ შეიძლება ბრძანოთ, ბ-ნო ელუარდ, თითქოს ამაშიც არ მიგიძღვით ბრალი, ასეთი „წვრილმანებისთვის“ თქვენ სადღა მოიცილით, მსოფლიო ბედის ჩარხის ტრიალში ჩართული. საქმე ისაა, რომ ყველაზე მეტად ამ საქმის გასაიდუმლებით: დაინტერესებული თქვენ იყავით. თქვენ არ გინდოდათ სიმართლე სცოდნოდა ხალხს: არც იმ ქართველებს, ვინც თხოვნით მიმართა მთავრობას ქართველი ახალგაზრდების შეწყალებაზე, მაგრამ თქვენ ისინი აბუჩად აიგდეთ, და არც იმ უცხოელებს, რომელთა წინაშე სათნოებით აღსავსე კეთილ და დემოკრატ კაცად გინდათ თავი წარმოადგინოთ. არადა ყველა მონაცემი არსებობს, რათა თქვენი სცენარით ჩატარებული აღნიშნული სასამართლო პროცესი შევიდეს გინესის რეკორდების წიგნში, როგორც ხასამართლო პროცედურის უამრავ არნახულ დარღვევათა ნიმუში.

ბუნებრივია, წამოიჭრება კითხვა, რეა წლის დუმისის შემდეგ, ახლა რად გადავწყვიტე ხმის ამოდება? ორი გარემოების გამო. პირველი, — მე თანდათანობით დავრწმუნდნ, რომ თქვენ არ ხართ და არც აროდეს ყოფილხართ პატრიოტი, ხართ დიდი მასშტაბის კარიერისტი. სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, თქვენი დიდი ავტორიტეტი მსოფლიოში, როგორ პარადოქსალურად არ უნდა სჩანდეს ეს, გახდა საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებისთვის სერიოზული ხელისშემშლელი გარემოება. უპირველეს ყოვლისა იმიტომ, რომ თქვენი პირადი ინტერესებიდან გამომდინარე სისხლხორცულად დაინტერესებული იყავით, საქართველო არ გასულიყო იმპერიიდან, რომ იგი მტკიცედ ყოფილიყო ჩართული სამოკავშირეთა სტრუქტურებში. იმიტომ თქვენ არ გაძღვეთ ხელს ერთიანი ძლიერი დამოუკიდებელი საქართველო. თქვენს ავტორიტეტს იყენებთ საქართველოს, მისი მთავრობისა და პრეზიდენტის დისკრედიტაციისათვის. თქვენი სურვილი იყო საქართველოს იმპერიის მორჩილ მთავ-

რობა ჰყოლოდა, რომ იგი კვლავ მოქცეულიყო მოდიფიცირებული იმპერიის კაბალაში. არადა, რაც ბნ ზვიად გამსახურდიანს დაეძინა საქართველოს მოსახლეობას შეეძლო გაეკეთებინა, ყოველივე მაქსიმალურად და მართებულად გაკეთდა: საქართველოს მრავალეროვან მცხოვრებთა დიდმა უმრავლესობამ (92%-მდე) ხმა მისცა საქართველოს დამოუკიდებლობას. აი, რეფერენდუმის ეს შედეგი არის საფუძველთა საფუძველი ჩვენი დამოუკიდებლობის მისაღებად, დანარჩენი კი მხოლოდ დროისა და მომენტის საქმეა. სადღეისოდ თქვენი კარგი იმიჯის გაქარწყლება მსოფლიოს წინაშე საქართველოს დამოუკიდებლობისა და კეთილდღეობის საქმეს უთუოდ წაადგება.

მეორე გარემოება ის არის, რომ ბნ დომუხოვსკისადმი გაცემულ პასუხებში ნათლად გამოიკვეთა, რომ თქვენი შინაგანი ბუნება დიდად არ შეცვლილა, მიუხედავად თქვენი მოქმედების ამპლუის ცვლილებისა. თქვენთვის მზე დღესაც ჩრდილოეთიდან ამოდის. თქვენი პიროვნების ჭეშმარიტი ბუნების სააშკარაოზე გამოტანა, არა მარტო საქართველოს დამოუკიდებლობის ინტერესებისათვისაა საჭირო, იგი საჭიროა ზნეობრივ-მორალური, თვალსაზრისით. ჯანსაღი, პატიოსანი, სამშობლოსათვის უანგაროდ მებრძოლი შთამომავლობის აღზრდის მიზნით, რომ თქვენი კარიერის გარეგნულმა თვალს-მომჭრელმა ბრწყინვალეობამ არ შენიღბოს თქვენი პიროვნების მთელი შინაგანი სიბილწე და ადამიანურ-ზნეობრივ კატეგორიათა არარაობა, რომ ვინმემ თქვენი გავლილი ცხოვრების მთელი გზა შეცდომით დაღებთად არ შეაფასოს და ამ მხრივ გამრყენელი გავლენა არ მოახდინოს ახალგაზრდობაზე.

ბნო ელუარდ, ჩემს მიერ თქვენი პიროვნების ასე ცალსახად, უარყოფითად შეფასება თქვენ შეიძლება ჩათვალით გამწარებული მამის მიკერძოებულების შედეგად. სრულიადაც არა. თქვენზე ცალსახა წარმოდგენის შექმნა, მართლაც, ფრიად ძნელია. თქვენი მოღვაწეობა შეიძლება ორ დიამეტრალურად საწინააღმდეგო პერიოდად დავეყოთ: ცენტრალური კომიტეტის მდივნად ყოფნის, ანუ საქართველოს პერიოდი და საბჭოთა კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტზე მოღვაწეობის პირველი ეტაპი მიმდინარეობდა პარტიული დიქტატის და ტოტალიტარული რეჟიმის ე. წ. „უძრავობის“ პერიოდში, როდესაც საბჭოთა კავშირს ცივილიზებულ სამყარ-

როში მტკიცედ დამკვიდრებული ჰქონდა ბოროტების იმპერიის ადსახსენებელი სახელი. მაგრამ თქვენი დაუდევარი ბუნება და უმრეტელი ენერგიით უძრაობას ვერ ურიგდებოდა და იმდენი ჰქენით, რომ რესპუბლიკა ავი საქმეებით ისე აამოძრავეთ, რომ იგი ბოროტების იმპერიის ავანგარდში მოაქციეთ, ხოლო შემდგომ, „დიდმა“ სახელმწიფო მოღვაწეობამ თქვენ თვითონ ისე ავამოძრავათ, რომ მოსკოვში ამოგაყოფინათ თავი ხელმძღვანელ პოზიციაში.

ახლა მოკლედ გადავხედოთ საქართველოში თქვენს საქმიანობას, თუ რითია იგი გამორჩეული. კომუნისტური პარტიის მიერ შექმნილი სახელმწიფო-სამეურნეო მახინჯი სტრუქტურები ბუნებრივია, თვით ქმნის ნოყიერ ნიადაგს ისეთი სიმახინჯეებისათვის, როგორცაა „ჩრდილოვანი ეკონომიკა“, ჯორჯეცია, მექრთამეობა, მიწერები, სახელმწიფო ქონების მიტაცება-განიაგება, ხარისხის დაქვეითების ხარჯზე პროდუქციის რაოდენობის ზრდა და სხვა.

საქართველოს სინამდვილეში თქვენ ხართ პირველი, იმ პირველი რანგის სახელმწიფო მოღვაწეთა შორის, რომელმაც ყველა ეს სიმახინჯე სახელმწიფოებრივ მართვის დონეზე აიყვანეთ და თვითონ გახდით მისი ორგანიზატორი. თქვენი პირადი ღიქტატით მოხდა მასობრივი მიწერების განხორციელება, პროდუქციის რაოდენობის კრიმინალური გზით გაფართოების მეშვეობით სახელმწიფო გეგმის შესრულება და სხვა. მაგალითისათვის ისიც კმარა მოგაგონოთ, თქვენი ბრძნული ხელმძღვანელობით საქართველოში ყურძნის მოუსავლიანობის წელი როგორ გადააქციეთ ღვინის წარმოების ზრდის წლად შაქრიანი ღვინის წარმოების მეშვეობით. ასეთმა კრიმინალურმა საქმიანობებმა თქვენ არა მარტო სოციალისტური შრომის გმირის ვარსკვლავი, არამედ, რაც კიდევ უფრო საოცარია, სოფლის მეურნეობის გამოჩენილი ხელმძღვანელის სახელიც კი მოგიპოვათ. საქართველოს ოდესღაც ტრადიციულად განთქმული უნიკალური უმაღლესი ხარისხის ღვინოები, რომლებიც ყოველთვის ქართველი კაცის სიამაყის საგანს წარმოადგენდა, ისე შერყვენით, რომ მის აღდგენას მრავალი წლის უდიდესი ძალისხმევა დასჭირდება, ხოლო ჩვენი საამაყო ქართული ჩაი, რომელიც ინდოეთისა და ცეილონის ჩაის მეტოქეობდა, თქვენი მმართველობის პერიოდში, ჩვენი ქვეყნის დაცინვის საგანი შეიქნა. მთელ კავშირში გახმაურებული სოფლის მეურნეობის „აყვავებისათვის“ გამიზნული თქვენი

ე. წ. „აბაშის ექსპერმენტ“, როგორც ექსპერმენტები დაიწყო და, ეს მთელი ქვეყნისათვისაც კარგადაა ცნობილი.

თქვენი სახელმწიფო-სამეურნეო ხელმძღვანელობის მახინჯი პრაქტიკიდან უამრავი ასეთი მაგალითის მოყვანა შეიძლება (მარცხით და ზარალით დამთავრებული კაკლებისა და პაპაიას – ტროპიკული მცენარის გაშენების თქვენი დილექტანტურ-აუიოტაყური წამოწყება და სხვ.) კიდევ ერთსაც შეგახსენებთ. მოიგონეთ, თუ როგორ გადააქციეთ „ცხვირიჭამია“ – „კაციჭამიად“, როგორი ულტრაბოლშევიკური შემართებით გამოდიოდით მიწის ყოველგვარი კერძო საკუთრების წინააღმდეგ და არამც თუ არ მიგაჩნდათ მიზანშეწონილად ხალხისთვის მიწის ნაკვეთების დარიგება, არამედ პირიქით, აყენებდით საკითხს გლეხებისათვისაც კი საკარმიდამო ნაკვეთების ჩამორთმევის შესახებ. მიუხედავად ყოველივე ზემოთქმულისა, თქვენ მაინც შეძელით საქართველოს სოფლის მეურნეობის დეზორგანიზატორს, საკავშრო მასშტაბით სოფლის მეურნეობის ორგანიზატორის ძახელი მოგეპოვებინათ, ხოლო საქართველოში სახელმწიფო მადიის შემქმნელს – მაფიასთან შეუტირებელი მებრძოლის სახელი დაგემკვიდრათ!

აი, ასეთი „შემოქმედებითი“ და „ბრძული“ იყო, ბ-ნო ელუარდ, თქვენს შიერ სახელმწიფოს ხელმძღვანელობა, საქართველოში მოღვაწეობის პერიოდში. აღარაფერს ვამბობ იმაზე, რომ თქვენ აქ დაიმკვიდრეთ ვერაგი და პირსისხლიანი კაცის სახელიც.

სხვაგვარად გამოიყურებოდა თქვენი მოღვაწეობის მეორე – მოსკოვურ პერიოდში, რომელიც დაემთხვა ორ დიდმნიშვნელოვან ფაქტორს, რამაც არსებითად განაპირობა თქვენი ამ პერიოდის წარმატებები. პირველი ის, რომ იგი დაემთხვა საბჭოთა კავშირში გარდაქმნების დაწყებას, რამაც უდიდესი კეთილმყოფელი გავლენა მოახდინა, უპირველეს ყოვლისა, საერთაშორისო ურთიერთობებზე. მეორე ის, რომ საბჭოთა კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტზე თქვენი წინამორბედი მინისტრების ქცევა-საქმიანობამ, რომელიც ხასიათდებოდა უცხოელებთან ურთიერთობაში ცივი ტონითა

და სიხისტე-მოუქნელობით, რაც არაბოპულარულს ღიღად მათ ცივილიზებულ სამყაროში, დიდად შეუწყო ხელი თქვენს პოპულარობას, მიუხედავად იმისა, რომ როგორც პროფესიული განსწავლულობით, ასევე საერთო განათლების დონით, დიდად ჩამორჩებოდით,

მაგალითად, გრომიკოს, თქვენი ქართული ტრადიციული ჩვევებისა და სასარგებლო პირადი ურთიერთობების დამყარების უნარებს, წარულობით, ბევრად მეტ წარმატებებს მიღწევით. ასე თუ ისე, ამ პერიოდში საერთაშორისო მასშტაბით თქვენი მოღვაწეობა, თუ არ

ჩავთვლით საქართველოს საქმეებში თქვენი ხელის ბინძურად ფაქტურს, უდაოდ უნდა შეფასდეს დადებითად.

შეუძლებელია თქვენი საქმიანობის საბოლოო შეფასება თქვენი საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტიდან გადადგომის შემდგომ პერიოდში, სანამ სრულად არ გაირკვევა, თუ როგორი სცენარით მიმდინარეობდა იგი.

ამრიგად, ორსახად ხართ წარმოდგენილი თქვენ: საქართველოში, როგორც უწმინდურთა მოციქული, ვარე სამყაროში, როგორც მშვიდობის მოციქულად მოვლენილი „ანგელოზი“. ბუნებრივია, დაისვას კითხვა: რომელია თქვენი ჭეშმარიტი სახე და რომელი — ნიღაბი? ჩვენის ღრმა რწმენით, თქვენ შინაგან ბუნებაში არავითარი გარდაქმნა არ მომხდარა: თქვენ შინაგანად იგივე შევარდნაძე ხართ, რაც იყავით საქართველოში, შეიცვალა მხოლოდ როლი.

თქვენი ცხოვრების მთავარი მიზანია კარიერისტული მწვერვალები, რომლის მიღწევისთვის არის მიმართული ყველა თქვენი ნიჭი და უნარი. სხვა მორალურ კატეგორიებს თქვენთვის არავითარი ფასეულობა არა აქვს. თქვენთვის ადამიანებს ისეთივე მნიშვნელობა აქვთ, როგორც მოჭადრაკისათვის ჭადრაკის ფიგურებს. რაოდენ სასაცილოა გრძნობითი კატეგორიებით მსჯელობა იმაზე, თუ როგორ არ შეეცოდა მოჭადრაკეს, როდესაც ესა თუ ის ფიგურა შესწირა. ასევე უსაფუძვლოა გისაყვედურით თქვენს გულჭეობაზე, როდესაც ადამიანებს თქვენი კარიერისტული მოსაზრებით ისტუმრებდით სასაკლაოზე. ამიტომ ამ სტილში ჩვენ არც გამოგვითქვამს თქვენთქვის საყვედური, რომ სასაცილონი არ გავმხდარვიყავით. თქვენთვის ფუჟე სიტყვებია პატრიოტიზმი, კაცთმოყვარეობა, სერითოდ, ჯოველგვარი გრძნობითი კატეგორიები, ისევე როგორც თქვენთვის არა აქვს მნიშვნელობა იდეოლოგიას, იქნება იგი მარქსიზმ-ლენინიზმი, ფაშიზმი, თუ დემოკრატია. თქვენი ბუნებიდან გამომდინარე, მოწინავეთა რიგებში ყოფნას ეცდებით მულამ, რომელ საფუძველზედაც არ უნდა იქმნებოდეს თქვენი კარიერა: მარქსიზმ-ლენინიზმის, ფაშიზმის თუ დემოკრატის. რა სახითაც არ უნდა

მოველინოთ საზოგადოებას, თქვენ შინაგანად ერთიდაიგივე გეგმა
რღნაძე იქნებით მუდამ.

ვაჟა ივერიელი,

პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე,
საქარ. ენდოკრინოლოგთა სამეცნიერო საზოგადოების
თავ — რე, საქარ. ღიაბეტურბ ასოციაციის პრეზიდენტი.

*** **

პირველი მაისობა — თამარობა

1 მაისი თამარობისა და შრომის დღესასწაულია. როცა ეს დღე
მშრომელთა საყოველთაო მანიფესტაციის დღეთ, იქნა არჩეული, მხ-
დველობაში იქნა მიღებული, რომ ამ დროს თვით ბუნებაც ზეიმობს,
ურიცხვ ფერადაა მორთულ-მოკაზმული, თბილი და მზიანი ამინდია
უმთავრესად ჩრდილოეთის ნახევარ ჰემისფეროში, მაგრამ პარიზში
ხშირად წინააღმდეგია. სწორედ იმ დღეს გაავადარდება და ხშირ-
ად სეტყვასაც გამოუტრევს და არაიშვითად წინა დღეები ისე არა-
ჩვეულებრივად ცივია, რომ ამ დღის სიმბოლური ყვავილი შრომა-
ნა გაფურჩქვნას ვერ ასწრებს და სათბურებში მოყვანილი ძალიან
ძვირად ფასობს. ეს ასეა წელსაც პარიზში.

ჩვენმა წინაპრებმა კი ამაზე დიდი ხნით ადრე იცოდნენ ამ
დღის სილამაზე და ფასი. ამიტომაც ისინი ოდითგან თამარობას
ზეიმობდნენ. თამარობა ეს გახლავთ ქალური სილამაზისა და გონი-
ერების სინთეზი, დედობისა და სახელმწიფო მოღვაწეობის ზენიტი.
ამ დღეს ქართველი უეჭველად გაიხსენებს მის სათაყვანებელ მეფ-
ეს, ასწევს მის სადღეგრძელო სასმისს და შეავედრებს უფალს,
რომ დღევანდელი თამარაქალებიც დამსგავსებოდნენ მას, გადაკრავს
და ჩაუღლინებს:

„თამარ ქალო, ქვეყნის თვალო, რა ლამაზი რამე ხარო.“

განა მართო დედ-უფალ თამარის მაღლიერია ქართველი კაცი.
მას აგრეთვე ღრმად სწამს, რომ „საქართველო ღვთისმშობელ მა-
რიამის წილ-ხლომილია“, ტყვე ქალმა ნინომ შემუსრა მცხეთის კე-
რპები და მის ადგილს დაამკვიდრა ქრისტეს ჭეშმარიტი სარწმუ-
ნობა, რომელიც ყველაზე პირველად დედოფალმა ნანამ იწამა
და ამ ქართველთა განმანათლებელ ნაზი ქმნილების თავგადასავალ-
იც ისევ დიდმა მანდილოსანმა სალომე უჯარმელმა შემოგვიწინა
შთამომავლობას.

განა ეროვნული გმირნი და წმიდა მოწამენი აკლია საქართველოს? მაგრამ, სულ სხვა იყო მაინც, რჯულის ერთგულებითის შაპ აბასის მიერ წამებული კახეთის დედოფალი ქეთევანი.

ასეთ დიდებულ დედებს მოუხმობდენ და უგალობდენ დიდნი: ილია, აკაკი, ვაჟა და ყველა ქართველიც იგივეს იმეორებდა გულის სიღრმეში. ქართველი კაცი მუდამაც ამაყობდა მის „ნეკნებიდან გამოღებული მეორე ნახევრით“. დაუფასებელნი იყვნენ ქართველი დედა-კაცები, ამადაც გაღურჩა ეს პატარა ქვეყანა ამდენ წარღვნასა და მეორედმოსვლას.

დღესაც ტოლს არ უდებენ ჩვენი ქალები მათ სახელოვან წინაპრებს, დღესაც თამარობენ, ნინოობენ თუ ქეთევანობენ დღევანდელ პირობებთან შებმულნი, რასაკვირველია. ნუთუ არაფერს გვეუბნება, რომ 1989 წლის ცხრა აპრილის სისხლიან ანგარიშსწორებაში იგი წმიდა-მოწამიდან 16 დედაკაცი იყო, და ეს მათი დედები, დები, თუ ნათესავ-მეგობრები იყვენ გასული წლის შემოდგომაზე, მათი რჩეული პრეზიდენტის სასახლის წინ რომ ლიტანიობდენ: „ზვიად, არ დანებდე, ღმერთი შენთანააო!“ რა ნახეს ამაში დასაგმობი უსინდისო ცილისმწამებულებმა?! რა და, ხომ კარგად ცნობილია: მტერს სასმელი წყალი უნდა აუმღვრიო, რომ წყურვილი ვეღარ მოიკლას. ასეთი სტრატეგემა რუს იმპერიალისტების მონოპოლიას არ შეადგენს. მათზე ადრე ინგლისელებმა ფრანგი პატრიოტი ჟან ღ'არკი ბოროტ სულად გამოაცხადეს და კოკონზე დააწვევინეს ისევე ფრანგებს. რუსები ხომ ყოველთვის დასავლეთ ევროპას ჰბაძავდენ და არ არის გასაკვირი, რომ ზოგჯერ მასწავლებლებსაც აჯობონ. ყოველ შემთხვევაში, საქართველოს წინააღმდეგ უსინდისო ცილისმწამებით გორბაჩოვის პროპაგანდამ ეშმაკსაც აჯობა. ის კი არა, მან ჩვენი ემიგრაცია(კი გააბრიყვა და ჩვენს შორისაც გავრცელდა ასეთი გონების-ნაცოდვილარი:

„მთელ მსოფლიოს ტელეხედვით გვაჩვენეს ქართველი ქალების დემონსტრაციები, რომლებიც ჩვენდა სამწუხაროთ გავდენ უფრო შემჯარავ მხეცებს ვინემ ადამიანებს, რომლებიც ისტერიულად გაპკიოდენ „ზვიად არ დანებდე ღმერთი შენთანაა“ ...

„ჩვენ გვაოცებს, გვამწუხრებს ქართველ ქალთა საქციელი, ჩვენ ვიცოდით, რომ ქართველი მანდილოსანი მანდილს მოიხდიდა, მებრ-

ძოლთ შორის ჩააგდებდა და სასიკვდილოთ ამოწვილ რქაში ჩააგებინებდა,- მეზრძოლთ შეარიგებდა. ნუთუ ან ჩამომავალნი დიდი აკაკის ნაქებ მანდილოსნების?" (ავტორის სტილი დატულია. „ჩვენი დროშა“ თებერვალი 1992.)

სად არის აქ ლოლიკა? რატომ გახდა დასაძრახისი მშვიდობიანი მსვლელობები ქუჩებში ლოზუნგებითა და მოწოდებებით, ხოლო დემოკრატიულად არჩეული ხელისუფლების დამხობა შეიარაღებული აჯანყებით კი მოსაწონი? დიახ, მოსაწონი, რადგანაც ხალხური სიბრძნე ამბობს: „დღემილი თანხმობის ნიშანიო“. მართლაც, დრო გავა, ასეთი ლიტერატურაც მას თან გადაჰყვება; სიმართლე და კეთილობა იზეიმებს, რუსული იმპერიალიზმის ჯინჯე საქართველო იამაყებს ბ-ნ ლევან ფაღავას დაწუნებული ქალებით ...

ჩვენდა თავად, ჩვენ მიმოვიხედავთ ირგვლივ, ზედამის დვინით საგვ თასით შევსვამთ ყველა იმ ქართველი ქალებისას, რომლებიც დღეს ჰყრიან საფუძველს დიდებული საქართველოს მომავლისას, განსაკუთრებით კი თამარ მეფას სეხნიებისას. მაგალითებისთვის შორს არ დაგვჭირდება წასვლა, აგერ ჩვენს შორის პარიზში დიდი ქალბატონების-თამარ გომართელის ასული ლალიძისა, თამარ ალშიბაიას ასული, პატარიძისა და თამარ კვინიტაძის ასული ოდიშელიძისა-ჯანმრთელი მრავალყამიერი იყოს. რაც შეეხება თაობას, რომელიც ახლა საყვარლად იფურჩქნება, ამ თამრიკოებს ვუსურვებთ, რომ მათ ეჯობნით მათი სახელოვანი წინაპრებისთვის.

გ. კ ე რ ე ვ ი ს ე ლ ი

ბ რ ე უ ნ ე ვ ი ს . მ ო უ რ ა ვ ი ს ს ხ ვ ა
ს ი ს ა ს ტ ი კ ე ნ ი

ჩვენი ქვეყნისთვის, ქართველი ხალხისთვის კარგადაა ცნობილი მოურავრბის ინსტიტუტი. როცა თავადები შორს იყვნენ მათ სათავედღობიდან, მათ ადგილას მათი მოურავები აწიოკებდნენ მათ ყმებს. რაც უფრო მკაცრი იყო მოურავი ყმების მიმართ, მით უფრო დიდი ნდობით სარგებლობდა ბატონისგან. ბატონების წინაშე დამსახურების მაძებარ მოურავების სისასტიკეს ზოგჯერ საზღვარი არ ჰქონდა. რესპუბლიკის კომპარტიის პირველი მდივნობა მისი შინაარსით მოურაობას წარმოადგენს. ედ. შვეარდნაძე ზუსტად ეწ

ონიდ ბრეჟნევის მოურავი იყო საქართველოში. რა ექნა ბრეჟნევის ნისთვის რომ თავი მოეწონებინა, სისასტიკეთა რეკორდები უნდა დაემყარებინა, არა! ზევრი მათგანი საქვეყნოდაა ცნობილი, ბევრი უკანონო სისასტიკეც ალბათ უცნობია, მაგრამ თუ ყველა გულწრფელად არ მოინანია, ისე დემოკრატიის სამოთხეში ვერ შევა. აქვე, ბატონმა ვაჟა ივერიელმა დიდი თავშეკავებით და ტაქტით მოგვავაგონა მოურავ შევარდნაძის სისასტიკენი, მეტი, ბოროტმოქმედებანი. საქმე იმაშია, რომ შევარდნაძის მოურაობის ცოდვები მარტო სისასტიკეში კი არ მდგომარეობენ, არამედ აგრეთვე არსებული კანონების ბოროტ დარღვევებშიც.

თვითმფრინავის გატაცებას ადგილი ჰქონდა 1983 წლის შემოდგომაზე. ავტორების მიმართ გამოჩენილი გულქვაობა, თანამდებობის ბოროტად გამოყენება, ისევ და ისევ პირადი განდიდების მიზნით, იყო შევარდნაძის საქართველოში „მოღვაწეობის“ უკანასკნელი აკორდი. ზოგიერთს, უფრო ადრინდელსაც შეგახსენებთ.

– სიონის ტაძრის მგალობელმა ქ-ნმა ვალენტინა ფაილოძემ უმკაცრეს პატიმრობაში გაატარა 1975 - 85 წ. პერიოდი, იმისთვის, რომ ის ანონიმურ წერილებს ავრცელებდა, რომლებში ამხელდა ეკლესიაში მოკალათებულ „ქვაბავაზაკებს“. მას განსაკუთრებით არ აპატიეს მისი დიდი მამულიშვილური ფიქრთა ღელვა, რადგან მის „წერილებში“ ის სხვათა შორის აცხადებდა, რომ: „საბჭოთა ხელისუფლება ემუქრება ქართულ კულტურას, ქართულ ეკლესიას და საერთოდ ქართველ ხალხს, ჰკიცხავდა რენეგატებს, რომლებიც ხელს უწყობენ კრემლის იმპერიალიზმს“.

მეორე, უფრო დიდი ბოროტება ჩადენილი იქნა ვლადიმერ ყვანიას მიმართ, რომელის დახვრეტის ცნობა 1978 წ. 17 დეკ. გამოცხადდა ვაზ. „კომუნისტში“. ვ. ყვანია ტიპური მსხვერპლია საბჭოთა რეჟიმის. მამამისი საბჭოთა არმიის ოფიცერი იყო, რომელიც 1938 წ. დახვრიტეს. იბოლი ბებიამ გაზარდა. მასში წლებთან ერთად იზრდებოდა პატრიოტიზმი და საბჭოთა წყობილების სიძულვილი, რომელიც მას ქვეყნის დატოვებასაც კი უკრძალავდა.

1972 წლიდან მან გადაწყვიტა მოქმედება, პირველ რიგში, რომ გამოაფხიზლოს მოშვებული საზოგადოება, აფთქებს რამდენიმე თვითნაკეთებ ბომბს. ცდილობს, რომ ადამიანის მსხვერპლი არ იყოს, მაგრამ ბედი ღალატობს, ერთ-ერთი შემთხვევით ჰკლავს და ისიც რუსს. აპატიმრებენ და შეუწყნარებლად სჯიან სიკვდილით.

თბილისში მიტინგებზე დახვრეტილთა რიცხვი დაახლოებით (ზოგი დამალულია—ოჯახებს აშინებენ) ორმოცდაათი ადამიანია, დატრილი — ოთხასზე მეტი. დაპატიმრებულია ორი ათასამდე. აპატიმრებენ სასამართლოს განაჩენის გარეშე— მხოლოდ სამხედრო კომენდანტის ხელმოწერით.

პუტჩის პირველ დღეებში დაპატიმრებული იყვნენ : დებუტატები მერაბ კიკნაძე, ირინე ტალიაშვილი, ნემო ზურჭულაძე, ტარიელ გელანტია, ფინანსთა მინისტრი გურამ აფსანძე. ტარიელ გელანტია და გურამ აფსანძე დღესაც ციხეში არიან. გ. აფსანძე დაპატიმრების დროს მძიმედ დაიჭრა და საჭიროებს სერეიოზულ მეურნალობას.

ოცდასამ დეკემბერს მოკლეს დებუტარი აკაკი მარკოზია. ქ. გროზნოში გამართული სესიიდან დაბრუნებული დებუტატები: დალი ფიროსმანიშვილი, დავით ტაბიძე, შუქრი აბუნიანი, ვივი თაქთაქიშვილი, ბიძინა დანგაძე დაპატიმრეს. ბ. დანგაძე დღესაც ციხეშია.

გაზეთ „სვაბოდნაია გრუზიას“ რედაქტორის, ქ-ნ ია მუხრანელის შვილის—მამუკა ამირეჯიბი მოკლეს პარლამენტის შენობის ეზოში, როდესაც მისი დედა ქ-ნი ია იმყოფებოდა ზუნკერში პრეზიდენტთან და დებუტატებთან ერთად.

მოკლეს გაზეთ „გრუზია სპექტრ“-ის რედაქტორის ირაკლი გოცირიძის შვილი—გიორგი. გ. გოცირიძე დაპატიმრებული იქნა პუტჩის პირველ დღეებში. რამოდენიმე დღეში იგი ციხიდან გაუშვეს. ბ-ნ ირაკლი გოცირიძეს პუტჩისტებმა მოსთხოვეს ტელევიზიით გამოსვლა პრეზიდენტის საწინააღმდეგოდ, რაზედაც მან უარი განაცხადა. ორ მარტს, მისი შვილი ორმოცი წლის მხატვარი გოგი გოცირიძე ბარბაროსულად იქნა მოკლული ფუნეციულორის (ბაღში. (ირ. გოცირიძე დღესაც განაგრძობს „გრუზია-სპექტრის“ გამოცემას, რომელიც ერთადერთი ოპოზიციური გაზეთია სადღეისოთ.)

– რამდენიმე დღით დაბატიმრებული იყო გაზეთ „ფიქსურული ფალი საქართველოს“ რედაქტორი თამარ ებრაღიძე. ტინერებულია კულტურის მინისტრის მოადგილე ჯულიეტა ნილდიონი და გელა დავითაია. 19 აპრილს დააბატიმრეს დეპუტატი ვახტანგ ჭითავა.

– თბილისში გამართულ პრეს-კონფერენციაზე, გერმანიის საგარეო საქ. მინისტრს, კანცლერის მოადგილეს, გენშერს წამოცდა: „რაც ახლა ხდება საქართველოში მე და შევარდნაძემ ჯერ კიდევ ერთი თვის წინ მოვილაპარაკეთ შევარდნაძის გერმანიაში ყოფნისას“ (!?)

– დასავლეთ საქართველოში შეყვანილი იქნა ამიერკავკასიის ჯარის ნაწილები, რომელიც ახლა უკვე რუსეთის იურისდიქციაშია შესული. დასავლეთ საქართველოში გამართულ ბრძოლებში მონაწილეობა მიიღო რუსეთის არმიის 2500-3000 ჯარისკაცმა და ოფიცერმა, 60-ზე მეტმა ტანკმა, რაკეტულმა დანადგარმა „კრისტალი“, უახლესმა იარაღმა „ნურსი“ და „პტურსი“, რაკეტული დანადგარი **BM-21 G.R.A.D** და სხვა.

ზემოაღნიშნული ტექნიკის ზოგიერთი ნომერი ემთხვევა 366 დამსჯელი პოლკის სათადარიგო ნომრებს, რომლებიც გამოყვანილი იქნა ზემო ყარაღაღიდან და შეყვანილია დასავლეთ საქართველოში. თბილისში ახლა ამყრფება პერეონსკის სახელობის სპეციალური ნაწილი, რომელმაც ჯერ კიდევ ცხლა აპრილს „გამოიჩინა თავი“ უსასტიკესი აქციებით. ამ ნაწილის ჯარისკაცები, სანოქალაქო ტანსაცმელში გადაცმულნი, შედიან... მომიტინგეების ოცეზნი და სასტიკად სცემენ მოქალაქეებს.

საქართველოს ტელევიზიით გამოცემულ ამიერკავკასიის ჯარების სარკალი პატრიკევეი, რომელმაც მადლობა გადაუცხადა საქართველოს ახლანდელ მთავრობას, რომ მათ მიიღეს რუს ოფიცერთა თხოვნა: დარჩნენ საცხოვრებლად საქართველოში.

- გენშერის და შვედრანძის მოლაპარაკების ერთ-ერთი პუნქტი იყო ყაზახეთში დეპორტირებული იგერნაშენელების ჩამოსახლება საქართველოში.

- ქ. გროზნოში საქართველოს უზენაესი საბჭოს სესიას, რომელიც ჩატარდა 12, 13 მარტს, სულ 138 დეპუტატიდან, დაესწრო, პირველ დღეს 70, ხოლო მეორე დღეს 74 დეპუტატი, ქვორუმი შესდგა. დაგვიანებით ჩამოვიდა კიდევ ათი დეპუტატი. 22 დეპუტატმა გამოგზავნა წერილი, რომ ვერ ესწრებიან სხვადასხვა მიზეზით - აქვთ შინაური პატიმრობა, ეშინიათ, ანათ არიან... სესიამ უზენაესი საბჭოს თანმჯდომარის დროებით შემსრულებლად აირჩია დეპუტატი მერაბ კიკნაძე. სესიის დღის წესრიგში იყო საქართველოში მომხდარი შეიარაღებული გადატრიალების შეფასება.

სესიამ დაამტკიცა მიმართვები: მსოფლიოს ქვეყნების პარლამენტებისადმი, რუსეთის მთავრობისადმი, უკრაინის მთავრობისადმი, კავკასიელი ხალხებისადმი.

სესიამ მოახდინა არაკანონიერი მთავრობის მიერ მიღებული კანონების დენონსირება.

სესიამ ჩეჩნეთის რესპუბლიკა ცნო დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ.

- ზუგდიდში გაძარცვული ყველა ბანკი, მაღაზია. მოსახლეობას წაართვეს სამასი ავტომობილი. „მხედრიონის“ წევრები სასტიკად არბეგენ მოსახლეობას და არის ძალადობის შემზარავი ფაქტები. მხოლოდ ზუგდიდში მოკლულია ასამდე ადამიანი.

არაუგვიანეს ათი აპრილი 1992 წელი

ბატონო მინისტრო!

თქვენმა ოფიციალურმა ვიზიტმა საქართველოში და მოლაპარაკებამ სამხედრო ხუნტის შეთქმულთან ე. შევარდნაძესთან ქართველი ხალხის დიდი აღშფოთება გამოიწვია. ამ აღშფოთების გამოსახატავად, მაშინ როდესაც თქვენ საქართველოში, სამხედრო ხუნტასთან მოლაპარაკებას აწარმოებდით, ხალხი შეიკრიბა მიტინგზე სასტუმრო „მეტეხთან“. იცით თუ არა თქვენ, რომ ეს მშვიდობიანი მანიფესტაცია სასტიკად იქნა დარბეული შევარდნაძის ბრძანებით. დაპატიმრეს ათობით ადამიანი, სასტიკად ცემეს სტუდენტი ნინო მაზმიანაშვილი, რომელიც თავის ქალის მძიმე ტრამვით წაიყვანეს საავადმყოფოში.

როგორც ცნობილია, საქართველოში მომხდარი სამხედრო გადატრიალება მომზადებული და შესრულებული იქნა ყოფილი საბჭოთა კავშირის კვლ-ს სპეციალური სამსახურისა და რუსეთის შეიარაღებული ძალების მიერ. ჰელსინკის ხელშეკრულების მიხედვით, ამ კავშირში შეშავალი ქვეყნები გმობენ სახელმწიფო გადატრიალების მცდელობასაც კი, რის მიხედვით, გერმანიას, როგორც ამ კავშირის წევრს, პროტესტი უნდა განეცხადებია საქართველოში კანონიერი მთავრობის დამხობასთან დაკავშირებით. ნაცვლად ამისა, თქვენ სამთავრობო მოლაპარაკებას აწარმოებთ. შევარდნაძესთან, რითაც მხარს უჭერთ სისსლიანი ხუნტის დიქტატურას საქართველოში. იცით თუ არა თქვენ, რომ საქართველოში უკვე მეოთხე თვეა მოქმედებს კომენდანტის საათი, რომ მხოლოდ თბილისში მიტინგებზე დაღუპულთა რიცხვმა ორმოცდაათს გადააჭარბა, დაკრილთა — ოთხასს, ხოლო ორი ათასზე მეტი დაპატიმრებულია.

იცით თუ არა თქვენ, რომ შევარდნაძის მიერ მოწყობილ შეიარაღებულ გადატრიალებას, საქართველოში უკვე ათასზე მეტი ადამიანი ემსხვერპლა. ძვირად ხომ არ უჯდება ქართველ ხალხს შევარდნაძის ბატონობა საქართვე-

ლოში? ხალხის ნებაა: დასტოვოს შევარდნაძემ საქართველო, რომელიც თავის ძალაუფლებას სისხლიანი ტყვეობის ინარჩუნებს. საქართველოს ყავს თავისი პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია, ყავს ხალხის მიერ არჩეული პარლამენტი, მაო არ უთქვამთ უარი თავიანთ უფლებამოსილებაზე და განაგრძობენ კიდევ ბრძოლას ხუნტის წინააღმდეგ!

ჩვენ მტკიცე პროტესტს ვაცხადებთ იერმანიის მთავრობის გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, რომელიც გულისხმობს საქართველოში სახლების აშენებას, სადაც დასახლებიან გერმანიიდან და ბალტიის ქვეყნებიდან გამოყვანილი სამხედროები. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ გერმანიაში და სხვა ქვეყნებში მყოფი საოკუპაციო ჯარი უნდა დაბრუნდეს რუსეთის ფედერაციაში, რომელიც არის საბჭოთა კავშირის მემკვიდრე.

რის საფუძველზე აპირებთ თქვენ, ბ-ნო მინისტრო, საქართველოს წინააღმდეგ წარმოებულ აგრესიის დაფინანსებას? თქვენთვის ალბათ ცნობილია, რომ საქართველოს კანონიერმა მთავრობამ ხუნტის მიერ ხელმოწერილი ყველა ხელშეკრულების დენონსირება მოახდინა. რატომ უნდა აღმოჩნდეს გერმანელი ხალხის მიერ გადახდილი ბეგარა შევარდნაძისა და სიგუას პირად სარგებლობაში? ნება მოგვეცით შეგახსენოთ, რომ საქართველოში არსებობს კანონიერი მთავრობა, რომელიც უფლებამოსილია აწარმოოს მოლაპარაკება გერმანიის მთავრობასთან.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს იურიდიული კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე დეპუტატი გიორგი გულბანი,
იურიდიული კომისიის მდივანი დეპუტატი თენგიზ ჩაჩავა, საკანონმდებლო კომისიის თავ - რე დეპუტატი ვიქტორ დომუხოვსკი.

მოსკოვი, 17 აპრილი, 1992 წელი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს
საგარეო საქმეთა კომისიის თავმჯდომარის
მედეა თუმშალიშვილის

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

საგარეო საქმეთა კომისია საქართველოს რესპუბლიკის მიესალმება ევროპის ქვეყნების გადაწყვეტილებას, საქართველოს სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის ცნობასთან დაკავშირებით.

უცილობელ ფაქტად მივიჩნევთ, რომ საბჭოთა იმპერიის ნგრევას, იმპერიისა, რომლის მსგავსი, ალბათ, არ იცის მსოფლიო ცივილიზაციამ, დიდად შეეწყო ხელი საქართველოს დღევანდელი პრეზიდენტის ზეადგანსახურდიას მრავალწლიანმა უშეღავათო ბრძოლამ. მიგვაჩნია აგრეთვე, რომ საქართველოს პრეზიდენტი და მასთან ერთად საქართველოს პარლამენტი შეუპოვრად იბრძოდნენ საქართველოს სრული დამოუკიდებლობისათვის.

ზემოთქმულიდან განომდინარე, საგარეო საქმეთა კომისიას მიაჩნია, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობა არამც და არამც არ უნდა დაუკავშირდეს ე. შევარდნაძის სახელს; ხოლო, საქართველოს დღევანდელ არალეგალურ მთავრობასთან მოლაპარაკების დაწყება, როგორც კანონიერ მთავრობასთან, ჩვენს მიერ შეფასებული იქნება, როგორც საქართველოს საშინაო საქმეებში უხეში ჩარევა და სისხლიანი ხუნტის მხარდაჭერა.

მედეა თუმშალიშვილი,
პარიზი, 25 მარტი 1992»

თქვენო აღმატებულება!

საქართველოში მომხდარი პუტჩი, რომელიც 1991 წ. 22 დეკემბერს დაიწყო, საქართ. უზენაესი საბჭოს მიერ შეფასებულია, როგორც შეიარაღებული სამთავრობო გადატრიალება, რომელშიც მონაწილეობდა საბჭოთა არმია და რუსეთის მმართველობა.

გადატრიალების შედეგად საქართველოს მმართველობა ხელში ჩაიგდეს კრიმინალურმა ელემენტებმა, რომლებმაც შექმნეს მმართველობის უკანონო ორგანოები: სამხედრო საბჭო, შემდეგ სახელმწიფო საბჭო – იგივე ხუნტა. სახელმწიფო საბჭოს სათავეში ჩაუდგა ელუარდ შევარდნაძე – ყოფილი პოლიციის მინისტრი საქართველოში, საქ. კპცკ ყოფილი პირველი მდივანი, ყოფილი საბჭოთა კავშირის ყოფილი საგარეო საქმეთა მინისტრი, საკავშირო უშიშროების კომიტეტის აგენტი. უკანონო სახელმწიფო საბჭომ „გადააყენა“ ხალხის მიერ არჩეული პრეზიდენტი, „დაითხოვა“ ხალხის მიერ არჩეული პარლამენტი და „გააუქმა კონსტიტუცია“.

საქართველოს პრესა და ტელევიზია მთლიანად მონოპოლიზირებულია ხუნტის მიერ. პრეზიდენტის მხარდამკერ მიტინგებზე დაიხვრიტა ორმოცდაათი ადამიანი, ოთხასზე მეტი დაკრილია, დაზატიმრებულია პოლიტიკური მოტივით ორი ათას კაცზე მეტი. ხუნტა ინარჩუნებს ძალაუფლებას იარაღისა და რუსეთის არმიის მეშვეობით. ყოველსევე შემოთქმულიდან გამომდინარე, ქართველ ხალხს წაერთვა უფლება ჰყავდეს ხალხის მიერ არჩეული მთავრობა, რაც ადამიანის უღლებათა დაცვის უპირველესი პირობაა.

ჩვენ შევიტყვეთ, რომ გერმანიიდან გამოყვანილი რუსეთის ჯარის ნაწილი, შევარდნაძისა და გენშერის შეთანხმების თანახმად, უნდა დაბინავდეს საქართველოში, რაც იმას ნიშნავს.

რომ გერმანიაში მყოფი საოკუპაციო ჯარი ხდება საქართველოს საოკუპაციო ჯარი.

თქვენო ადმატებულებან, შეგახსენებთ, რომ საქართველოს უზენაესი საბჭოს მიერ, რომელიც ქ. გროზნოში შეიკრიბა 12 მარტს, გამოტანილია დადგენილება, რომლის მიხედვით ყველა ხელშეკრულება, დადებული საქართველოს არაკანონიერ მთავრობასთან, დენონსირებულია. ამრიგად, საქართ. რესპუბლიკა პასუხისმგებელი არ არის იმ შეთანხმებისა, რომელიც თქვენ საქართველოს არალეგალურ მთავრობასთან დადეთ ქ. თბილისში. ამასთან დაკავშირებით, საქართ, უზენაესი საბჭო მტკიცე პროტესტს აცხადებს და მიიჩნევს, რომ გერმანიის მთავრობის კონტაქტი საქართველოს პუტჩისტურ მთავრობასთან, კერძოდ კი ბ-ნ გენშერის შეთანხმება შევარდნაძის ხუნტასთან შეფასებული იქნება, როგორც საქართველოში მომხდარი შეიარაღებული გადატრიალების აქტიური მხარდაჭერა.

საქართველოს რ. უზენაესი საბჭოს სახელით, უზენასი საბჭოს თავ-რის მოვალეობის დროებით შემსრულებელი

მერაბ კიკნაძე

18. IV. 1992.

მ ინ ა წ ე რ ი ჩ ე მ ს გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ზ ე

მას შემდეგ, რაც საქართველოში მოხდა შეიარაღებული სამთავრობო გადატრიალება, იმ დებუტატთა მიმართ, რომელნიც პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას ერთგულნი დარჩნენ, გაჩაღდა ცილისმწაქმებლური კამპანია. პუტჩისტური მთავრობის მიერ შედგენილ „შავ სიაში“ მეც აღმოვჩნდი. რა არ დაიწერა ჩემზე, რა ლეგენდები არ შეთხზა კომუნისტურმა პრესამ: ვითომც მე იარაღი შევიძინე საფრანგეთში და თურქეთის გზით გავგზავნე საქართველოში და სხვა ამგვარი ზღაპარი. ორი სიტყვით მინდა ვაუწყო დაინტერესებულ პირთ, რომ მე ვიმყოფები დასავლეთში, სადაც ვცდილობ მოვიხადო ჩემი ვალი ქართველი ხალხის წინაშე, პარლამენტის წინაშე, რომელმაც მანდო საქართველოს პარლამენტის საგარეო საქმეთა

კომისიის ხელმძღვანელობა. ეს საპატიო მისია მეტად რთულია მოჩნდა ამ ტოტალიტარული დეზინფორმაციის პირობებში რჩება ჩემი ხმა, ხმაღ მლალადებლისა უდაბნოსა შინა. მაგრამ, მე მჯერა, რომ ქართველი ხალხი შესძლებს გაიმარჯვოს ათასი ჯურის მოძალადეზე, ხუნტას დიდი დღე არ უწერია საქართველოში – საკუთარ ხალხთან ომი ჯერ არავის მოუგია! მ. თუმშალიშვილი.

ს. რ. პ რ ე ზ ი დ ე ნ ტ ი ს მ ი მ ა რ თ ვ ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ი ე რ ი ს ა დ მ ი

დღეს, როდესაც საქართველო განსაცდელშია, როდესაც დგას ჩვენი ერის ყოფნა-არყოფნის საკითხი, ჩემს მოვალეობად გრაცხ მოგმართოთ და გაგიზიაროთ ჩემი გულის ნადები.

უკანასკნელ წლებში ჩვენი ეროვნული მოძრაობის უდიდესმა წარმატებებმა განაპირობა ჩვენში კომუნისტურ რეჟიმის უსისხლოდ დამხობა, თავისუფალ მრავალპარტიულ არჩევნებში ეროვნული ძალების გამარჯვება, დამოუკიდებლობის რეფერენდუმში გამარჯვება, თავად საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება 1991 წლის 9 აპრილს.

ქართველმა ერმა უდიდესი ნდობა გამოგიცხადა მე 1991 წლის 26. მაისს, როდესაც ამირჩია პრეზიდენტად ხმათა დიდი უმრავლესობით, რითაც დამაკისრა უდიდესი პასუხისმგებლობა ერის წინაშე. სწორედ ეს პასუხისმგებლობა მავალებს ვიყო პირუთენელი, გულწრფელი, გადავხედო ახლრ წარსულს და თვალი გავუსწორო მომავალს თქვენთან ერთად.

1989 წლიდან მოყოლებით იმპერიულ ძალები და მათი მთავარი დასაყრდენი – ანტიეროვნული კომპარტია დამარცხებას დამარცხებულზე განიცდიდნენ. მათი ყოველი ცდა ჩვენი მოძრაობის პარალიზებისა და ჩახშობისა მარცხით მთავრდებოდა, ხოლო ჩვენთვის ყოველი მათი შემოტევა ახალი წინსვლის საწინდარი იყო. ამის მიზეზი კი გახლდათ იმჟამინდელი ერთიანობა ჩვენი მოძრაობისა, ერთიანი ტაქტიკა, ერთიანი სტრატეგია, რომელშიც პირველი ბზარი გაჩნდა 1989 წ. ზაფხულში, ვინაიდან თავი იჩინა თავგეკრძობამ და ეგოიზმმა ცალკეული პოლიტიკური პარტიებისა და დაჯგუფებების მხრით, პირველობისათვის ბრძოლამ, გაუტანლობამ. ხოლო იმ-

ქართული ენის ენციკლოპედია

საქართველოს ენციკლოპედია

პერიულმა ძალებმა შეცვალეს ტაქტიკა ჩვენთან ბრძოლაში. რედან შემოტევის ნაცვლად მთავარ მიზნად დაისახეს შიგნიდან გახრწნა, შიგნიდან აფეთქება ჩვენი მოძრაობისა, ფსევდოეროვნული, მაფიოზური ძალების კონცენტრირებით. ჩვენს გარშემო განწირულმა პარტოკრატამ შექმნა ბანდიტურ-მაფიოზური დაჯგუფებები, რომელთაც დაეველა კორუფციის შემოტანა ჩვენს მოძრაობაში, აგრეთვე პირდაპირი ტერორისტული აქტების გზით ლიკვიდაცია ეროვნულ ძალებისა, ეროვნული მოძრაობის ლიდერებისა. ამოქმედდა მაფია, რომელიც აფინანსებდა და აძლიერებდა ამ ბანდებს, რათა მათ ბოლო მოეღოთ ჩვენთვის. მიუხედავად ამისა მათ ეს ვერ განახორციელეს ოქტომბრის არჩევნების პერიოდში, ვინაიდან დაინახეს ერის არნახული კონსოლიდაცია ჩვენს გარშემო. ასე, რომ, ხალხის რისხვის შიშით, დამარცხებულმა პარტოკრატებმა ველარ განახორციელეს თავიანთი რევანში.

თუმცა უნდა გვახსოვდეს, რომ იმ დღიდან, რაც არჩევნებში გაიმარჯვა „მრგვალმა მაგიდამ“ არ შეწყვეტილა მცდელობა დესტრუქტიული ძალებისა, ჩვენი ხელისუფლების დამხობისაკენ მიმართული, რაც მათ ვერ განახორციელეს, ვინაიდან თავად „მრგვალ მაგიდაში“ ვინარჩუნებდით ერთიანობასა და მტერიც მიუხედავად ათასგვარი ხრიკებისა, ვერ ახერხებდა ჩვენს დეზორგანიზებას და დამარცხებას.

პირველი ბზარი ჩვენს ერთიანობაში მაშინ გაჩნდა, როდესაც თავი იჩინა ლალატმა, როდესაც ყოფილ პარტოკრატებთან და მაფიასთან მჭიდროდ დაკავშირებულმა ფსევდოოპოზიციამ შესძლო თანდათან გადაბირება მრგვალი მაგიდის ჯერ ცალკეული წევრებისა, ხოლო შემდეგ მთელი პარტიებისა და ორგანიზაციებისა. ამასთან ძირითადი იერიში მოჰქონდათ ჩემზე, როგორც „დექტატორზე“, დემოკრატიის მტერზე, რომელმაც თურმე საქართველოში დაამყარა ტოტალიტარული რეჟიმი. მოსკოვს გადახვეწილი საქარ. მოღალატე პარტოკრატები შეეგარნადნენ მეთაურობით იმპერიულ ძალებთან აღიანსში კარგად ახერხებდნენ დასავლეთის დეზორიენტირებას, რის შედეგადაც არა მხოლოდ მოსკოვში, არამედ დასავლეთშიც უპრეცედენტო დეზინფორმაციის კამპანია გააჩაღეს ჩემს წინააღმდეგ.

მე არ მსურს იმის მტკიცება, თითქოს მე შეუქმნდარი ვიყავი ჩემს ყოველ ქმედებაში, ან არ მიმიძღვის არავითარი ბრალი, თუნ-

დაც იმიტომ, რომ დროზე ვერ მივიღე მკაცრი ზომები ერის მტრებისა და მოღალატეების ასალაგმავად, მაგრამ უნდა გავითვალისწინოთ ის უდიდესი სირთულეები, რასაც წავაწყდი კომუნისტების 70 წლიანი მმართველობით გაპარტახებული ქვეყნის მართვისას. მე ვერ ვპოვე თანამდგომნი და საკმარისი მხარდაჭერა ჩემს ბრძოლაში. ამასთან ე. წ. ოპოზიცია და მისი მოკავშირე პარტოკრატია ოსტატურად მოქმედებდნენ, რათა ჩემთვის არ მოეცათ მუშაობის საშუალება, ჩემი უნებლიე შეცდომებით ესარგებლათ და თავიანთი საბოტაჟისა და დესტრუქციული ქმედების შედეგები ჩემთვის გადმოებრალემათ. მაგალითად, ორ სექტემბერს, შინაგან საქმეთა სამინისტროში მოქმედმა აგენტურამ და მტრებმა, რომელნიც ჯერ კიდევ კომუნისტური რეჟიმის პერიოდიდან ინარჩუნებდნენ იქ მტკიცე პოზიციებს, მიტინგზე მიიყვანეს შეიარაღებული მილიცია და დაარბიეს მიტინგი, ჩემთან ყოველგვარი შეთანხმების გარეშე (რისთვისაც შემდგომში გავანთავისუფლე ქალაქის მილიციის უფროსი ა. მიქაბერიძე და ერთ-ერთი თანამშრომელი დავაპატიმრებინე). შევაქმნევენივე სპეციალური საპარლამენტო კომისია, რომელმაც შეგნებულად არ იმუშავა, რათა არ გარკვეულიყო სიმართლე. მიუხედავად ამისა დღემდე ამ ინციდენტს ჩემი მტრები უშუალოდ მე მიკავშირებენ და უცხოეთშიც ისე წარმოსახავენ საქმეს, თითქოს ჩემი ბრძანებით დაარბიეს მიტინგი. იგივე ე. წ. „დემოკრატები“ დღეს სდუმან სიგუას, იოსელიანისა და კიტოვანის ბანდების მიერ მიტინგების მრავალგზის დახვრეტაზე თბილისში და სხვა ქალაქებში და არავითარ შეფასებას არ აძლევენ ყოველივე ამას. ყოველივე ამან გარკვეული დაბნეულობა შეიტანა ხალხის ნაწილში. ამას დაერთო მუსირება ე. წ. პოლიტპატიმრებისა, კრიტიკა ჩემი ეკონომიკური პოლიტიკისა და სხვა. მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ ამგვარი დემაგოგიით მათ ვერ შეძლეს მოსახლეობის ძირითადი ნაწილის გადაბირება, რომელიც კვლავ ხელისუფლების ერთგული რჩებოდა, რაც კარგად დამტკიცდა პირველი პუტჩის დროს სექტემბერ-ოქტომბერში.

იმპერიულმა ძალებმა დაინახეს რა, რომ დეზინფორმაციით, კრიტიკით, მიტინგებით, დემონსტრაციით, ხულიგნური თავდასხმებით ვერას აღწევდნენ, გადაწყვიტეს პირდაპირი სამხედრო ჩარევის გზით მოეხდინათ გადატრიალება საქართველოში. თბილისის ზღვაზე

უკანონო შეიარაღებულ ფორმირებათა დაბანაკების შემდგომ სისტემური მატურად ვლელბუღბით ინფორმაციას ამიერკავკასიის სამხედრო მთავრობის ოლქთან მათი კავშირის შესახებ. სამხედროები ამარაგებდნენ ე. წ. ოპოზიციას არა მხოლოდ იარაღით და საბრძოლო ტექნიკით, არამედ 'სამხედრო სპეციალისტებით: ტანკისტებით, რადისტებით, არტილერიისტებით, სნაიპერებით, რომელნიც მრავალგზის დავაფიქსირეთ ვიდეოფირებზეუ. (ყოველივე ეს ნათლად გამოჩნდა პუტჩისტებ-ის რეკლამირებისას ცენტრალური ტელევიზიით). თუმც უნდა ითქვას, რომ თვით ამგვარი სამხედრო პროვოკაციებითაც ვერას მიაღწევდნენ, ერის ჯეროვანი კონსოლიდაცია რომ დაენახათ ხელისუფლების გარშემო და ჩვენს რიგებში არ ეპოვნათ ამდენი მოლაპტე-გავიხსენოთ ვილნიუსის მაგალითი, სადაც ხალხი რვა თვის განმავლობაში დღისით და ღამით იცავდა პარლამენტის შენობას. ამის გამო საბჭოთა ტანკებმა და „ომონმა“ იქ თავიანთ მიზნებს ვერ მიაღწიეს. ჩვენში კი ბოლო ხანებში აშკარა იყო, რომ ნირწამხდარი ხალხი ველარ იცავდა პარლამენტის შენობას ძველებური ენთუზიაზმით, ჩვენს რიგებშიც თავი იჩინა ღალატმა და დეზერტირობამ. აი, ძირითადი მიზეზი იმისა, რომ დესტრუქციულმა ძალებმა მიაღწიეს თავის საწადელს. ე. წ. ოპოზიციის ბანდებს ხალხის სიმრავლე თუ მოიგერიებდა, ჩვენ კი ვერ ვაჩვენეთ მათ ჯეროვანი კონსოლიდაცია და ერთიანობა.

საქართველოში მოხდა უპრეცედენტო რამ, რასაც არ გააჩნია ანალოგია მსოფლიო ისტორიაში: მაფიამ და დამნაშავეთა სამყარომ ხელთ იგდო ხელისუფლება. ერს აღარ ჰყავს მთავრობა, აღარ ჰყავს სამართალდამცავი ორგანოები, აღარ ჰყავს ეკლესია, აღარ ჰყავს საზოგადოება. თუ მთელი ქართველი ერი არ აღსდგა და არ დაირაზმა ამ საშინელი მოვლენის წინააღმდეგ, ჩვენ როგორც ერს არ აგვცდება საშინელი სირცხვილი მსოფლიოს ხალხთა წინაშე, ისტორიის წინაშე, ყოველივე ამას არ გვაპატივებს არც დღევანდელი, არც მომავალი და საერთოდ, ჩვენი მომავალი არსებობაც როგორც ერისა, კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგება.

ზოგიერთს უჭირს იმპერიის ხელის დანახვა საქართველოში დატრიბლებულ მოვლენებში. „იმპერია დაიშალა, იმპერია აღარ არსებობს“, ამტკიცებენ ისინი, რაც უდიდესი ილუზიაა. იმპერია როდი დაიშალა, არამედ მოხდა მისი მოდერნიზაცია და თანამედრო-

ვე პირობებისთვის მისი შეგუება. დაიშალა საბჭოთა კავშირული მაგრამ დარჩა რუსეთის ფედერაცია, სინამდვილეში იგივე რუსეთის იმპერია, რომელიც იგივე ხალხთა საპყრობილეა, თუმცა დღეს დემოკრატიული ქვეყნის ნიღბით გამოდის. რუსეთის იმპერია ცდილობს შეინარჩუნოს არა მხოლოდ ფედერაციის შიგნით მყოფი ქვეყნები, არამედ მის გარეთ არსებული ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკებიც და უწინარეს ყოვლისა საქართველო. ამ მიზნით მან შეაკოწიწა ე. წ. „თანამეგობრობა დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა“, სადაც რუსეთი ცდილობს თავისი დიქტატისა და პირველობის შენარჩუნებას.

საქარ. პუტჩი და სამხედრო გადატრიალება, ეს იყო რევანში პარტოკრატიისა და მაფიოზური სტრუქტურებისა, რევანში მოსკოვის იმპერიალისტური ძალებისა, საქართ. კვლავ ხელში ჩასაგდებად. ამ პუტჩისა და სამხედრო ხუნტის უკან მდგარი ყოფილი კომუნისტური პარტოკრატია, ცდილობს დაიბრუნოს ხელისუფლება და პრივილეგიები, ხოლო მეორეს მხრივ მოსკოვის შოვინისტურ-იმპერიალისტური ძალები ცდილობენ საქართ. შენარჩუნებას რუსეთისათვის, როგორც გეოპოლიტიკური თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი რეგიონისა, რაც მათ არაერთხელ შეახსენეს ალიხანთან-ბონერმა და შევარდნაძემ. შევარდნაძე თავის თავში განსახიერებს, როგორც ყოფილ პარტოკრატისა, ასევე რუსეთის დიდმპყრობელურ შოვინიზმს და ემსახურება ორივეს ინტერესებს საქართველოსთან მიმართებაში. ამიტომ არის იგი დროშა ფსევდოოპოზიციისა და კომუნისტური მაფიისა.

შემთხვევითი როდია, რომ ნეობოლშევიკურმა პუტჩმა და სამხედრო გადატრიალებამ დღეს ხელისუფლებაში დააბრუნა უწინარესყოვლისა შევარდნაძისდროინდელი პარტოკრატები, ცკ-სა და სუკ-ის თანამშრომლები, რაიკომის მდივნები, აღმასკომის თავმჯდომარეები და სხვა ყოფილი ფუნქციონერები, რომლებიც წარმოადგენენ მის დასაყრდენს. მათ მიიმხრეს ეროვნული მოძრაობის მერყევი, უპრინციპო და კორუმპირებული ნაწილი, რომელიც დღეს მისი ლაქის როლში გამოდის და უქმნის ფასადს საზოგადოების თვალში. ისინი ამზადებენ დღეს ნიადაგს შევარდნაძის კვლავ ხელისუფლების სათავეში მოსვლისთვის, რაც არას გზით არ უნდა დაუშვან ქართველებმა, რათა საქართველომ სამუდამოდ არ დაკარგოს დამოუკიდებლობა. ყოველივე ამას უნდა დაუპირისპირდეს ჭეშმარიტი

ეროვნული ძალების კონსოლიდაცია, უნდა შეიქმნას გაერთიანებული ფრონტი წინააღმდეგობისა, რომელიც იქნება ეროვნული და სამოქალაქო დაუმორჩილებლობის მამოძრავებელი ძალა. პარტოკრატებმა და მათგანებმა ვერ უნდა შექმნან ხელისუფლების სტრუქტურები, ვერ უნდა აამოქმედონ სამეურნეო სფერო, მუშა-მოსამსახურეებმა უნდა გამოაცხადონ საყოველთაო გაფიცვა, გლეხობამ სრული ბოიკოტი უნდა გამოუცხადოს მათ და არ მისცეს საშუალება სოფლის ძარცვისა და განიავებისა. ინტელიგენციამ, ახალგაზრდობამ სიტყვით და საქმით უნდა ამხილოს ტერორისტული ხუნტა, უნდა გამოამხეუროს და აღწეროს მისი დანაშაულობანი მსოფლიო საზოგადოებრიობის წინაშე, რისთვისაც საჭიროა ინტენსიური კავშირი და სავლეთის საინფორმაციო საშუალებებთან, უცხოელ ჟურნალისტებთან და დიპლომატებთან. ობიექტური და დეტალური ინფორმაცია უნდა მივაწოდოთ რეპრესირებულთა შესახებ ისეთ საერთაშორისო ორგანიზაციებს, როგორცაა გაერო, „ამნესტი ინტერნეშნელ“, „ჰელსინკი უოტჩი“, ადამიანის უფლებათა დაცვის ორგანიზაცია მაინის ფრანკფურტში, ამერიკის კონგრესის ჰელსინკის კომისია და სხვა. უნდა გვახსოვდეს, რომ ე. წ. ოპოზიციას მუდამ ჰყავდა ძლიერი დეზინფორმაციის მანქანა, რომლის მეშვეობითაც იგი ატყუებდა და თავგზას უბნებდა დასავლეთის საინფორმაციო საშუალებებს.

ჩვენ ყოველივე ამას უნდა დავუბრისპიროთ სიმართლე და ობიექტურობა, უნდა ვამხილოთ ხუნტის ყველა დანაშაული, რაც მან ჩაიდინა ქართველი ერის წინაშე. ხუნტის ერთერთი მთავარი დანაშაული ის არის, რომ მან ომი გამოუცხადა ეროვნულ პარლამენტს, რომელიც ქართ. ერმა აირჩია 1990 წ. 28 ოქტომბერს თავისუფალი მრავალპარტიული არჩევნებით, პარლამენტის წინააღმდეგ გამოცხადებული ტერორით ხუნტამ საქართველო ფაქტობრივად დასტოვა რეალური საკანონმდებლო ხელისუფლების გარეშე. ამჟამად ხუნტა ქადაგებს ახალი არჩევნების მოწყობას, ახალი პარლამენტის არჩევას, რაც არას გზით არ უნდა დაუშვას ქართველმა ერმა. საქმე ის გახლავთ, რომ ხუნტისა და მისი დამკვეთების მიერ ჩატარებული არჩევნები იქნება უკანონო, არაკონსტიტუციური, ვინაიდან ახალი არჩევნების დანიშვნის უფლება აქვს მხოლოდ უმაღლეს საკანონმდებლო ორგანოს, ე. ი. ისევ და ისევ პარლამენტს, რომელიც დღეს ვეღარ იკრიბება, თუმცა იურიდიულად ისევ არსებობს. გა-

რდა ამისა, ხუნტა და მისი ე. წ. საკონსულტაციო საბჭო არ ჩვენებს ჩაატარებენ ყოველგვარი წესების დარღვევით: მოხდება ტერორიზება არჩევნებისა, ფალსიფიცირება შედეგებისა, როგორც ამას ჰქონდა ადგილი ე. წ. „ეროვნული კონგრესის“ არჩევნებისას. ამიტომ ჩვენი მიზანი უნდა იყოს დღეს ბოიკოტი ყოველგვარი არჩევნებისა, საპარლამენტო იქნება ეს თუ ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოების, რათა თავიდან ავიცილოთ დინამიკური, უკანონო ხელისუფლების ლეგიტიმაცია. საერთოდ ხუნტის ყოველგვარი ინიციატივას და წამოწყებას ქართველი ერი, საქართ. მოსახლეობა უნდა შეხვდეს ბოიკოტით. საქართველოში არ უნდა შეწყდეს მასობრივი გამოსვლები, მიტინგები, ყოველი სახის საპროტესტო მოძრაობა, სანამ არსებობს ხუნტა და მის მიერ შეკოწიწებული უკანონო მთავრობა. მრგვალი მაგიდის პოლიტიკურმა ორგანიზაციებმა უნდა განაგრძონ აქტიური ბრძოლა ხუნტის წინააღმდეგ, მათი ნაწილი უნდა გადავიდეს იატაკქვეშეთში, ხოლო ნაწილმა უნდა იმოქმედოს ღია, ლეგალური ოფიციალური მეთოდებით. მოქმედების სპეციფიკა და პროფილი უნდა განისაზღვროს თავად მაგიდის წევრების მიერ, ჩემთან შეთანხმებით. მხოლოდ მთელი რესპუბლიკის სრული პარალიზება აიძულებს ხელისუფლებას გადადგეს.

სამხედრო ხუნტის ძალმომრეობისგან საქართველოს იხსნის მხოლოდ სრული ეროვნული და სამოქალაქო დაუმორჩილებლობა და საყოველთაო გაფიცვა, მთელი ქართველი ერის მობილიზება დამპყრობელთა და მოღალატეთა აღსაგველად პირისაგან მიწისა!

დავდგეთ მტკიცედ ჩვენი დამოუკიდებლობისა და ღირსების დაცვად! საქართველო გაიმარჯვებს!

გვფარავდეს ღმერთი ჩვენს სამართლიან უკომპრომისო ბრძოლაში!

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი

ზვიად გამსახურდია

12 თებერვალი, 1992 წ.

(გაზე „ქართული აზრი“ № 26 თებ. 1992 წელი)

ღია წეროლ რუსეთის პრეზიდენტ ბ. ელტინს

პატრეცემული ბატონო პრეზიდენტო!

აგერ უყვი მეორე თვეა, რაც საქართველოში შეიარაღებულმა „ოპოზიციამ“, ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის სამხედროთა მხარდაჭ-

, დაიწყო სამხედრო მოქმედება ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლების წინააღმდეგ, იღვრება სისხლი, ნადგურდება ქვეყანა, სუფევს ანარქია.

სამხედრო მოქმედების დაწყებამდე ოპოზიცია მკაცრად აკრიტიკებდა საქართველოს ოფიციალური ხელისუფლების პოლიტიკას დემოკრატიის ნაკლებობის გამო და ამავდროულად ინტენსიურად იარაღდებოდა. ნათელი იყო, რომ ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის უშუალო დახმარების გარეშე „ოპოზიცია“ ვერ მოახერხებდა იმ მძლავრი ტექნიკისა და შეიარაღების შეძენას, რომელსაც დღეს ფლობს კერძოდ, გასული წლის სექტემბერში, როცა ოპოზიციამ დაიწყო გამოსვლები, ჩვენს წინააღმდეგ, მას ჰქონდა მხოლოდ სამი ბრონეტრანსპორტიორი და ერთი ჰაუბიცა, ამიტომ მათ მოქმედებას წარმატება არ მოჰყოლია. მოგვიანებით კი, გასული წლის დეკემბრიდან გამოჩნდა ათობით ტანკი „ბმპ“, ჰაუბიცები, ჰურვსასროლები, რაკეტები და სხვა. „ოპოზიცია“ დაუფარავად აცხადებს, რომ ყოველივე ამას აწვდის ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქი რუსეთის პრეზიდენტის ბორის ელცინის ბრძანებით. ცნობილია, რომ ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქი ექვემდებარება რუსეთის ფედერაციის იურისდიქციას და პირადად თქვენ, ბნო პრეზიდენტო. შესაძლოა ვინმეს გაჩენოდა წინააღმდეგობა, რომ ამგვარი განცხადება დოკუმენტურად უნდა დადასტურდეს, მაგრამ საყოველთაო გაკვირვებას იწვევს ოფიციალური რუსეთის დუმილი საქართ. მიმდინარე მოვლენებთან დაკავშირებით. გასაკვირია აგრეთვე რუსეთის საინფორმაცია საშუალებების, პირველ რიგში კი ტელევიზიის პოზიცია საქართველოს მოვლენების განხილვისას იგი დუმილს ამჯობინებს იმის თაობაზე, რომ საქართ. დღეს სრული განუკითხაობა სუფევს და სამხედრო ხუნტის დანაშაულებრივი მოქმედება საფუძველს უყრის უსასტიკესი ტოტალიტარული რეჟიმის დამკვიდრებას, რომლის შედარება მხოლოდღა გარმანულ ფაშიზმთან ან კამპუჩეაში პოლპოტის რეჟიმთან თუ შეიძლება. ეს რეჟიმი ყოველდღიურად ღვრის უდანაშაულო ადამიანთა სისხლს, ხვრეტს მშვიდობიან მიტინგებს და დემონსტრაციებს. აზრის თავისუფლად გამოთქმისთვის აპატიმრებს ასობით ადამიანს. ამა წლის ორ თებერვალს ბოროტმომქმედთა მიერ დემონსტრაციის დროს მოკლული იქნა ოცი ადამიანი, დაჭრილია დაახლოებით ორასი კაცი. ნუთუ დემოკრატიული რუსეთი ვერ ხედავს ამას? ნუთუ თქ-

ვენ პირადად არ უნდა გამოგეტქვით თქვენი პოზიცია სამხედრო გადატრიალებისა და იმ სისხლიანი ტერორის შესახებ, რომელიც მთელი ერის წინააღმდეგ მიმდინარეობს? ნუთუ ყოველივე ეს არ მოგაგონებთ მოსკოვის „გკჩპ“-ს მოვლენებს? დუმილი დანაშაულობრივი ხუნტის მოქმედებათა შესახებ ნიშნავს ტერორიზმის, ადამიანთა უფლებათა ხელყოფას, უკანონობის გამართლებას.

საგულისხმოა, რომ რუსეთის ტელევიზია საქართველოს მოვლენებზე საუბრისას, აღშფოთებული ქართველი ხალხის მრავალათასიან მიტინგებს ზვიდისტების მიტინგებს უწოდებს, ხოლო კრიმინალურ ბანდებს კანონიერი ქურდის ჯ. იოსელიანის მეთაურობით, სამთავრობო ჯარებად ან სამართალდამცავ ორგანოებად იხსენიებს. საკითხავია, როდიდან სცნობს რუსეთი სამხედრო ხუნტას საქართ. მთავრობად, და თუ ეს ასეა, თავის დროზე რატომ გაუწია იგივე რუსეთის ხელისუფლებამ წინააღმდეგობა „გკჩპ“-ს საბჭოთა მთავრობად აღიარებას?

საქართველოს ჰყავს კანონიერი პრეზიდენტი, მთავრობა და ხელისუფლება, რომელთანაც რუსეთის ფედერაციის წარმომადგენლებს ჰქონდათ ოფიციალური ურთიერთობა. გავიხსენოთ, თუნდაც, ყაზბეგში ჩვენი შეხვედრა გასული წლის მარტის თვეში, სადაც ხელმოწერილი იქნა ოქმი გადაწყვეტილებაზე საქართველოსა და რუსეთს შორის ხელშეკრულების შესახებ. რამ გაიძულათ მტრული პოზიცია დაგეგავებინათ ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლების მიმართ და თქვენი დუმილით მხარი დაგეჰირათ სისხლის სამართლის დამნაშავეებთან შემდგარი ხუნტისათვის, რომელიც ძალადობით ცდილობს ძალაუფლების ხელში ჩაგდებას და თავის თავის საქართველოს მთავრობად გამოცხადებას?

როგორც ჩანს, ასეთი ზომების მიღება საქარ. მიმართ განპირობებულია იმით, რომ რუსეთმა ვერ მიიღო საქართველისგან თანხმობა „ს. ნ. გ.“-ში შესვლასთან დაკავშირებით. იმას, რომ საქართველოს პრეზიდენტი 1991 წ. 21 დეკემბერს არ გამოცხადდა აღმა-ატაში სახელმწიფო მეთაურების შეხვედრაზე, 22 დეკემბერს მოჰყვა შეიარაღებული ბანდების მიერ პარლამენტის შენობის შტურმი თბილისში.

ნუთუ, მიგაჩნიათ, რომ პოლიტიკური ზემოქმედების ამგვარი მეთოდები გამართლებულია, მაშინ როცა არსებობს ხალხი, ერთადერ-

თი, ვინც უფლებამოსილია გადაწყვიტოს თავისი ბედი? ნუთუ მიგაჩნიათ, რომ ეს მეთოდები დემოკრატიულია? ხომ დღესაც ვხედავთ თელია, რომ სახეზე გვაქვს საქართველოს ხელმეორე ოკუპაცია, რომელსაც ახორციელებს არა კომუნისტური, არამედ დემოკრატიული რუსეთი, ფსევდოოპოზიციის დაქირავებული ბანდებისა და ყოფილი საბჭოთა ჯარების მეშვეობით.

არ არის შემთხვევითი, რომ მოსკოვის მიერ ინსპირირებული სამხედრო გადატრიალების შემდეგ ხუნტის უხმო თანხმობით ფაქტობრივად მოხდა საქართველოსგან ისტორიული შიდა ქართლის, ე. წ. სამხრეთ ოსეთის მოწყვეტა და მისი რუსეთის ტერიტორიად გამოცხადება. ნუთუ შეიძლება გამართლება ჰქონდეს რუსეთის მთავრობის ამგვარ მოქმედებას საერთაშორისო სამართლის ნორმების გავალისწინებით?

ყოველივე ზემოთქმული იმითაც დასტურდება, რომ არსებობს დოკუმენტურად დაფიქსირებული ურყევი ფაქტები ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის სპეციალისტების მონაწილეობის შესახებ სამხედრო ოპერაციებში კანონიერი ხელისუფლების წინააღმდეგ. ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ოპოზიციის ძალები როდესმე თავს დასხმოდნენ სამხედრო ოლქის საწყობებს და იქედან იარაღი ან ტექნიკა გაეტაცნათ, არ ყოფილა. საკითხავია, საიდან მოგროვდა მემამბოხეთა ხელში ასეთი რაოდენობით იარაღი და სამხედრო ტექნიკა?

ზემოხსენებული ალიანსი იქიდანაც ჩანს, რომ მთელს მსოფლიოში ერთადერთი სახელმწიფო მოღვაწე, რომელიც მიესალმა საქართ. სამხედრო გადატრიალებასა და ხუნტის მოსვლას ქვეყნის სათავეში, იყო რუსეთის პარლამენტის თავ-რე რ. ხაზბულატოვი, ხოლო რუსეთის მთავრობამ სოლიდური ფულადი დახმარება აღმოუჩინა ხუნტას მას შემდეგ, რაც ამ უკანასკნელმა საქართ. სახელით გამოთქვა თანხმობა თანამეგობრობაში შესვლაზე. გასათვალისწინებელია, რომ საქართველოს თვით უძლიერესი დამანგრეველი მიწისძვრის დროსაც კი არ მიუღია რუსეთისგან არავითარი მატერიალური დახმარება.

მაგრამ ნურავინ იფიქრებს, რომ საქართველოში მომხდარ მოვლენებს ლოკალური მნიშვნელობა აქვთ და მათი უარყოფითი გავლენა საქართველოს ფარგლებს არ გავსდება, სხვა რეცესიული ეპოქის შემდეგ გაჩნდეს დანაშაულებრივი დაჯგუფებები, რომლებიც ასევე დაისახავენ მიზნად, სამხედრო ძალების მხარდაჭერით დაამხონ კანონიერი ხელისუფლება. საჭათ. სამწუხარო გამრცდილება გადა-

მდები შეიძლება აღმოჩნდეს.

ასე, რომ, თუკი ე. წ. ოპოზიციის მტკიცება რუსეთის ხელისუფლების თანამონაწილეობის შესახებ საქართველოს პოტენციურად დგოა, მე მოგიწოდებთ თქვენ, ბატონო პრეზიდენტო, ასევე მოგიწოდებ რუსეთის პარლამენტსა და მთავრობას, გამოთქვათ თქვენი პრინციპული პოზიცია საქართველოში მიმდინარე პროცესების შესახებ, შასაფერისი შეფასება მისცეთ სამხედრო ხუნტის სისხლიან ქმედებას და მოუწოდოთ გაერთიანებულ ერთა ორგანიზაციას, მსოფლიო ხალხებსა და მთავრობებს გადაარჩინონ ქართ. ხალხი იმ საშინელ კატასტროფას, რომელიც მას ემუქრება სამხედრო გადატრიალების გამარჯვების შემთხვევაში, რომლის შედეგად გაუქმდება კონსტიტუციური წყობა და ქვეყანაში დამკვიდრდება სისხლიანი ტოტალიტარული რეჟიმი. მხოლოდ ასე შეიძლება იმის დამტკიცება, რომ რუსეთი რეალურად დემოკრატიულ ქვეყანას წარმოადგენს.

პრეზიდენტები მიდიან და მოდიან, სამხედრო ხუნტების მმართველობა ყოველთვის ხანმოკლეა, რამეთუ ისინი ხალხის რისხვას იმსახურებენ; კეთილი ურთიერთობები ერებს შორის გასაჭირის უამს ურთიერთ დახმარებაზე იგება. ასე შესახება ჩვენი ერების მომავალი ურთიერთობა.

პატივისცემით

ზვიად გამსახურდია,

ს. რ. პრეზიდენტი. საქართველო 1992 წ. 5 თებერ.

ა მ ე რ ი კ ი ს შ. შ. -ს სახელმწიფო მდივანს

ბ ა ტ ო ნ ჯ ე ი მ ს ბ ე ი კ ე რ ს

როგორც ცნობილი გახდა, თქვენ აპირებთ საქართველოში ჩამობრძანებას, ქართველი ხალხის სისხლიან ჯალათთან, ელუარდ შევარდნაძესთან ერთად. ელუარდ შევარდნაძე იყო იმ სამხედრო გადატრიალებისა და პუტჩის ორგანიზატორი, რომელმაც სისხლში ჩაახშო ქართ. ხალხის დემოკრატიული მონაპოვარი. ეს ავლენს თქვენს პირდაპირ. აღიანს დანაშაულებრივ ხუნტასთან, რომელიც ყოველდღიურად ღვრის უდანაშაულო ადამიანების სისხლს, ხვრტავს მშვიდობიან მიტინგებს და დემონსტრაციებს, აპატიმრებს ასობით ადამიანს, უხეშად არღვევს ადამიანის უფლებებს, თრგუნავს პირ-

ოვნების თავისუფლებას. იმუქრება, რომ ადგილზე დახვრეტს კვილას, ვინც კანონიერი ხელისუფლების დასაცავ მიტინგში მონაწილეობის მიღებას.

ყოველივე ეს წარმოადგენს ამერიკის შეერთ. შტ - ბის პოლიტიკის დისკრედიტაციას რომელიც თავის თავს დემოკრატიულ ქვეყნად მიიჩნევს. ხუნტასთან და მის ორგანიზატორებთან ურთიერთობით აშშ უგულვებელყოფს ხალხის მიერ კანონიერად არჩეული საქართველოს ხელისუფლებას და შედის საექვო ალიანსში დამნაშავეებსა და მაფიასთან.

ამგვარი მოქმედება ხელს უწყობს საქართველოში ტოტალიტარიზმისა და სახელმწიფო ტერორიზმის განვითარებას, რასაც ყოველთვის გამოხდა ამერიკის ოფიციალური პოლიტიკა.

მე პროტესტს ვაცხადებ ამ ალიანსის წინააღმდეგ და ვითხოვ, რომ შემხვედთ მე, საქართველოს კანონიერ პრეზიდენტს და კანონიერი მთავრობისა და პარლამენტის სხვა წევრებს, რომელნიც დღეს იღვენებიან თვითმარქვია ხელისუფლების მიერ.

ვთხოვთ შემატყობინოთ პასუხი.

ს. რ. პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია

8 თებერვალი 1992 წელი

ქ ა რ თ უ ლ ი ე რ ო ვ ნ უ ლ ი ს ა ბ ქ ო უ ც ხ ო ე თ შ ი

მიმართვა

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტს ბ-ნ ზვიად გამსახურდიას!

საქარ. სახ. საბქოს თავმჯდომარეს ბ-ნ ელუარდ შევარდნაძეს!
ბატონო ზვიად!

ბატონო ელუარდ!

ეს მიმართვა უკვე ნათელჰყოფს თუ როგორ რთულ მდგომარეობაში იმყოფება დღეს საქართველო, ქართველი ხალხი: თქვენ ბ-ნო ზვიად, ხალხისგან არჩეული პრეზიდენტი, უკვე ფაქტიურად ხართ გადაყენებული და ლტოლვილობაში იმყოფებით, თუმცა იურიდიულად საქარ. რესპუბლიკის პრეზიდენტი რჩებით, სანამ ქართველი

ხალხი, ისევე არჩევნების გზით, არ შეცვლის მის 1991 მაისის გადაწყვეტილებას, ან თვითონ არ გადადგებით.

თქვენ კი ბ-ნო ედუარდ, სათავეში ჩაუდექით საქარ-რესპუბლიკის სახელმწიფო საბჭოს, რომელიც მემკვიდრეა საქ. ე. წ. „სამხედრო საბჭოსი“, რომელიც არაკანონიერად, ე. ი. კანონის უზენაესობის დარღვევით გახდა საქ. სახელმწიფოს ძალაუფლების ბატონ-პატრონი ე. წ. „შეიარაღებული ოპოზიციის“ მეშვეობით, და ამ უკანონობის ლეგიტიმაცია გასურთ მოხდეს 1992 წ. ოქტომბერში, საპარლამენტო არჩევნების გზით.

ამგვარ რთულ მდგომარეობას კიდევ უფრო ძაბავს ის ფაქტი, რომ თქვენ გახდით ქართველი ხალხის ორ ბანაკად გაყოფის სიმბოლო, არაიმდენად თქვენი პოლიტიკური პროგრამების, რამდენადაც თქვენი პიროვნული განსაკუთრებულებით, რომელშიც დიდი როლი ითამაშა საერთაშორისო ასპარეზზე დაინტერესებულმა წრეებმა თუ პირებმა, რომლებსაც თქვენ, ბ-ნო ედუარდ, „ცივი ომის“ დამთავრების თანა-ავტორად და დემოკრატად მიაჩნიათ, უთუოთ სამართლიანად, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ე. წ. „გარდაქმნის“ წინა პერიოდს, ხოლო თქვენ, ბ-ნო ზვიად, „ნაციონალისტად“ მოგნათლეს.

ამდენად, საქ. დღევანდელი მეტად რთული პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული, სოციალური მდგომარეობის მთავარი მიზეზია ქართველი ხალხის ორ ბანაკად გაყოფა, რომლებმაც ერთმანეთის სისხლი დაღვარეს, განსაკუთრებით გასული დეკემბერ-იანვრის მიჯნაზე, როცა ნანგრევებად იქცა არა მარტო თბილისის გული-რუსთაველის გამზირი, არამედ საქ. ისტორიაში ჩაიწერა სამარცხვინო ფურცელიც: ქართველები, არა მარტო კალაშნიკოვებით, არამედ რაკეტებითაც კი ნადირობდნენ ერთმანეთზე თბილისის ქუჩებში, როგორც ამას განსაზღვრული ირონიით წერდა ერთი დასავლეთ ევროპელი რეპორტიორი.

ვაყენებთ კითხვას: რა გამოსავალია, ამ ერთი შეხედვით გამოუვალ მდგომარეობიდან? — „ეროვნული მორიგება, რაც არ უნდა დაჯდეს!“ ეს უნდა მოხდეს ახალი მრავალპარტიული საყოველთაო არჩევნების ბაზაზე, რომ შესაძლებელი გახდეს საქ. საკანონმდებლო ორგანოს—პარლამენტის— ისევე არჩევა. ამისათვის კი საჭიროა, რომ ბ-ნი ზ. გამსახურდია და მისი მომხრეები, რომლებიც ახლა

დენილობაში იმყოფებიან, დაბრუნდენ და მონაწილეობა მიიღონ საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოს—პარლამენტის არჩევნების მოსამზადებელ კამპანიაში და თვით არჩევნებში, რაც, თავის მხრივ, მოითხოვს საკითხის გარკვევას, თუ როგორ უნდა მოხდეს ამგვარი შეთანხმება. ამგვარი შეთანხმების მიღწევისათვის კი, ჩვენი აზრით, საჭიროა, რომ საქ. საპარლამენტო არჩევნები ჩატარდეს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მეთვალყურეობის ქვეშ.

უდავოა, ამგვარი შეთანხმების მიღწევა ადვილი საქმე არ არის, როცა უკვე ქართველებმა ქართველების სისხლი დაღვარეს. მაგრამ ამგვარი მორიგებით—როგორი დიდი არ უნდა იყოს ცალკეულთა ტრაგედია—ჩვენ შევქმნიდით შეთანხმების დიდ ისტორიულ ფაქტს, რომელიც, მიუხედავად აქამდელი უთანხმოება-სისხლისღვრისა,—ოქროს ასოებით ჩაიწერება საქართველოს, ქართველი ერის ისტორიაში, და, ამასთანავე, საქართველოს, ქართ. ხალხის პრესტიჟს ასწევდა საერთაშორისო მასშტაბითაც, განსაკუთრებით ახლა, როცა საქართველო, როგორც დამოუკიდებელი და სუვერენული სახელმწიფო, რომლის განხორციელებას თავი შესწირეს ჩვენი ერის თაობებმა,—უკვე განხორციელებულია, თუმცა საქართველოში მაინც დგას სამასი ათასიანი უცხო ჯარი.

მაშ, შევიგნოთ არსებული ისტორიული რთული მდგომარეობა საქართველოში და ეროვნული მორიგების გზით თავი ავარიდოთ ქართველთა დაყოფას „მტრებად“ და „მოყვრებად“, როგორც ეს იყო საქართველოში ბოლშევიკური რეჟიმის დროს. არავინ არ უნდა იყოს იძულებული დატოვოს სამშობლო პოლიტიკური მრწამსისა და მოქმედების გამო და უცხოეთში დაიტანჯოს როგორც პოლიტიკური ემიგრანტი. მართალია: „შეიარაღებულმა ოპოზიციამ“ ჩამოაგდო და განდევნა ხელისუფლებიდან ზვიად გამსახურდია, მაგრამ ხალხის ჩამოგდება“ და განდევნა რომ შეუძლებელია, ხალხისა, რომლის 87% ხმა მისცა სწორედ გამსახურდიას? ჩვენი მორიგების, ჩვენი ერთობის ჩირაღდანი კი არის 1918 წ. 26 მაისის დიადი იღებები, ე. ი. „საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი“ და საქ. კონსტიტუცია= ძირითადი კანონი, რომელიც საქ. დამფუძნებელმა კრებამ მიიღო 1921 წ. 21 მარტს.

გავისენოთ: ძალა ერთობაშია, და ამის მიღწევა შესაძლებელი

უნდა გახდეს ეროვნული მორიგების გზით.

პატივისცემით ქართული ეროვნული საბჭოების
თავმჯდომარე კ ა რ ლ ო ი ნ ა ს ა რ ი ძ ე

პარიზი-ლეველი 1992 წლის მაისი

*** ***** **

გ უ შ ა გ ი ს გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

– საქართველოს ჰყავდა დემოკრატიულად არჩეული ხელისუფლება: პარლამენტი, პრეზიდენტი და მთავრობა, რომელმაც უპირველეს აშოცნად დაისახა და კიდევაც განახორციელა 1991 წლის 9 აპრილის აქტი. საქ. სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენა, ეს გახლდათ ჩვენი ხალხის შვიდი ათეული წლის დაუცხროძელი გმირული გამანთავისუფლებელი ბრძოლების ბედნიერი დაგვირგვინება, ასე ვფიქრობდით ჩვენ მაშინ, ყოველ შემთხვევაში.

– მაგრამ კიდევ ერთხელ ბედმა უმტყუნა ჩვენს სამშობლოს. ეს დღესასწაული გამოდგა ახალი ეროვნული გოლგოთის დასაწყისი. შეიარაღებულმა აჯანყებამ დაამხო და გააძევა კანონიერი მთავრობა.

– ჩვენ სასტიკად ვგმობთ ამ აქტს – დემოკრატიული ხელისუფლების ძალადობით შეცვლას, რაც უდავოდ წარმოადგენს მთელი ხალხის, ერის უზენას უფლებებზე ხელყოფას.

– რა მოხდა საქართველოში? ამ კითხვას ახლა ხშირად გაიგონებ ან წაიკითხავ. შეწუხებული ჩვენი ებრაელები ირწმუნებიან: „ქართველები თავისუფლებამ გადარია და ერთმანეთს დაერივნო“, სამწუხაროდ, ისინი მარტო არ არიან ასე რომ ფიქრობენ. აქედან ჩვენი დასკვნა: სპექტაკლი ბრწყინვალედ იყო დადგმული, რეჟისორ-შემსრულებლებმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბეს...

– გარნა ბოლოს და ბოლოს, როგორც ანდაზა ამბობს: მახათი ხალთაში არ დაიმალა და ჯერ თუ ვინმემ არ იცის, მალე, ალბათ, ყველა გულუბრყვილოსა და ურწმუნოსაც ეცოდინება, რომ საქართველო მსხვერპლი იყო ისევ რუსული იმპერიალიზმისა.

– ეს კონსტატაცია, რასაკვირველია, ჩვენ, ქართველებს არ გვანთავისუფლებს დანაშაულისაგან, პირიქით, ათასჯერ პირიქით! ჩვენ გამოვიჩინეთ წარმოუდგენელი უგუნურება, მიუხედავად იმისა, რომ გაფრთხილებული ვიყავით. ჯერ კიდევ 1988 წლის ბოლოს ვი-

ცოდით, რომ კრემლი საქართველოს ნაციონალიზმს ანგარიშსწორებას უმზადებდა და მიუხედავად 1989 წლის არაორაზროვანი მტკიცე ენციკლოპედია გაკვეთილის მიღებისა, ჩვენ მაინც უსუსური დოკუმენტები აღმოგჩნდით, მტრის გასახარად ერთმანეთს დავერიეთ ქართველნი, ერთიმეორეზე ხელი აღვმართეთ, ქართველებმა ქართველების სისხლი ვღვართ და მით ეროვნულ სოლიდარობას თვითვე გადავუქვრით სასიცოცხლო არტერიები. ჩვენი ქვეყანა მივოყვანეთ სილატაკისა და შიმშილის ზღურბლზე, რომლის იქითაც უფსკრულია, უმკველი დაღუპვაა მთელი ერისა.

თუ ამ უბედურებას გადაურჩა ჩვენი ხალხი, მისი ისტორია სასტრიკად განსჯის დღევანდელ პასუხისმგებელ თაობას:

დიდი შეცდომებია დაშვებული,

დიდი დანაშაულობებია ჩადენილი,

მაგრამ, ჩვენი გაგებით, ჯერ კიდევ ყველაფერი არაა დაკარგული, ჯერ ნუ ზეიმობენ საქართველოს მტრები, ჯერ შეიძლება, ყველაფერი მოხდეს, ჯერ ქართველ ერს ფარხმალი არ დაუყრია, არ დაუჩოქებია, არ არის გამოორიცხული, რომ ქართველობა გამოვიდეს ბურანიდან, გონს მოეგოს, დამარცხება გამარჯვებად გადააქციოს.

ამის მისაღწევად, ამის წინაპირობად ჩვენ მიგვაჩნია რომ: **მიმდინარე ამბებისა და მასში მომქმედი პირების შეფასება და განსჯა მომავალს მივანდოთ, ჩვენ კი ყველამ ხელები დავიკაპიწოთ და ერთად ხელი მივყოთ ნაპრილობებთა მოშუშებასა და გარეხილის გამართლებას:**

კერძოდ, რაში მდგომარეობს ჩვენი დღევანდელი ამოცანა? გვრცხვენია, როცა ამას ვამხელთ, მაგრამ ფაქტია, რომ ქართველობა ორ მტრულ ბანაკადაა გაყოფილი. აუცილებლად საჭიროა მათი შერიგება, ერის გამთლიანება და, ჩვენი ღრმა რწმენით, ეს შესაძლებელია, არა ერთი მხარის მეორეზე სამხედრო გამარჯვებით, არამედ კვლავ მრავალპარტიული, დემოკრატიული საპარლამენტო არჩევნებით.

გამარჯვებულ აჯანყებულთა. დროებითმა ხელისუფლებამ „სახელმწიფო საბჭოს“ სახით, თბილისში უკვე გამოაცხადა, რომ არჩევნები მან დანიშნა **11** ოქტომბრისთვის. წესიერ პირობებში მომავალი არჩევნები ძველ პარლამენტს უნდა მოეწყო, მაგრამ ფაქტიურად იგი აღარ მოქმედებს და არც არსებობს არავითარი იმედი, ჩვენი ქვეყნის დღევანდელი მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომ მან

ცხელი ომის საშუალებით აღიდგინოს მისი ძველი უფლებამოსილება. ეს მით უფრო უდავოა, რომ აჯანყებულებს აქტიურად მარება რუსეთის ძლიერი საოკუპაციო არმია. ამიტომ ჩვენ უნდა მივიღოთ ეს შემოთავაზებული არჩევნები, მით უფრო, რომ მას მხარს უჭერენ დასავლეთის დემოკრატიული მთავრობები.

მხოლოდ ყოველგვარი ღონისძიება უნდა იქნეს გაწეული წინასწარ, რომ საქართველოს ყველა მნიშვნელოვან პოლიტიკურ ძალას შორის, პირველ რიგში პრეზიდენტ ზ. გამსახურდია—მრგვალი მაგიდის მომხრეთა და აჯანყებულთა დროებითი მთავრობის მომხრეთა შორის,— მოხდეს შეთანხმება შერეული საარჩევნო კომისიის შექმნის თაობაზე. კომისიისა, რომელიც შეიმუშავებს არჩევნების წესს და უზღუდვებს თვით არჩევნების ჩატარების ორგანიზაციას.

შერეული კომისიის შექმნის მიზანი ცხადია: მან უნდა უზრუნველყოს არჩევნები პარტიზანული მიკერძოებისაგან, რათა საქართველოს ყველა პოლიტიკურ წრეს მიეცეს საშუალება შეუზღუდველად გამოთქვას მისი მიზან-სწრაფვა, ხოლო ამომრჩევლებმა, ასევე შეუზღუდველად, სრულ თავისუფლებისა და უშიშროების პირობებში, აწარმოონ მათთვის სასურველი არჩევანი.

— ამ სასურველი შეთანხმების მისაღწევად ჩვენ საჭიროდ მიგვაჩნია, რომ შეთანხმებისათვის წარმოებულ მოლაპარაკებაში მონაწილეობდეს საერთო პატივისცემითა და ავტორიტეტით მოსილი მედიატორი. ამ როლში ჩვენ ყველაზე უფრო შესაფერისად მიგვაჩნია საფრანგეთის ხელისუფლება და ამ მიზნით, თხოვნით კიდევაც მივმართეთ საფრანგეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტს ბატონ ფრანსუა მიტერანს.

ეს მისია, რომ წარმატებით დაგვირგვინდეს, რასაკვირველია, რომ ჩვენ გვესაჭიროება დამხმარე, გამაძლიერებელი ძალები, რისთვისაც მოგმართავთ მთელს ჩვენს ემიგრაციას გამოუკლებლივ. დღევანდელ პირობებში ჩვენ უნდა ვუჩვენოთ სამშობლოს ერთად დგომისა და მოქმედების მაგალითი. ღმერთმა ინებოს, რომ ჩვენ ეს შევძლოთ.

მაშ, გაუმარჯოს ჩვენს მრავალტანჯულ სამშობლოს!

დიდება და მრავალუამიერ ქართველ ერს!

გიორგი წერეთელი

MINISTÈRE
DES
AFFAIRES ÉTRANGÈRES

LE CHARGÉ DE MISSION
AUPRÈS DU MINISTRE D'ÉTAT

PARIS, LE

24 AVR. 92

Monsieur le Président,

J'ai pris connaissance avec intérêt de votre lettre du 27 mars adressée à la Présidence de la République, qui m'a prié d'y répondre.

La reconnaissance de la Géorgie par la France devrait ouvrir une nouvelle période dans les relations anciennes et amicales entre nos deux pays : elle a été effectuée, en liaison avec nos partenaires de la Communauté européenne, dans le but de contribuer à stabiliser la situation dans ce pays et d'encourager le rétablissement d'un régime démocratique et d'un Etat de droit.

Soyez certain que notre pays sera attentif à l'évolution de la Géorgie et à l'affermissement de son indépendance.

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Président, l'expression de mes sentiments les meilleurs.

Jean-Michel CASA

Monsieur Georges TSERETELI
Président de l'Association
des Hommes de Lettres et Journalistes
géorgiens en France
Directeur du journal "Gouchagui"
8, rue des Marchais
75019 - PARIS

რმოვიდგენდი. არადა, ბატონებო, თავად განსაჯეთ, მა რა არის
 ეწოდოს მის უკანასკნელ გამოცდას, 9 - 15 იანვრის, ფაქტულად
 ყოველკვირულ „ნუველ ობსერვატორში“? მხედველობაში უნდა იქ-
 ნეს მიღებული, რომ ეს სწორედ ის დღეებია, როცა შეიარაღებულ-
 მა აჯანყებამ აიძულა საქართველოს კანონიერი მთავრობა ზ. გა-
 მსახურდიას მეთაურობით, რომ დევნილობაში ეძებნა ხსნა. არცერ-
 თი სიტყვა ძალმომრეობის დასაგმობად, გ. შარაშვიდიე ყურნალს აძ-
 ლევს პრეზიდენტის უაღრესად ცუდ საკუთარ შეფასებას. ამ ორი
 პიროვნების აზროვნება ისე დიამეტრალურადაა განსხვავებული, რომ
 მე როდი მიკვირს გ. შარაშვიდის შეფასების უსაფუძვლოება, მაგრამ
 მაინც იმ დროს მისი მოქცევა ტოლფასი იყო იმ უღირსებო პირ-
 ის მოქმედებისა, რომელიც წაქცეულ მოწინააღმდეგეს კიდევ წიხ-
 ლს აზელს მუტელში.

სამწუხაროდ მერე კიდევ უარესი მოდის. ყურნალისტის შეკით-
 ხვაზე: კი მაგრამ ეს ყველაფერი გამოიცვლება მისი წასვლის (იგუ-
 ლისხმება ზ. გამსახურდიას (გ. წ.) შემდეგ? ის პასუხობს:
 „სამწუხაროდ ეს არც ისე ცხადია. მაგალითად, ქართველების უმ-
 რავლესობა თანახმაა იმაში, თუ როგორ უნდა მოექცენ ეროვნულ
 უმცირესობებს...“ წინ მან უკვე თქვა, რომ ზ. გამსახურდიას გა-
 ნზრახული ჰქონდა საქართველოდან გაესახლება ყველა არაწმინდა
 ქართველიო. თუ ქართველების უმრავლესობაც ამ აზრის არის, მა-
 შინ მართალი ყოფილან ოსი სეპარატისტები და რუსი იმპერიალის-
 ტები; რომლებიც მსოფლიოში ავრცელებენ ხმებს, რომ ვითომც მი-
 ზეზი ქართველებისა და ოსების დავისა იყოს ის, რომ პირველები
 მეორეთ ქვეყნიდან გაყრილ ემუქრებიანო. ამ სიცრუის გასაბათილ-
 ებლად გ. შარაშვიდიე სიტყვას არ ძრავს. სამაგიეროდ, დემოკრატი-
 ბის გამოცდების დასაჭერ პირობად საქართველოს ახალ ბატონებს
 ის უყენებს მათ დამოკიდებულებას ოსებისადმი. „პირველი ნიშანი
 მათი დემოკრატიზმისა ეს იქნება მათი დამოკიდებულება ოსების
 მიმართო“, ამბობს სიტყვა სიტყვით გ. შარაშვიდიე. ამას ჩვენ ვთ-
 ვლით ჩვენი ქვეყნის მკრეხელობად, ღალატად. სხვას შეიძლება ეპ-
 ატიოს უცოდინარობით, მაგრამ მან არ შეიძლება არ იცოდეს,
 რომ რუსული შოვინიზმი ოსების შეგულიანებით გვიპირებს უდავო
 ქართული მიწა-წყლის წაგლეჯას. არის ის ქართველი, ვინც ამას
 უშფოთველად შეხვდება? ისმება კითხვა: არის კი პროფესორი გი-

ორგი შარაშიძე ქართველი?

გ. წერეთელი

*** *** ***

ლი ა წ ე რ ი ლ ი ა მ ხ . შ ე ვ ა რ დ ნ ა ძ ე ს
(შემოკლებით)

„...მე, ელისაბედ თეიმურაზის ასული ჩიხლაძე ვარ, თქვენს მიერ სიკვდილმისჯილი უდანაშაულო ბერის – მამა თეოდორეს (ერისკაცობაში თეიმურაზ ჩიხლაძის) ქალიშვილი. ამ ღია ბარათის დაწერა გამამაწყვეტია თქვენს მიერ ბ-ნ ვიქტორ დომუხოვსკისათვის (თვითმფრინავის გამტაცებელთა № 201 საქმის საპარლამენტო კომისიის თავ-რე) მიცემულმა ინტერვიუმ, რომელიც გაზეთ „საქ. რესპუბლიკაში“ დაიბეჭდა. გამოგიტყდებით, ადრეც მინდოდა მომემართა თქვენთვის, იმედს ვიტოვებდი, რომ მიპასუხებდით, მაგრამ როგორც ინტერვიუდან ირკვევა, თურმე „არაფერი გცოდნიათ, არაფერ შუაში ხართ, და არაფერი გახსოვთ“. ძალიან ვწუხვარ, რომ გულმავიწყობის სენს შეუპყრიხართ, ამიტომ თავს უფლებას მივცემ, ამხანაგო მინისტრო, თქვენი წითელი წარსულის ზოგიერთი ეპიზოდი შეგახსენოთ.

1983 წლის 18 ნოემბერს საქ. ლედაქალაქ-თბილისში ტრაველდა დატრიალდა. ადგილს ჰქონდა თვითმფრინავის გატაცების მცდელობას. გამტაცებლები იყვნენ ზედმიწევნით განათლებულნი ინტელიგენტი ახალგაზრდები, რომლებიც შემდეგ „ბანდიტებად“ მოინათლნენ. გაიხსენეთ ამხ. ედუარდ, იმ წლებში იყავით, სწორედ, საქ. სსრ კომპარტიის ცკ პირველი მდივანი, და მოსკოვის წინაშე დამსახურებები მოახლოებულნი „ჯერარნახული“ საზეიმო ცერემონილით გასურდათ დაგეგვირგვინებინათ, რომ შემდეგ პარტიული იეკარქიის ერთ-ერთ უმაღლეს საფეხურზე ასულიყავით. არადა, ახლიც დგებოდა სამი „უდიდესი ღირსშესანიშნავი“ წლისთავი: „...საბჭოთა კავშირის შექმნის მესამოცე წლისთავი“, „მეგობრული გეორგიევსკის ხელშეკრულების ორასი წლისთავი“ და „საქ. სსრ-ში საბჭოთა ხელისუფლების გამარჯვების სამოცი წლისთავის“ იუბილე. (ე.ი. რუსეთის მიერ საქ. დემოკრატიული რესპუბლიკის იკუთხაიისა და ანექსიის მესამოცე წელი). და უცებ... ზემისათვის გამალებული მზადების პერიოდში გაუთვალისწინებელი რამ მოხდა. ამხ. შვევარდნაძის დიქტატურის წინააღმდეგ ახალგაზრდათა ჯგუფმა საჯარო პროტესტი

გამოხატა, მოაწყო პოლიტიკური აქცია—თვითმფრინავის გატაცება, რომელსაც ბოლშევიკური ჭკუის მოუქნელობისა და „დერეჟიმირდათა“ ნაჩქარევი გადაწყვეტილებების გამო მოჰყვა მსხვერპლი. დღეს ბევრს ახსოვს, ამ ფაქტთან დაკავშირებით, თქვენი აერობორტში მისვლა... აღელვებული, სიბრაზისაგან ნაკვეთწაშლილი სახე. მაშინ ამბიციებმა სული ისე დაგიბრმავათ, რომ მოსკოვიდან სასწრაფოდ გამოაძახებინეთ „სპეცგუფი“, აქოდა მე არაფერ შუაში ვარ, ბატონ-პატრონები აქ თქვენ ხართ და დამეხმარეთო. ჰოდა, დაგეხმარენ, ამხ. ედუარდ!..

მშობლების თვალწინ „სპეცგუფმა“ 8 წუთში „გააუენებელჰყო“ გამტაცებლები... იმ მშობლების თვალწინ, რომლებიც გვედრებოდნენ, თვითმფრინავში შესვლის უფლება მიგეცათ, პირობას იძლეოდნენ, რომ შეძლებდნენ შვილების გამოყვანას. თქვენ უარპყავით ეს ვედრება. მოსკოვს ხომ უნდა დაენახა ამხ. ედუარდის ერთგულეზა?!.. მერე ის იყო, რომ კბილებამდე შეიარაღებულმა „სპეცგუფმა“ რვა წუთში „გააუენებელჰყო“ ორი გარდაცვლილი, ოთხი დაჭრილი მამაკაცი და ერთიც 19 წლის ქალიშვილი... ამხ. ედუარდ, თურმე როგორ გმინებიათ მათი?! მაგრამ თქვენ ყოველთვის გემინოდათ თქვენი ხალხის.

მერე, პოლიტიკური აქციის სტატუსი რომ როგორმე მიგეჩქმალათ, „ნარკომანებად“, „ბანდიტებად“ მონათლეთ მხატვარი სოსო წერეთელი, ექიმი კახა ივერიელი, ექიმი პაატა ივერიელი, მხატვარი დავით მიქაბერიძე, მსახიობი გეგა კობახიძე, მხატვარი გია ტაბიძე და... მამაჩემი — ბერი მანა თეოდორე, რომელიც საერთოდ არ ყოფილა თვითმფრინავში და აქციის მოწყობიდან მხოლოდ სამი თვის შემდეგ დააბატიმრეს.

ინტერვიუში თქვენ „მშვიდი სინდისით“ ამბობთ, რომ მამა თეოდორე ბანდას მეთაურობდა და ამის გამო გავასამართლეთო. ნებისმიერი ცივილიზებული ქვეყნის კანონით, თვით მაშინდელი საბჭოთა კავშირის კანონითაც, „ბანდა“, ეს არის ადამიანთა ჯგუფი, რომელიც სჩადის არა ერთ, არამედ რამდენიმე დანაშაულს. ამდენად, ამის გამო, რომ „გამტაცებლებს“ მხოლოდ თვითმფრინავის გატაცება ჰქონდათ განზრახული და მანამდე სხვა დანაშაული არ ჩაუდენიათ, ვერასვხით ვერ მიენიჭებოდათ „ბანდის“ სტატუსი. აქედან გამომდინარე, თუ არ არსებობდა „ბანდა“, ვერ იარსებებდა მისი „მეთაურიც“.

„... ასე, რომ აღიარეთ: თქვენზე უკეთ არავინ უწყისი იყო მამა უდანაშაულო იყო, უფრო მეტიც, ჩემს დაფინებულ ადგილობრივ თუ საკავშირო ინსტანციაში, შემეტყო მამის განაჩენის შემდეგი ბედი, შვიდი წლის განმავლობაში არანაირი შედეგი არ მოჰყოლია. ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ მიზეზი იმისა, თუ რატომ იყო ეს საქმე წლების განმავლობაში ესოდენ ტაბუდადებული და საიდუმლოებით მოცული, სწორედ თქვენში უნდა ვეძიოთ, რადგან თქვენ არსით ბოლშევიკი ბრძანდებით და ამ კონკრეტულ შემთხვევაშიც ისეთივე არაადამიანური სადისკური ცინიზმით მოიქმებით, როგორც თქვენი კოლეგები 37 წელში, სრულიად უდანაშაულო ადამიანებს ჯერ შეთითხნილი ბრალდებით აპატიმრებდნენ და შემდგომ ამისა უკვალოდ აჭრობდნენ“.

„... ამხანაგო მინისტრო, მამა თეოდორე კომუნისტური რეჟიმის უბრალო მოწინააღმდეგე კი არ გახლდათ, იგი ამ რეჟიმის ცოცხალი პროტესტი იყო. ჯერ კიდევ 15 - 16 წ. ასაკიდან სწავლობდა მარქსის, ენგელსის, ლენინის შრომებს. ამიტომ ადრეული ასაკიდანვე მიხვდა, თუ ვისთან მოუწევდა ჰქონოდა საქმე. სკოლის დამთავრების შემდეგ ყველა ინსტიტუტის კარი იყო ღია მისთვის, მაგრამ უარჰყო! თავისუფლების მონად იქცა. სულის გადარჩენისათვის იღვწოდა მხოლოდ.

რა არის სული და მისი გადარჩენა, შესაძლოა თქვენ ვერ გაიგოთ, არა უჭირს, სხვები გაიგებენ. ამდენად, როგორც მორწმუნე, სრულიად ახალგაზრდა ასაკიდან ფიგურირებდა მამაჩემი სუკის არქივებში და როგორც იდეური მოწინააღმდეგე კომუნისტური რეჟიმის დევნას განიცდიდა. მოკრძალებით უნდა აღვნიშნო, რომ მამა ადამიანური სიკეთის განსახიერება იყო. მისი ცხოვრების სირთულე ის გახლდათ, რომ თავადაც უწყოდა, ირგვლივ არსებულ რუხვ ფერთა გამემაში, თავისი მრავალფეროვნებით ვერ ჩაეტეოდა. ალბათ ამიტომ იყო, რომ ბერად აღკვეცამდე კარჩაეკეტილ ცხოვრებას ეწეოდა, განუკითხაობით გულშეძრული, განდევილივით ცხოვრობდა; იმ პერიოდში კი, სანამ მამა თეოდორე გახდებოდა, თეიმურაზ ჩიხლაძემ შინაგანი სრულყოფისაკენ რთული გზა გაიარა. ზუღიზმითაც იყო დაინტერესებული, სხვა გატაცებებიც ჰქონია, მაგრამ ამგვარ ძიებას იოტისოდენადაც არ შეუტვლია მისი პიროვნება“.

„... 1983 წ. 18 ნოემბრის ტრაგედიის შესახებ მან ისევე შეიტყო, როგორც მე და თქვენ. ძალიან განიცადა. აქციამდე ათი თე-

ის განმავლობაში, მას ხომ საერთოდ არ ჰქონია შეხების წერტილი „გამტაცებლებთან“. 1984 წ. თებერვალში კი „ბანდის მეთაურის“ ბრალდებით დააპატიმრეს. დღემდე მანცვიფრებს ასეთი ბრალდების ცინიზმი. მამა თეოდორეს ბედსა და ბედისწერას ზედმიწევნით მიესადაგება დოსტოევსკის ცნობილი სიტყვები: „იგი დამნაშავე იყო იმასში, რომ უდანაშაულო, გახლდათ“. მამა თეოდორეს მიმართ გამოტანილი სასიკვდილო განაჩენი იყო სისასტიკისა და ცინიზმის გაუგონარი აქტი. მამა თეოდორე რწმენისათვის აწვალეს მწვალელებმა.“ „... მე ბრალს გდებთ, ამხ. ელუარდ! ბრალს გდებთ მამიჩემისთვის სასიკვდილო განაჩენის შეთითხვნაში! ბრალს გდებთ ღვთისმსახურის დახვრეტაში!“ ...

ე ლ ი ს ა ბ ე ლ ჩ ი ხ ლ ა ძ ე

*** *** ***

ჩეხოსლოვაკიური „გ ა ც ხ რ ი ლ ვ ი ს“ წ ე ს ი

13 აპრილის გაზეთ „ნიუ იორკ ტაიმსში“, ვფიქრობ, ჩვენთვისაც საყურადღებო წერილია ჩეხოსლოვაკიაში მიმდინარე იმ საკითხზე, რომელიც ეხება ამ ქვეყანაში კომუნისტურ რეჟიმის ფარულ თუ აშკარა კოლაბორატორებისა და აგენტებისადმი დამოკიდებულებას, რათა სახელმწიფო დაზღვეული იყოს მათი საშიშროებისაგან, ამას „გაცხრილვას“ უწოდებენ.

ჩეხოსლოვაკიაში „გაცხრილვის“ ორი სხვადასხვა პროცესი ყოფილა. ერთმა, საპარლამენტო კომისიამ შეისწავლა კანონმდებლობის საბუთები და მის საფუძველზე დამნაშავეთ მისცა წინადადება, რომ ან გადამდგარიყვნენ ჩუმად თანამდებობიდან, ანდა გამოქვეყნებული იქნებოდა მათი ვინაობა. რამდენიმე გადადგა, მაგრამ სხვებმა ბატონ კავანის ჩაველით გადაწყვიტეს შებრძოლება. (ბუნ კავანს ადანაშაულებენ იმასში, რომ 1969-70 წლებში, პრიტანეთში სტუდენტად ყოფნის დროს შეგნებულად ითანამშრომლა ჩეხოსლოვაკიის საიდუმლო პოლიციასთან.)

მეორე მხრით, ჩეხოსლოვაკიამ მიიღო კანონი, რომლის მიხედვით, ხუთი წლის განმავლობაში მთავრობასა და სახელმწიფოს მართველობაში მყოფ ინდუსტრიაში მაღალი თანამდებობების დაკავება ეკრძალებათ მნიშვნელოვან კომუნისტებსა და იმ 140.000-ზე მეტ პირს, რომლებიც აღრიცხული იყვნენ როგორც ჯაშუშ-აგენტები.

ეს კანონი არ აკეთებს განსხვავებას იმათ შორის, ვინც თანამშრომლა მოკლე ხნით და ვინც წლების განმავლობაში თანამშრომლობდა. ჩეხოსლოვაკიის შინაგან საქმეთა სამინისტრომ თავი აარიდა იმის გამოძღვანებას, თუ რამდენმა პირმა დაკარგა თანამდებობა.

ამ კანონის მოწინააღმდეგეთა შორის არის პრეზიდენტი ვაცლავ ჰაველი, რომელმაც უხალისოდ მოაწერა ხელი მასზე და შემდეგ დაუყოვნებლივ წარადგინა შესწორებები. ზნ ჰაველმა თქვა, რომ იგი მხარს უჭერს თანამდებობიდან გადაყენებას იმ პირებისა აგენტებისა და კომუნისტებისა, რომლებმაც ზიანი მიაყენეს ხალხის სამოქალაქო უფლებებს, მაგრამო, ამბობს ის, ეს უნდა განხილულ იქნეს ცალ-ცალკე საქმედ და არა კოლექტიურადო.

აღმოსავლეთი ევროპის სხვა ქვეყნებსაც მხედველობაში აქვთ მსგავსი ზომების მიღება, მაგრამ ჯერ არავინ წასულა ასე შორს.

პ ე ტ რ ე

ვაშინგტონი 28 აპრილი 1992

საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის ქრონიკა

მოსკოვში ყოფნის დროს, ა. წ. 18 თებერვალს, აშშ-ს სახელმწიფო მდივანი ჯემს ბეიკერი შეხვდა თენგიზ სიგუას, რომელსაც განუცხადა ის შეშფოთება, რასაც განიცდის ამერიკის მთავრობა ზ. გამსახურდიას გადაყენების თაობაზეო. სახელმწიფო მდივანმა აღნიშნა, რომ ზ. გამსახურდია დემოკრატიულად იყო არჩეული და ძალმომრეობით დამხობილიო. (იხ. ვაშ. „ლე მონდ“ 20. II. 1992)

*

ამერიკის შშ იცნო და დიპლომატიურ ურთიერთობას ამყარებს საბჭოთა ოთხ ყოფილ რესპუბლიკასთან: აზერბაიჯანი, უზბეკისტანი, ტაჯიკისტანი და თურქმენისტანი; უფრო ადრე მან დიპლომატიური ურთიერთობა დაამყარა: რუსეთთან, უკრაინასთან, ბელორუსიასა და სომხეთთან. დარჩა მხოლოდ საქართველო, „სადაც ხელისუფლება წარმოადგენს სამოქალაქო ომის შედეგსო“, ნათქვამია კორესპონდენციაში. (იგივე გაზეთი 22 თებერვლის).

*

პორტუგალიის საგ. საქ. მინისტრის განცხადებით, რომელიც ამჟამად ევროპის თანამეგობრობის ო აგმჯდომარეა, ევროპამ შეიძლე-

ბა, რომ მალე იცნოს საქართველოს დამოუკიდებლობა.
(**ლე მონდ, 14 მარტი 92.**)

23 მარტი, ბრიუსელი, ევროპის „კომუნოტემ“ იცნო საქართველოს დამოუკიდებლობა. ლისაბონმა, ბონმა, პარიზმა და ლონდონმა იმავე დღეს გააკეთეს ცნობის განცხადებები. ისინი საქართველოს ცნობენ ე. შვედარნაძის ათი მარტის განცხადების საფუძველზე, მათთვის შვედარნაძე არის გარანტია მისი ხელისუფლების დემოკრატიულობისა.

24 მარტიდან ამერიკის შ შ ცნობს საქართველოს დამოუკიდებლობას და დიპლომატიურ ურთიერთობას ამყარებს მასთან.

ამასთან დაკავშირებით, ამერიკის მთავრობის პორტპაროლმა ბ-მა მარლენ ფიცორტერმა განაცხადა: „ამერიკა რაც შეიძლება მალე გაესწოს საელჩოს თბილისში და მხარს დაუჭერს საქართველოს მიღებას საერთაშორისო ორგანიზაციებშიო. (**„ლე მონდ“ 26 მარტი.**)

იმავე დღეს საქართველო, ხორვატია და სლოვენია მიღებული იყვნენ ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის წევრებად. ამრიგად, ამ ორგანიზმის წევრთა რიცხვი **35**-დან **51**-ამდე გაიზარდა.

ე თ ე რ ი

GEORGICA - გეორგიკა

13/14

კრებული „გეორგიკა“ **14** წლის წინ, **1978** წ. დაარსდა აღმოსავლეთ გერმანიაში (გდრ), ფრიდრიხ შილერის სახ. იენის უნივერსიტეტში, პროფ. ჰაინც ფენრიხის თაოსნობით. ბ-ნი ჰ. ფენრიხი პირველი უცხოელია, რომელმაც თბილისის უნივერსიტეტში ქართულ ენაზე დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია და აგერ უკვე **30** წელზე მეტია, რაც გერმანული გულმოდგინებით მუშაობს ქართველოლოგიაში. ჟურნალის გამომცემლებად მუშაობდნენ თბილისისა და იენის უნივერსიტეტების რექტორები, სარედაქციო კოლეგიას, რომლის შემადგენლობაშიც ქართველი და გერმანელი მეცნიერები შედიოდნენ, ხელმძღვანელობდა ბ-ნი ჰ. ფენრიხი. ქართველ მეცნიერთაგან გამოცემისათვის პასუხისმგებლობა ეკისრებოდა პროფ. მარიამ ლორთქიფანიძეს, კრებული გამოდიოდა წელიწადში ერთხელ.

1990 წლის ზაფხულში, საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის გამო,

ენის უნივერსიტეტმა ველარ შეძლო ჟურნალის გამოცემის დადგინება. ბნი ჰანც ფენრიხის დიდი გარჯის შედეგად გადარჩა და 1991 წლიდან საგამომცემლო უფლებები კონსტანტის უნივერსიტეტმა გადაიბარა. საგამომცემლო სიძნელეების გამო 1990 წელს ჟურნალის გამოცემა შეფერხდა და 1991-ში ორი ნომერი ერთ წიგნად გამოვიდა.

ის, ვინც ადრეც ეცნობოდა გეორგიკას შეამჩნევს, რომ არის ცვლილებები მასში. ის ქართველ და გერმანულ მეცნიერთა წერილების გვერდით აქვეყნებს დასავლეთევროპელი და ამერიკელი სპეციალისტების წერილებს. სარედაქციო კოლეგია მიზნად ისახავს, გააჩალოს საერთაშორისო სამეცნიერო დისკუსია საქართველოს ისტორიის, ქართული ხელოვნების, ენათმეცნიერების, ფილოსოფიის საკითხებზე. გეორგიკა დღესაა ერთადერთი გერმანულენოვანი ჟურნალი, რომელიც მდიდარ ინფორმაციას აწვდის ქართული კულტურით დაინტერესებულ მკითხველს.

ქ ე თ ე ვ ა ნ მ ქ ე დ ლ ი შ ვ ი ლ ი

*** **

პ რ ო ტ ე ს ტ ი ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო დ ა ნ

დეკეშა პარიზიდან

პარიზიდან მოვიდა დეკეშა საქართველოს რესპუბლიკის დროებითი მთავრობის მისამართით. მასში ნათქვამია:

ბატონო პრინციპ-მინისტრო
 ბატონ შალიკო თაყაიშვილის მიერ პარიზიდან ბატონ ზვიად გამსახურდიასადმი გაშოგზავნილი მოწვევა არის პირადი ინიციატივა და არ გამოხატავს საფრანგეთის ქართული სათვისტომოს გენერალურ შეხედულებას.
 ქართული სათვისტომო, რომელიც არის საფრანგეთში მცხოვრები ქართული წარმომოხების მოქალაქეების ოფიციალური ორგანიზაცია, უფლებამოსილებას ვეძი-

ლევს ჩვენ, მოგახსენოთ, რომ არავითარი ასეთგვარი მოწვევა არ გაკეთებულა და რომ ყველა სხვა ინფორმაცია განხილული იქნება როგორც დეზინფორმაციული ქმედება.
 წინასწარ მადლობას ვიხდით ამ განცხადების ქართულ პრესაში გამოქვეყნებისათვის.
 მოგესალმებით,
რამაზ ბაპუაშვილი,
 ქართული სახლი. პარიზი.
 1992 წლის 18 იანვარი.

ბატონო გოგი, თავზარი დაგვცა პარიზიდან გამოგზავნილმა ბარათმა. ჯერ ერთი, ყველასათვის გასაგები იყო, რომ ბატონმა თაყაიშვილმა, ჭეშმარიტად ქართველმა, თვითონ გამოგზავნა პირადად მოპატიეება და არავის უფიქრია, რომ ეს სათვისტომოს გამოგზავნილი იყო. მეორეც, ეტყობა, ბატონ პაპუაშვილში აღარ არის ქართული სული, და დაავიწყდა, რომ ხმაღგატეხილ მოწინააღმდეგის წინაშე, თუ ის ვაჟკაცია, ხმაღს ქარქაღში აგებს.

მე ვერ დავიჯერებ, რომ ასეთი ბარათის გამოგზავნას თქვენც დაეთანხმეთ.

ნუთუ ვერ ხვდება ბ-ნი პაპუაშვილი, რომ, რაც ჩვენთან მოხდა, ეს არის ტრადიკული სცენარი, რომელიც სად და ვის მიერ არის დაწერილი ყველამ იცის. ვაი, რომ მესამე ანექსიას ჰგავს!

ჩვენი ეკლესიების ყველა წმინდანს ვემუდარებით, გადარჩეს ჩვენი ქვეყანა. დიდი პატივისცემით

ლ ე ნ ა.

ხელნაწერი ინახება რედაქციაში. რედაქტორი.

*** **

ა ბ ე ლ წ ე რ ე თ ლ ი ს ხ ს ო ვ ნ ა ს

აბელ წერეთელი ერთი მსხვერპლთაგანია 1937 - 38 წლების, ცივილიზებულ კაცობრიობის ისტორიაში გაუგონარი, ბრმა სახელმწიფო ტერორის. ის 1937 წლის აპრილის თვეში დააპატიმრეს, რამდენიმე თვე თბილისის ჩეკის საპატიმროში იმყოფებოდა. ნაშემოდგომებს მოხუც მამას, რომელმაც პატიმარს ამანათი მიუტანა, იგი უკან დაუბრუნეს და უთხრეს: ასეთი პატიმარი აქ არ იმყოფებოდა. ასე გაჰქრა საღ-საღამათი კაცი ცოცხლებიდან! კითხვას ვინ გაბედავდა?!

გავიდა ხანი. მოხდა დიდი ამბები, რომლებმაც შესძრეს მთელი მსოფლიო. საბჭოთა ბარბაროსობამ გაიმარჯვა მეორე მსოფლიო ომში და კიანდამ წთელს ქვეყნიერებაზე არ გაბატონდენ!

მამას უფიქრია: ეს ურჯულოები იქნებ გამარჯვებამ მაინც მოარჯულონო და 1946 წელში შეუტანია თხოვნა სადაც ჯერ არს, გამაგებინეთ რა ბედი ეწვია ჩემს დაპატიმრებულ სიყრმის შვილსო. პასუხად მიუღია: „გადასახლებულია, ჯერ არ მოუხდია სასჯე“.

ელი, როცა მოიხდის, განთავისუფლდებაო.
ისევ ამოაო ლოდინი...

ამასობაში ჩაძაღდა ყოველი დროის
უდიდესი ტირანი. ხალხმა იწყო ოდნავ
შევებით ამოსუნთქვა, მოეცათ მხნეობა.
იწყეს უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა ძებ-
ნა. **1957** წელში ჩემს უფროს დას, ან-
იკოსაც უცდია ბედი, თხოვნით მიუმარ-
თავს უმაღლესი სასამართლოსთვის, საი-
დანაც შემდეგი პასუხი მიუღია: „**1941**
წელში ავადმყოფობით გარდაიცვალა“.

ესეც, რასაკვირველია, ტყუილი!

კიდევ გავიდა არამცირედი ხანი და
როგორც იქნა, მის შემქმნელებს მიეწია საბჭოთა ბოლშევიკურ-
კომუნისტური უწყსრიგობა.

გასულ წელს სამშობლოში ყოფნისას მე და ჩემმა დებმა ერთ-
ხელ კიდევ მივმართეთ თხოვნით საქ. რესპუბლიკის უმაღლეს სასა-
მართლოს, ამ ჩვენთვის მარად მოუშუშებელ ტკივილის თაობაზე.
დები ნატყობინებენ, რომ მიიღეს შემდეგი პასუხი: „აბელ წერეთ-
ელი დააპატიმრეს **1937** წლის აპრილის თვეში, ოქტომბერში და-
ხურულმა სასამართლომ მიუსაჯა დახვრეტა და სამ ნოემბერს და-
ხვრიტეს თბილისში“.

ეს ცნობა სიმართლესთან უფრო ახლოს ჩანს; მაგრამ, რა სიმწი-
რეა აქაც?! უდავოა, რომ ჩემი ძმა ტერორისტული აქტისთვის არ
დაუსჯიათ. თუ შეთქმულებაში მონაწილეობისთვის დახვრიტეს, სხ-
ვა შეთქმულებიც ხომ უნდა ყოფილიყვნენ? სხვა მრავალი კითხვებიც
შეიძლება წამოიჭრენ, მაგრამ ამ ცნობიდან პასუხს ვერ ვღებულო-
ბთ. ერთადერთი, რისთვისაც ის შეიძლება დაესაჯათ, ეს იყო მი-
სი მონაწილეობა **1924** წლის აგვისტოს აჯანყებაში. აჯანყების
დამარცხების შემდეგ მან ციხეებში სამ თვეზე მეტი გაატარა და
შემდეგ წლებშიაც არაერთხელ ყოფილა დროებით პატიმრობაში.

ჩვენ გვაქვს უფლება, მოვითხოვოთ დაწვრილებითი ცნობები იმ
განუკითხაობის დროს დაღუპულთა შესახებ და მეც აქ ამ ჩემს
უდავო უფლებას ვითხოვ საქართველოს რესპუბლიკის იმ უწყები-
სგან, რომელსაც ეს საკითხი ეკითხება.

აქვე, თავს ნებას მივცემ და ჩემს მეგობრებსა და კეთილისმყო-

ფლებს ვთხოვ უმორჩილესად, ილოცონ აბელ წერეთლის სკოლისთვის, რადგანაც ის უსათუოდ იყო გაჭირვებაში მყოფი მოყვასის შემწე-
წემწყალობელი, სამშობლოს მგზნებარე პატრიოტი.

ჩემი ძმისა და ყველა მისი ბედის მოზიარეთა მარად სავალალო ამბის მორალს ასე დავასკვნის: არა, ადამიანი მშობლებნათესავთა დანაშაულისათვის არ უნდა ისჯებოდენ. ეს ურყევი ელემენტარული კანონია დემოკრატიისაც, ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებებისაც და, უბრალოდ, ქრისტიანული მორალისთვისაც;
მ ა გ რ ა მ, იმ ძაღლთა ლეკვებს, რომლებმაც ასე შეუბრალებლად და უანგარიზოდ მუსრი გააგლეს უიარალო მოსახლეობას, — ე რ ის მწყემსობა და, მით უფრო მ წ ყ ე მ ს თ მ თ ა ვ რ ო ბ ა არა და არ უნდა მიენდოთ!

გ. წ ე რ ე თ ე ლ ი

*** *** ***

მ წ უ ხ ა რ ე ბ ი თ ვ ა უ წ ყ ე ბ თ :

წელს **19** იანვარს ლევილის სასაფლაოს მიბარდა საკმარისად ხანში შესული ქალბატონი თამარ ალიხანაშვილი, პარიზში მცხოვრები.

წელსვე, პირველ თებერვალს გერმანიის ფ. რ. გარდაიცვალა ხანდაზმული ბატონი გიორგი გორგიშელი და დაიკრძალა ქ. მაინის ფრანკფურტში, სადაც ცხოვრობდა. განსვენებულიისადმი ჩვენ გვმართებს განსაკუთრებული მადლიერება, ის იყო ჩვენი ყურნალის ერთგული შემწე. საუკუნო იყოს ხსენება მისი. ამინ!

ა. წ. **18** თებერვალს, სოფ. ლევილში გარდაიცვალა ქალბატონი ქრისტიან ბერიშვილისა, **21** თებერვალს მიბარდა ლევილის სასაფლაოს. განსვენებული ქმართან ერთად უკანასკნელ წლებში მეურვეობდა ლევილის ქართულ მამულს, სადაც მან დიდი ენერგია და საქართველოს სიყვარული გამოავლინა.

საუკუნო იყოს მისი ხსენება, ამინ!

წელს მარტის პირველ რიცხვებში, გერმანიის ქ. ველდორფში, **76** წლისა გარდაიცვალა ბნი ვალიკო კოკიაი — **Walter Ortlepp** და დაიკრძალა ადგილობრივად ათ მარტს.

ა. წ. ათ აპრილს ქ. ნიუ-იორკში გარდაიცვალა თეიმურაზ ბაგრატიონი-მუხრანელი.

ამავე თვის თორმეტში, თბილისში გარდაიცვალა კონსტანტინე ბაგრატიონი-მუხრანელი.

წელს რვა აპრილს, პარიზში, ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა თეიმურაზ (თემო) თაქიშვილი, დაბადებული ქ. ბრიუსელში 1911 წ. 2 სექტემბერს, დაკრძალა პარიზის დე ბატინიოლის სასაფლაოზე, სიდვლრ-სიმამრის გვერდით.

სამშობლოში, წელს ხუთ აპრილს, 82 წლის ასაკში გარდაიცვალა ცეკვის ჯადოქარი ვახტანგ ქაბუციანი.

დასამძიმარს მოვახსენებთ ჭირისუფლებს

პოეზია საკვებია სულისა

ჩემო სამშობლოვ

რატომ გაგწირა ბედმა უწყალოდ,
ჩემო სამშობლო, ჩემო კერია.
არა თუ უცხო, გადამთიელი,
თვით შენი შვილიც შენი მტერია.

ქართულმა გენმა იჩინა თავი,
ძმამ მოუღერა თავის ძმას ხიშტი.
ქართველთ ურთიერთ რომ არ ემუხთლათ,
რას დაგვაკლებდა დილღვი ან ქისტი.

ძმა ძმას რომ უშენს თოფს და ყუმბარას,
ქაბუკი ქაბუკს მკერდში სცემს დანას,
ცეცხლით სწვავს სკოლას, კულტურის ტაძარს,
ამ ცოდვას ღმერთი შეგვიწინდობს განა?!

ძმებო, გონს მოდით, რა დროს ომია,
ხმალი ჩააგეთ, შესწყვიტეთ ცეცხლი.
ნამდვილი მტერი კარს მოგვდგომია,
თვალდაბინდული იუდას ვერცხლით.

მღვრიე მდინარის აქოჩრილ ტალღებს,
რომც გადაურჩეს ჩემი ივერი,
სახელს რა ვუყოთ, სახელს შერცხვენილს,
რასაც ატარებს დღეს ჩემი ერი.

ჟურნალისტი თინა ჩიქოვანი
პარიზი 28 / X / 1992.

**

გ ა ნ ც დ ა

იქნებ რომ ვდგავარ
ამ ჩემს ფეხთა ქვეშ
სწორედ თამარის საფლავი არის.
რა ვიცი იქნებ აქაც მარხია
ქართული შუქის დიდი ლამპარი.
ამ მობიზინე ყვავილების ქვეშ
იქნებ თამარის საფლავი არის.

ვ ა რ დ ის ფ უ რ ც ლ ე ბ ზ ე დ ა ვ ი ბ ა დ ე ბ ი

ასჯერ სიკვდილი რომ მომისაჯონ,
ერთხელაც შიშზე არ დავფქრდები,
ყვავილთ გულეში ვიცოცხლებ მარად,
ფერფლად ნაქცევი კვლავ გაგმრავლდები.
ჩემს მზე გამძლე გულს ზეცის სივრცისკენ
აიტაცებენ მკვირცხლი მერცხლები
და მზის ბუდეში მომცემენ ბინას
ჩემი მემკვიდრე ნაზი იები.
ხან მზის სხივებად აველვარდები,

მე მაღლა ღმერთთან ნასაუბრები,
გულს დაგიამებთ ცხრათვალა მზით
ნამამაგარი ჩემი ვარდები.
ზეციდან ნამად მოვევლინები,
სათუთ ყვავილებს დაგნამავ ლაღად
და როგორც ლაშქმი მე ხელმეორედ
ვარდის ფურცლებზე დავიბადები.

ჩემი წალკოტი

ჩემს ბაღნარში ყვავილები ყვავიან,
ჩემს ბაღნარში იფურჩქნება ვარდები.
სიყვარული ახლა როგორ წამივა,
მზევე წალკოტში როცა აელვარდები.
ჩემს ედემში ყვავის იასამანი,
სურნელს აკმევს სურონართავ აივანს.
ყვავილებო აელვარდით, აენტეთ,
თორემ თქვენი დღენი სწრაფად გაიარს.
ყვავილებო, გაიფურჩქნეთ ათასფრად,
ავფოფინდეთ გაზაფხულზე ნაირფრად,
ჩავიხუტოთ გულში ზეცის ცრემლები,
სიყვარული და მშვიდობა დავირჩვათ.

თინათინ ხარაძე

ქაქუცას ხანჯალი ამერიკაში

ჩოლოყაშვილის ხანჯალო,
ვერცხლში ჩამჯდარო რკინაო,
სად არის შენი პატრონი,
ობლად რად დაგარჩინაო!

ბინების ასაშენებლად
ალარ ჩქარობენ ტულები,
ალარსად ჩანან, წასულან
ქაქუცას შეფიცულები.

როგორ დაკარგე სამშობლო,
ტყეში ნადები ბინაო,
ღუმისს მოუტაცეს შუამთა,
ალარ ქუხს კარაბინაო!

ალარა ხიბლავთ მშვენება,
ფერთა ბდღვრიალი დილისა,
ცაზე გადავლრლ არწივის-
გაშლილი ფრთების ჩრდილსა.

ველარ აქებენ ხარხარით,
ციდან მოწყვეტილ ძერასა,
კამარაშეკრულ მეომარს,
ქედანზე დანაძგერასა.

ბინდბუნდად ახსოვთ, ბერმუხებს
დრო შეფიცულთა დგომისა,
ირმის მწვადების შიშხინი,
სიკეთე შემოდგომისა.

ზამთარიც ახსოვთ, ხეებიც
ზედ ფოთლებშეძარცვულები,
ცეცხლის გარშემო ღვიძლ ძმებად
ფიცვერცხლით შეფიცულები.

გმირი ქაქუცას ხანჯალო,
ბასრო, ცალკარა რედალო,
პატრონის გახსენებაზე
გულმა რომ დაგიგმინაო.

გნახე და გული მომიკვდა,
აქ ვინ დაგიდვა ბინაო,
შენ უცხოეთში რა გინდა,
სწორ გზას რამ აგაცდინაო?!

სამშობლო როცა გიხსენეთ
ნათელი მოგეფინაო,
ბუდიდან ამოიმართე,
მზის სხივმა გაგიცინაო.

ნოზრევანგალაშვილი
24. 11. 90. ა. შ. შ.

მერაბ კოსტავას

არ მოკვდა, ღმერთთან წავიდა,
ძმა არის განაყარია,
შვილებს დაუგდო ბეგთარი,
ფხასისხლიანი ხმალია.

ხალხური

ეგ შენი მზერა ქორული
კავკასიონის ნისლია,
ვაზის ლერწვი და სამშობლო
სალოცავ ხატად გიცენია.
მის სუნთქვას ანადგენები,
იწვოდი, ვით კელაპტარი,
გულს იმიტომაც გკორტნიდა
გავეშეებული აფთარი!

წელზე ვინ უნდა შეირტყას
შენი ნახმარი მურასა,
დროშა ვინ უნდა გაფინოს
თეთრი ჯანლების ქულაზე,
მაცხოვარს ვინ შეგევედროს
უმხურვალესი ლოცვებით,
ფრესკაზე ვინ დაინახოს
სპეტაკი ფრთები ოცნების?

ფაფარაშლილი, ლურჯაი
 მხედარს იგლოვს და ჭიხვინებს,
 რასაც სიცოცხლე შესწირე
 აწ ის სიზმარში იხილე:
 იხილე, ვით დაარწყულა
 მტრის სისხლით გორდა ქართველმა,
 იხილე ძველი ტრამალის
 ნაკვესი ხმლებით გათელვა!
 იხილე სული ქართული
 გულმკერდში ვერ ჩატეული,

იხილე ძერის ნაკორტი,
 მტრის დაფლეთილი მხედილი,
 იხილე სივრცე ცვრიანი,
 მცხეთის ცის აელვარება,
 ჯვარი დიდებამოსილი,
 მზის ხელისგულით ტარება!
 ეგ შენი მზერა ქორული
 კავკასიონის ნისლია,
 ვაზის ლერწი და სამშობლო
 სალოცავ ხატად გიცვნი!

* * *

შორეული ზარები

თოვს ამღვრეული ქარი,-
 თებერვლის ცივი სისხლი;
 სივრცეს ასველებს წყნარი
 სუნთქვა რძისფერი ნისლის ...

თეთრ და შორეულ ზართა
 კვილში დგანან მთები.

ყინვის ყვავილთა ციაგს
 ფანტავს სიცივე თეთრი,
 გრიგალს ღრუბელი მიაქვს,
 ვით დამსხვრეული ეტლი...

ზეცა რბილია, ვრცელი,
 ვით ცვართ სავესე მოლი,
 ირხევა ნაძვის წელი,
 მზის მკერდზე გალღვა თოვლი.

მკრთალი მზე მშვიდად ისმენს
 ნაძვების ცისფერ დუმილს,
 მტკვარი შრიალებს ისევ,
 ცაა საოცრად ჩუმი ...

ღრუბელს ცრემლივით ედვა
 თვალში სითეთრის სხივი...
 მზის ცხელ სურნელით ფეთქავს
 სივრცე და ეძებს ტკივილს ...

სად მიაქროლებს ზამთარს
 ქარი დაღალულ ფრთებით?

...თოვს ამღვრეული ქარი,-
 თებერვლის ცივი სისხლი;
 ოცნებასავით წყნარი
 სუნთქვა რძისფერი ნისლის ...

* * *

გარდაიცვალნენ შემოდგომის ცივი ხელები.
 მკვდარი ნოემბრის მტვრიან სულში აყვავდა მთვარე.
 ფოთლები ქრიან და ტბორავენ ქარს გახელებით.
 წევს შემოდგომა ... და არავინ უხუტავს თვალებს ...

* * *

ქართული
წიგნების
კავშირი

გადმობეჭდილია 1990 წ. ჟურნალ „ნობათი“ № 5 - 6 - ტომის 13-ე ნომერში
მომავლის ახალგაზრდა პოეტი აქ მხოლოდ 13 წლისაა. გ. რ.

*** **

პოემა „უღელი“ - დან

ალექსანდრე ბატონიშვილის
სილუეტი

თუ კი ისტორია, უმაღური,
დავთარს დახურავდა შენს სახელთან,
მე ჩამოვიდოდი, უბედური,
ჩავლილ საუკუნის შესახვევთან ...

რადგან სიყვარულმა მამულისამ
მთებში გაგიყვანა შეაბჯრული,
როცა მტერი ისე გაგულისდა,
რომ ძირს გაგვითელა შნო და რჯული!..

მიყვარს მრისხანება შენეული
(შემდეგ შამილსაც რომ გადაედო!)
თითქოს არც გქონია შიგნეული,
ძვლებად სატევარის ვადა გედი!

ბრძოლით გაიარე წელთა გზები
და ღვთის კელაპტარად ანთებულად,
რუსის წინააღმდეგ დიდი გზნების
მებრძოლ გმირად დარჩი მართებულად.

და თუ პატარა კახს, უფლისწულო,
დღესაც იმ ნაბიჯში ედავები ...
ღრინავს იმპერია გულწასული,
უფრო ერეკლესთან შედარებით ...

ი ა ს ე

ფალავანდიშვილ იასეს – ისკარიოტელ იუდას,
გამყიდველს თავის ერისას, თავის სამშობლოს ბედის, –
მტერთან რომ მისრიალდება და ჩუმად ენას მიუტანს
შხამად შეერგოს ნაწოვი ძუძუდან თავის დედის!

როდემდე უნდა, მამულო, ლალატის მსხვერპლი იყო,
ვინ იცის, რას გვბირდებოდა დეკემბრის ოცის ღამე...
ეჰ, როგორ გაიხარებდა ბარათაშვილი ნიკო,
ცაზე რომ აინთებოდა ცისკარი მოსისხამე!..

ვზივარ, ვკითხულობ ქრონიკებს, ყალყზე მიდგება ბეწვი –
მონობის ჩვენის დასაწყისს მის გველურ სვლებშიც ვხედავ...
ო, გვაპატიე, უფალო, ესდენ ლალატი შენთვის,
მოგვხედე ცოდვილთ, ყოველთა მწევ, ღვთისმშობელო დედავ...

წერილი ნიკოლო მიწიშვილის

სტამბოლიდან მოწერილი ქართველი მწერლებისადმი

მიდიან დღენი და არ მიდიან,
არის ნესტი და არის ქაოსი;
ქარი მიბერავს მე მთაწმინდიდან
და ხმა მომესმის სასაფლაოსი.

არა მწამს ბედის, რადგან არა გვაქვს, ცოდვაში ჩაფლულთ გვიშველე,
თუ გვქონდა, რატომ მოკლეს ილია?!...
რად აიძულეს ან მაჩაბელი
და სიბნელეში რად დაილია?!...

თუ გვქონდა ბედი, რატომ ისურვა,
რომ დაეგვრია კოლხეთის ბუდე,
ამქვეყნად ყველას მოვბეზრებივართ
და ნეტ მწაღია, ზურგით შევბრუნდე!...

გამომეტე წყალობა, ცაო,
რომ შეიცვალოს ერთხელ დინება
და გადათეთრდეს ეს სასაფლაო!..

* * *

500 იუნკერის ხსოვნას

ცა ბინდნაკრავი, შავი ღრუბლებით რთული
დასცინის კოჯორს, როგორც ჩამოშლილ ციხეს...
ტაბახმელქთან მყუდროებაა სრული...
ჩოლოყაშვილი ბრძანით კრილობას იხვევს!..

ჩემო სამშობლოვ, კვლავ გღალატობენ, ვიცერკონეული
ეპ, სანატრელო, სულ ამის შიში გლიდადგინეულითა
კვდება ხუთასი გაუხედნავი კვიცი,
როგორც სამასი არაგველი კრწანისს არაგვის მხრიდან.

ვერ მოიშორე შენ ეს მოსისხლე მტერი,
მოსიყვარულევ კალამისა თუ ყანის,
და გეფინება კვლავ ტრამალების მტვერი,
ვით შემოსევა მაშინ მონღოლურ მკალის.

გ რ ი გ ო ლ რ ო ბ ა ქ ი ძ ე მ ზ ე შ ი - 1918 - 1921

ქალდვას უფალი დაახვევს ზარნიშებს
და ტუჩს მივაკონებ თნით შეკრულს ჯვარს ვაზის,
სიკეთით ნოვშვილდავ ცხოვრების სანიშნეს
და ხელოვანებით გაცეცები ჯამბაზის!..

მიყურე, მსოფლიოვ - ემაწვილო დიაცო,
სიცოცხლის როგორი ხალისით, ვიარო ...
ესწრაფვის მზის თვალი ჩვენს ლამაზ პიაცტოს
და ქვეყნის გამჩენი ჩვენს ღიმილს ზიარობს...

მ ი ხ ე ი ლ დ ა ნ ი შ ა შ ვ ი ლ ი

ა რ გ ა მ ო ს ა ქ ვ ე უ ნ ე ბ ე ლ ი მ ი მ ო წ ე რ ი დ ა ნ

ის, რაც მოსახდენი იყო, უკვე მოხდა და ამას, ალბათ, აღარაფე-
რი არ ეშველება. ეხლა საჭიროა ფიქრი და იმ უამრავი პრობლემა-
ტური საკითხის სწორად გათვლა და გაანალიზება, რაც ჩვენს სამ-
შობლოს ამოიყვანდა იმ ეროვნული კრიზიციდან, რაშიც ამჟამად
ვართ ჩაძირული. განა შეიძლება სხვა რამ დავარქვათ იმ მოვლენ-
ებს, რაც ამ ბოლო თვეების განმავლობაში მოხდა საქართველოში,
თუ არა ეროვნული კრიზისი?

ალბათ ძნელად მოიძებნება მეორე მცირერიცხოვანი ერი მსოფლი-
ოში, როგორიც საქართველოა: ასე მდიდარი მოღალატე და ერთმა-
ნეთის მიმართ შეუღლით აღსავსე „მამულიშვილებით“. სულ მუდამ

მტრის გარემოცვაში მყოფ ერს, როგორც ქართველობაა, გაუჭირდება ეროვნული დამოუკიდებლობის მოპოვება, სუვერენული სახელმწიფოს შექმნა, ან თუნდაც შემდგომ მისი შენარჩუნებაც კი, თუ ეს ეროვნული კრიზისი არ დასძლია მან პირველ რიგში.

უდავოდ პირველ საკითხად დგას დღის წესრიგში და სასწრაფოდ ღრმა ანალიზს საჭიროებს, თუ სად იღებს სათავეს კონკრეტულ ქართველში სამშობლოს ღალატის, მოქმის მიმართ შუღლისა და მტრობის ეს უღარესად ზნედაცემული თვისებები.

ნუთუ ეს ჩვენი მამა-პაპისეული ქართული თვისებებია? თუ საქართველოზე სხვადასხვა მტერთა მრავალსაუკუნოვანი ბატონობის დროს ქართულ სისხლში აღრეული ურჯულოთა სისხლის ყვილი! ორივე შემთხვევაში მას შველა სჭირდება. იგი განწმენდას საჭიროებს ამ მანკიერი თვისებებისაგან, რათა ქართველობა ერთ მუშტად შეკრულ ერად ვიქცეთ, ჭეშმარიტი მტრის წინააღმდეგ გასამარჯვებლად.

აი, ეს აზრები არ მადღევენ მოსვენებას და მის გარშემოა ჩემი ფიქრები. აღბათ ბევრი ფიქრობს ყოველივე ამის შესახებ, რამეთუ ჩვენი ისტორიაა გაი, რომ მდიდარიან ამგვარი ფაქტებით.

მ ა ლ ხ ა ზ მ ი ქ ა ძ ე

უ ნ ე ბ უ რ ი ა ლ ს ა რ ე ბ ა

ვინც გვიცნობს იცის, რომ ჩვენ არ გვყავს პირადი მტერი, არავინ არ გვძულს, მაგრამ არც არავინ არასოდეს სათაყვანებელ კერპად არ ვაგვიზნდია. ჩვენი გული საცსება მოყვასისადმი პატივისცემითა და სიყვარულით; ხოლო ჩვენს განწყობილებას გარე სამყაროსადმი განსაზღვრავს ის საქმე, რომლის მსახურიც ჩვენ ვართ და რომელიც არავისთვის დამალული არ არის.

ჩვენს შეფასებაში ჩვენ შესაძლებელია, შეეცდეთ, მაგრამ განგებ არავის ცილს არ დავწამებთ. ამაში ეჭვი ნურავის შეუვა. ჩვენ შეცდომის გამოსასწორებლად არც ბოდიშის მოხდას ვითაკილებთ და შეგვიძლია, რომ გუშინდელი მოწინააღმდეგე, დღეს ძმასავით მკერდში ჩავიკრათ.

შემდეგ ამისა, ჩვენ მიგვაჩნია, რომ დემოკრატია არის ის პოლიტიკური წესწყობილება, რომელიც უკედ უზრუნველყოფს პიროვნების თავისუფლებას, მის განვითარებას და მის ზიარებას ღვთაებრივ-

ობასთან. დემოკრატია, აგრეთვე, უკედ უწყობს ხელს სიმაჟობის გამოვლინებასა და კანონიერების დაცვას ამა სოფლის ძლიერთაგან. **ე რ ი, პ ი რ ო ვ ნ ე ბ ა, დ ე მ ო კ რ ა ტ ი ა** - აი, ჩვენი ბრძოლის მომხიბლავი სამკუთხედი.

*

ს ო მ ხ ე თ ი და **ს ო მ ხ ე ბ ი**. ვერაფერ ვერ ვადამაჯერებს, რომ სომხის ერი ქართველურ ტომების დამპყრობლებთან შერევის, კერძოდ **სვან-მესხთა** და ინდოევროპელ ირანელთა-პროდუქტი არ არის. ჩვენი იმპერატიული ამოცანაა; მომზადდეს ნიადაგი ჩვენი ორი ერის კონფედერაციისა. სომეხ-აზერთა დავაში, თუ ვის ეკუთვნის მთიანი ყარაბაღი, მე ვერ ჩავგვრები, რადგანაც მე თვითონ არ ვიცი. ისტორიულად ცნობილია, რომ ეს კუთხე, რომელსაც „**არტაანი**“ ეწოდებოდა, მე-13 საუკუნემდე შედიოდა ჩვენი მოძმე ალბანეთის სამეფოში. **XIII ს. 30**-ან წლებში მას მიწვალა ურდები იპყრობენ, სახელსაც უცვლიან „ყარაბაღად“ და ჩანს, რომ ასიმილაციასაც ახდენენ. შემდეგ ყარაბაღის სახანო იქმნება, რომლის უმაღლესი სუზერენია სპარსეთის იმპერია, რომლისგანაც მას დაიპყრობს რუსეთი მე-19 საუკუნის დასაწყისში. ამ დროს სომხები იქ უმცირესობას წარმოადგენდნენ, მაგრამ პირველი მსოფლიო ომიდან მოყოლებული მთიან ყარაბაღში დიდი უმრავლესობა სომეხია.

როგორც აღენიშნეთ, ჩვენს მიზანს აქ არ შეადგენს ამ მეტად სათუთი საკითხის განსჯა, არამედ ის ეროვნული შემჭიდროვება, რომელიც სომხობამ-როგორც თვით სომხეთის, ისე ამ მხრის, მაგრამ აგრეთვე მრავალრიცხოვანმა დიასპორამ, - გამოავლინა მსოფლიო საზოგადოებრივობის წინაშე. ამ საერთაშორისო კონცერტში არცერთი სომხის ყალბი ხმა არ გაგონილა. ყველა როგორც ერთი კაცი იცავს, რომ ყარაბაღი სომხეთის კუთვნილება იყო და არის. ჰოდა, მე მინდა, ამ უზადო პატრიოტიზმის წინაშე ქული მოვიხალო და პატივისცემით თავი დავუკრა.

C E I ანუ დ. ს. თ. მე ვფიქრობ, რომ ბორის ელცინისა და ვიქტორ კრავჩუკის ეს ქმნილება უღდეურია და დიდი ხნის სიცოცხლე არ უწყერია. საბოლოოდ იმპერიულ-საბჭოური რუსეთი პოლიტიკურად უნდა დაიშალოს და ინგლისური ე. წ. „კომონუელტის“ მსგავსი რამ უნდა შეიქმნას, ეკონომიკისა და რესურსების უფრო ეფექტურობის მიზნით. საქართველოს მთავრობა, ზვიად გამსახურდიას მე-

ეროვნული
წიგნიწიგნიწიგნი

თაურობით, არამც თუ ჩვენი ხალხის ნება-სურვილს გამოხატავდა ამ საკითხში, არამედ ისტორიის გეზითაც მოქმედობდა. ამ გეზს, ამ ისტორიულ სავალ გზას არ უნდა გადაეხვიოს, პიროვნული მტრობისა, ქიშპობისა და შუღლის გამო. მხოლოდ ასეთი პოლიტიკით მიიღწევა ეროვნული შემჭიდროვება და დარაზმულობა.

*

ე დ უ ა რ დ შ ე ვ ა რ დ ნ ა ძ ე. მას ჩემი წარდგენა არ ესაჭიროება. გინდა, არგინდა, ის დგას დღევანდელი ჩვენი ეროვნული ცხოვრების შუაგულში. მე ვთქვი, რომ მე პირადი მტერი არ მყავს და, მაშ, არც შევარდნაძეა ასეთი. ჩვენს სანუკვარ საქმესთან დამოკიდებულება? მისი წარსული ნამდვილად არ მეტყველებს ჩვენს შორის ნდობის სასარგებლოდ; მაგრამ, მეგობრებო, საულის მსგავსად მასაც შეიძლება, რომ ჰქონებოდა დამასკოს ღამის მოჩვენების მსგავსი ხილვები, რატომაც არა! მაგრამ უნდა გამოვტყდე, რომ ფაქტები ამის სასარგებლოდ არ მეტყველებენ. ფიქვით განსაჯეთ:

1990 წ. დეკემბერში ის სსრკ-ს საგარეო საქმეთა მინისტრობიდან გადადგა. ის დამოუკიდებლობის გზაზე დამდგარ სამშობლოსკენ კი არ მიეშურება, რჩება მოსკოვში, როგორც უაქტიურესი დამცველი „კავშირისა“. ამ დროს სსრკ დაღუპვა გარდუვალა, **1991 წ. 19**

ნოემბერს შევარდნაძე მაინც თანხმდება მის საგარეო ურთიერთობის მინისტრად დანიშვნას, რომელსაც, სხვათაშორის, ერთი თვის შემდეგ გააუქმებს რუსეთის პრეზიდენტი ბ-ნი ბ. ელცინი. არც ახლა მიუწევს გული სამშობლოსკენ, ის გაეროს გენერალურ სამდივნოს უმიზნებს, მაგრამ აქაც ხელი ეცარება და როცა ყოველ მხრივ წყალი გადაიწურება, მხოლოდ მაშინ უბრუნდება საქართველოს არა, როგორც რიგითი მსახური, არამედ — უმაღლესი ხელისუფალი. ვამბობთ რა ამას, არა, ჩვენ არ ვართ წინააღმდეგი, რომ მან ცოდვები გამოისყიდოს, მაგრამ უეჭველად კი უნდა დაამტკიცოს მისი ჭეშმარიტი ფერის ცვალება და ჩვენც გვმართებს მის მიმართ ვიყოთ მომთხოვნი და მოკრიტიკენი.

გ ა ს ტ ო ნ ბ უ ა ჩ ი ძ ე. უადგილობის გამო მხოლოდ რამდენიმე სიტყვით ვინდა მკითხველებს ვაუწყო, რომ ბ-ნი გ. ბუაჩიძე, რომელიც ერთი ხანია საფრანგეთში მოღვაწეობს უნივერსიტეტის ხაზით, ეწევა აგრეთვე ნაყოფიერ ფრანგულ ლიტერატურულ საქმიანობასაც. კერძოდ მან გამოაქვეყნა ფრანგულ ლიტ. კრიტიკისგან მოწონებული:

გ უ შ ა გ ი ს ფ ო ნ დ ი

რუბენ გვეტაძე	200	ექ. გივი გაბლიანი	253
გიორგი ყოყორაშვილი ...	200	ტიტიკო ჩხეიძე	212
იონა გუნია	300	კაკო შავგულიძე	500
შალვა თევზაძე	188	რეზო გოგიტიძე	400
ალექსანდრე მანველ ...	991	ზეინაბ ზურაბიშვილი	500
მალხაზ მელქაძე	200		
ნინა დე ულენტი - მელიტონ ულენტის მოსახსენებლად			200
პატრე ხვედელიძე - ას - ასი დოლარი თამარ ალიხანიშვილის, მელიტონ ულენტის, თეიმურაზ ბაგრატიონ-მუხრანელის, მერაბ კოსტავას მოსაგონარი:			2073
		
ჯ ა მ ი			6217

1991 წლის ანგარიში

		შ ე მ ო ს ა ვ ა ლ ი	გ ა ს ა ვ ა ლ ი
№ 24 თებერვალი 91	6091		8139
№ 25 აგვისტო 91	8328		8638
№ 26 დეკემბერი 91	3020		7453

ჯ ა მ ე ბ ი	17439		24230

ამრიგად, გასავალი 6791 ფრანკით სპარაზიზს შემოსავალს, წინა 1990 წელშიაც სალაროს დანაკლისი უღრიდა 14212 ფრ. და მათი ჯამი კი მოგვცემს 21.003 ფრანკს.

(გაგრძელება წინა გვერდიდან)

Les NAISSANCES LATENTES, ეან რემბოს პოეზიის შთაგონებით დაწერილი და გასული წლის მარტის თვის ნომრის ლიტერატურულ „in-8“-ში ერთი მოთხრობა: „Des roses pour Marguerite“ ფრაგმენტი ქართული მხატვრობის რომანიდან, და „Ouvertures d'Apollinaire“ ე. წ. აპოლოგია აპოლინერის, მისი პროზაული ნაწარმოებების სრული კრებულის გამოსვლასთან დაკავშირებით. ბნი გ. ბუაჩიძე სამი კულტურის სინთეზს: ფრანგულის, რუსულის და ქართულის - წარმოადგენს. მარჯი მის მარჯვენას, იტყოდა გრ. რობაქიძე. გ. წ.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

- .1 ბრალს ვედებთ რუსულ იმპერიალიზმს გ. წერეთელი
- .15 ბოიკოტი და დაუმორჩილებლობა ზ. გამსახურდია
- .16 მიმართვა თბილისის მოსახლეობას – ეროვნული დაუმორჩილებ-
ის კომიტეტი
- .19 8 წ. ღუმლის შემდეგ – ვაჟა ივერიელი
- .29 1 მასობა – თამარობა – გ. პერვესელი
- .31 ბრეჟნევის მოურავის სხვა სისატიკენი – მ. მ.
- .33 სამშობლოდან მომდინარე ამბები, ბ-ნ ჰ. დ. გენშერს –
გიორგი გულბანი, თენგიზ ჩაჩავა, ვიქტორ დომუხოვსკი
- .38 განცხადება – მედეა თუშმალიშვილის
- .39 გერმ. კანცლერ ბ-ნ ჰ. კოჰლს – უზენაესი საბჭოს სახელით
მერაბ კიკნაძე
- .41 მიმარ. ქარ. ერისაღმი, ღია წერილი ბ-ნ ელცინს, ა.შ.შ.
სახ. მდივანს ბ-ნ ბეიკერს – ზვიად გამსახურდია
- .52 ქართ. ეროვნული საბჭოს მიმართვა – კარლო ინასარიძე
- .55 გუშაგის განცხადება გ. წერეთელი
- .58 პრეზიდენტ მიტერანის პასუხი „ღია წერილზე“.
- .59 სიტყვა გიორგი შარაშიძეზე – გ. წერეთელი
- .61 ღია წერილი ამხანაგ შვეგარდნაძეს – ელისაბედ ჩიხლაძე
- .64 ჩეხოსლოვაკიური „გაცხრილვის“ წესი პ ე ტ რ ე
- .65 საქართველოს ცნობის ქრონიკა ე თ ე რ ი
- .66 გეორგიკა – ქეთევან მჭედლიშვილი
- .67 პროტესტი საქართველოდან – ლ ე ნ ა
- .68 აბელ წერეთლის ხსოვნას – ძ მ ი ს გ ა ნ
- .70 სამგლოვიარო განცხადებები
- .71 ლ ე ქ ს ე ბ ი – თინა ჩიქოვანი, თინათინ ხარაძე, ტატო ნი-
ნუა, მიხეილ დანიშაშვილი
- .78 არგამოსაქვეყნებელ მიმოწეროდან – მალხაზ მიქაძე
- .79 უნებური აღსარება გ. წერეთელი

11/20 15-00
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

GOUCHAGUI

*PERIODIQUE EN LANGUE GEORGIENNE
(POLITIQUE - LITTERATURE - MÉMOIRES)*

Directeur : GEORGES TSERETELI

ADRESSE : 8, RUE DES MARCHAIS
75019 PARIS

EDITION HORS COMMERCE